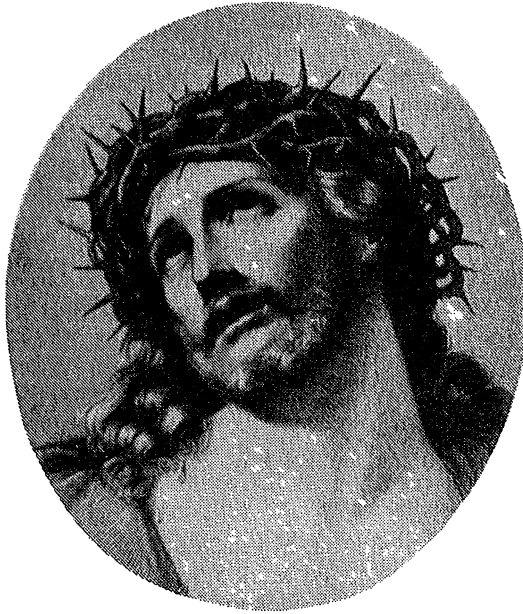

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református Egyházkerület folyóirata.

1994. szeptember

V. évf. 9. sz.

Tartalom

Tanulmány

Pierre Bonnard: Galata 1,1-2. A címzés 403

Vasárnapi prédikációk

Borbáth Dániel: A szeretet: élet. 1János 3,14-18.....	406
Bustya Dezső: Naámánék szolgája. 2Királyok 5,1-3	409
Csiha Kálmán: Két oszlop. 1Mózes 35,10	411
Csiha Kálmán: Ketten a sírnál. 1Mózes 35,21-29.....	413
Geréb Zsolt: Az iskolai év kezdetén. János 11,1-4.17-27	415
Imre Lajos: Mit jelent tanítványnak lenni? Máté 4,18-22.....	419
Nagy István: Atyánké vagyunk, mi jövevények. 1Péter 1,17.....	422
Nagy László: Jézus imádkozni tanít	
1. Az első „nem”. Máté 6,5	425
2. A második „nem”. Máté 6,7-8	428
3. Az „igen”. Máté 6,6.....	431
Werner Pfendsack: A tékozló fiú. Lukács 15,11-24	434
Werner Pfendsack: Az elveszett juh. Lukács 15,1-7.....	437
Sepsy Károly: Rend a lelke mindennek. 2Thesszalonika 3,13	440
Szekeres István: Hányan üdvözülnek? Lukács 13,22-30	442

Alkalmi prédikációk

Esketési beszéd

Bereczki László: Erős a szeretet. Énekek 8,6 445

Temetési beszédek

Bustya Dezső: Istennek tetsző áldozat. Mikeás 6,8.....	446
Martin Hubacher: Ne félj, csak higgy! Márk 5,36	448
Nagy László: Hazát kereső vándor. Zsidókhoz 11,13-14	450
Nagy László: Mert ők... Máté 5,8	452

A lapot alapította: D. Dr. Csiha Kálmán és Nagy László

Főszerkesztő: Nagy László

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza

Készült a Református Egyház Misztótfalusi Sajtóközpontjának nyomdájában

Felelős vezető: Tonk István

Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos

Számítógépes szedés, tördelés: Török-Czirmay Ágnes

Tanulmány

Pierre Bonnard
Franciaország

Galata 1,1-2

A címzés

1) Senki sem tagadja meg Páltól azt a jogot, hogy apostolnak nevezze magát. De ellenfelei úgy beszélnek róla, mint egy másodrangú apostolról, mint aki későn jött, mint aki autoritását inkább az emberektől kapta, mint Jézus Krisztustól. Pál e vádaskodásokra így felel: egyedül Jézus Krisztustól és egyenesen Jézus Krisztustól kapta apostoli elhívását. Először negatív értelemben jelenti ki: az ember semmi ebben az elhívásban. — Az apo = -tól prepozíció, melyet többes számú főnév (anthrópon) követ, egy olyan tekintélyt jelöl, melynek forrása emberi kérés; ellenben a dia = által prepozíció, melyet egyes számú főnév követ, sokkal inkább egy olyan tekintélyt jelöl, melyet ez vagy az az egyházi személyiség adományozott. De nem szabad túlzottan hangsúlyozni ezt a különbséget, mivel Pál retorikai megfontolásból egyszerűen azért tér át az egyik prepozícióról a másikra, hogy hangsúlyozza a kifejtett gondolatot. Levele kezdetén az apostol még nem tesz célzást az apostolságra való áttérése életrajzi körülményeire, hanem lényegében azt állítja, hogy ő az apostolságot Jézus Krisztustól kapta, ami azonban nem zárja ki egyébként azt, hogy emberek is szerepet játszhattak ebben az eseményben; ez a szerep azonban semmit sem von le elhívása tisztára isteni eredetéből, mivel Damaszkus és Jeruzsálem egyházaival való találkozása előtt már teljességgel apostol volt. Törékeny vállalkozás azonban az, amelyik e vers alapján Pált elhívása első napjaiban a Jézus Krisztussal való teljes lelki magányban kívánja tartani.

Akkor értjük meg helyesen az 1. verset, ha ezt a fejezet 11. és 12. verseinek a fényében olvassuk: Pál számára itt nem annyira apostoli funkciója szabadságáról, mint inkább az általa prédikált evangélium eredetéről, vagyis hitelességéről és tekintélyéről van szó. Másfelől, ha e vers alapján Pálból egy minden egyházi felelősség iránt érzéketlen individualitást akarunk csinálni, úgy ez vaskos tevédezt jelent, mert ha Pál evangéliumát és ezzel összefüggésben apostolságát közvetlenül Jézustól kapta, akkor személyes mandátumát a többi apostollal és a jeruzsálemi anyaegházával való viszonyában nagy gonddal jelöli ki (2,1-10). A páli apostolság e kettős karakteréről G. Bornkamm kiváló megállapításokat tesz.¹ I.T. Sanders² azt mutatta meg, hogy a 1. és 2. fejezetek lényeges célja nem csupán az életrajzi pontosság, hanem a theologiai tanítás és a polémia is. Bizonyára az, de ez nem fosztja meg a fejezeteket az apostol életéről való ismereteink dokumentáris értékétől.

Az apostol ellenfeleinek szellemében kik voltak azok az emberek, vagy ki volt az az ember, akitől apostolságát kaphatta volna? Pál e tárgyban egyetlen szót sem mond; de el lehet képzelni azt, hogy ő ezt az embert vagy mint az egyik egyház küldöttét (pl. Antiochia, 2Kor 8,23; Fil 2,25), vagy mint a jeruzsálemi apostolok titkos követét mutathatta volna be. Bizonyos értelemben Pál az antiochiai egyház küldötte vagy megbf-zottja volt, és úgy látszik, hogy Barnabás fontos szerepet játszott apostoli működésének első napjaiban (ApCsel 13); de ez nem jogosít fel senkit sem az első vers kijelentésére. — Pál a következőkben pozitív kifejezésekkel jelöli meg apostolságának igazi eredetét, vagyis tényleges fundamentumát: „Jézus Krisztus és az Atya Isten által.” Ez az „által” (dia) kifejezés Jézus Krisztust mint a páli apostolátus Isten által választott egyetlen eszközt, közbenjáróját (Lagrange) mutatja. Az „és” (kai, és az Atya Isten) nem a páli apostolság második forrását jelzi, hanem azt akarja mondani, hogy mindannak, amit Krisztus tesz, végső magyarázata Istenben van. — Pál itt apostoli elhívását

¹ Paulus. 1969. 40-45.

² Paulus autobiographical Statement in Gal 1-2. IBL 85(1966). 335-343.

Jézus Krisztus feltámadásával hozza összefüggésbe. Miért? Nemcsak azért, hogy hangsúlyozza annak hatalmát és tekintélyét, aki őt elhívta (1. Ef 1,19), hanem azért is, mert 1Kor 9,1 és 15,8 szerint Pálnak az apostolátusra való elhívása a feltámadott Krisztus látása volt; a szöveg nem tesz itt célzást a feltámadottnak Pálra gyakorolt spirituális és állandó cselekvésére, hanem a Damaszkuszi úti sajátos eseményre mutat.

A Jézus feltámadása és Pál apostolsága közötti kapcsolatot különféle módon értelmezték. Részint arra gondolnak, hogy Pál a Feltámadott megjelenésére hivatkozik, ami úgy adatott számára is, mint a többi apostolnak (1Kor 15,3–5); részint arra gondolnak, hogy Pál a Feltámadott jelenlegi tekintélyére és ezáltal Isten tekintélyére hivatkozik saját apostolsága ügyében. A fontos szempont számunkra itt ez: a Feltámadott tényleges tekintélyének eredete a páli apostolságban a Feltámadottnak a tarzusi Pállal való történeti találkozásában van. Ez a történeti jelleg védelmezi azt a kapcsolatot, amely egyesíti a páli mandátumot a többi apostolokéval, a feltámadás tanúival (1Kor 15,3–11). „Pál közvetlen tanúja ennek a lényeges eseménynek, miként a többi apostolok is” (Viard). Vagyis másképpen, de egyenlően érvényes módon.³ Gal 1,1-ben Pál kijelenti, hogy apostolságát egyenesen a feltámadott Úrtól kapta; 1,12-ben pedig azt jelenti ki, hogy azt az evangéliumot, melyet hirdet, közvetítő nélkül, Jézus Krisztus kijelentése által kapta; viszont 1Kor 15,3 s következő verseiben azt mondja, hogy ő azt, amit a korinthusiaknak prédikál, átvette (párelabon). Ezeket a különböző adatokat a következő módon lehet egyesíteni: a Feltámadott a vele való találkozásban Pálnak kijelentette azt, hogy „a körülméletlenek evangéliuma” reá van bízva; hogy ugyanez a találkozás rendelte az evangélium szolgálatának teljes jogú apostolává; ez azonban nem zárja ki azt, hogy Pál nem kaphatta a többi apostoloktól vagy egy már kidolgozott tradícióból a Krisztus „halálára és feltámadására” vonatkozó alapvető és általános kijelentéseket (1Kor 15,3–5).

2) Pál nem elszigetelt egyénként ír; ő az egyház apostola, ő apostol az egyházban. Itt azt jelenti ki, hogy a vele lévő összes testvérek egyetértének üzenetével. Kik ezek a testvérek, és miként kell értelmeznünk együtt munkálkodásukat Jevélünkben? Néhányan e testvérekben Pál közeli munkatársait látják (Lightfoot, Burton, Oepke stb.); de Pál általában megnevezi azokat a munkatársait, akik kísérik levélírói tevékenységében. Schlier arra gondol, hogy Pál itt a legszélesebb értelemben az egyházzal mint egyházzal való egyetértését húzza alá; de Pál sohasem nyilatkozik leveleiben explicite az egyetemes egyház nevében anélkül, hogy ne pontosítaná a helyet és a személyeket. Sokkal egyszerűbb ezekben a testvérekben annak az egyháznak a tagjait látni, ahol Pál levélírása közben éppen időzik (pl. Efézus vagy Korinthus). A *pantes* = mind kifejezés arra enged következtetni, hogy Pál felolvasta levelét az efézusi vagy korinthusi egyháznak, mielőtt elküldte volna azt Galáciába, és hogy Pál egyöntetű jóváhagyást kapott tőlük; abban a pillanatban, amikor Pál apostolsága isteni tekintélyéhez és az emberekkel szembeni szabadságához ragaszkodik, akkor Pál egy egészen konkrét és emberséges egyházzal való egyetértését fejezi ki.

Vannak, akik tagadják azoknak a megjegyzéseknek konkrét jelentését, amelyeket Pál levelei kezdetén a „társfeladókrol” tesz: „...és Sostheneus, az atyafi” (1Kor 1,1); „...és Timóteus, az atyafi” (2Kor 1,1); „...és Timóteus” (Fil 1,1); „...és Timóteus atyafi” (Kol 1,1); „...Silvánus és Timóteus” (1- és 2Thessz 1,1). Pál munkatársairól (Silvánus, Titusz, Timóteus, Priscilla és Akvilla).⁴ Az „akik velem vannak” kifejezésnek szorosan véve inkább polemikus, mint helyi értelme lehetett: ezek mindnyájan ellenetekben azonos véleményen vannak velem (így Oepke), de a páli „szün” másutt soha sincs felruházva ezzel a jelentéssel. A 6. verstől kezdődően az ezekre a testvérekre való hivatkozás eltűnik, és az apostol egyes számban fejezi ki magát. Ellenben Pál gyakorta alkalmazza a testvérek kifejezést levelezőire (3,15; 4,12.28.31; 5,11.13; 6,1.18). — Werner Foerster⁵ arra gondol, hogy ezek a testvérek (szó szerint: „a test-

³ O. Cullmann: *Étude de théologie biblique*. Neuchâtel 1968. 177.

⁴ Lásd H. Conselmann-nak *Az őskereszténység története* c. művét (Göttingen 1968).

⁵ *Abfassung-Zeit und Festschrift E. Haenchen*, 1964. 135. s köv.

vérek összessége, akik velem vannak”) azok, akik elkísérték Pált utolsó jeruzsálemi útjára; úgy látszik, hogy 4,20; 6,11.17 és 1,6 igazolják ezt a hipotézist, mely felújítja a Galata-levél körülményeinek tanulmányozását, de nem oldja meg azokat.

Az apostol a galáciai egyházaknak írja levelét; de ez a levél körlevél, melyet kétség nélkül elolvastak (s talán le is másoltak) több gyülekezetben. Pál nem az egyes személyeknek, nem a felelősöknek (püspököknek, diakónusoknak) ír; nem nevez meg pontosan senkit sem, és az „egyház” kifejezést nem segíti egyetlen olyan közelebbi meghatározással sem, melyeket szokása szerint alkalmaz: Istentől, testvérek, szentek stb. A hagyományos dicséreték és a hálaadások itt teljességgel hiányoznak. A hangvétel akaratára szerint hideg. Az egész levelet ez a nyugtalan józanság jellemzi (1,11; 3,15; 4,12; 28,31; 5,11.13; 6,1.18), Pálnál egyébként máshol sehol sem található a levél címezésének az érzelmek kiáradásától való ilyen súlyos megfosztása. De egyébként meg kell jegyezni, hogy Pál levelezőtől nem vonja vissza az egyház kifejezést. Ezek súlyosan fenyegetett, sőt egyenesen „esztelen” egyházak, de egyházak. Ezek még miért lehetnek egyházak, ha elhagyták a kegyelem evangéliumát? Pál mindenekelőtt arra hivatkozik, hogy ezek az egyházak előzetesen elfogadták az apostoli evangéliumot (3,1 s köv.; 4,14; 5,13 s köv.; 6,1 s köv.), hogy az apostol nyomában és az első hűségükben bizonyos értelemben még élnek.

Fordította: Nagy László

Vasárnapi prédikációk

Borbáth Dániel

A szeretet: élet

Alapige: IJános 3,14-18
Bibliaviasás: Máté 25,31-46

Alapigénk e két szóval kezdődik: „Mi tudjuk...” Emberi kiváltság megismerni és tudni. A tudatlan ember kevésbé boldogul. A tudás cselekvésünk, kedvező életünk biztos alapja.

Mi tudjuk, hogy kétszer kettő négy, hogy ötször tíz ötven. Tudjuk, hogy a vilamoserő világít, melegít, gépet hajt. Aki ezeket tudja, hasznosíthatja ezeket az ismereteit. Mi tudjuk, hogy szeretetben és békességben élni jó. Aki ezeket követi, boldog. Tudásunkat a családban, az iskolában, az élet gazdag alkalmain szerezhetjük. A tanulás mellett ott a tapasztalat, a példát adó embertársaink tanulságos élete.

„Mi tudjuk” — alapigénk e szavait nem egy tanító vagy egy tanár írta le, hanem János apostol. Van tudás, melyet az iskolában, a tankönyvekből nem szerezhettünk meg. Ilyen a hit ismerésének útja. János apostol is így szerezte biztos tudását. Mint elhívott tanítvány követte Jézust. Hallgatta a hegyen s más helyeken mondott beszédeit. Mindenütt Jézus nyomában járt. Ott volt a vakok, sánták, bélpoklosok meggyógyításánál a jerikói úton, a Bethesda tavánál. Mély ismereteket szerzett a megdicsőülés hegyén, a főpap udvarában és a kereszt alatt, mikor Jézus még onnan is szólt hűséges tanítványához. Megismerte az örökkévalóságból számunkra testté lett Igét, látta dicsőségét, látta halálát és feltámadását. Megismerte Isten hűségének Himalája-csúcsait, szeretetének és békességének csendes óceánjait, és így tudott az élet legfontosabb dolgaiban biztos szót szólni: Mi tudjuk!

„Mi tudjuk...” Ez a vallomás a hit szava. A hit — Káténk szerint — biztos ismeret és szívbeli bizalom. E tudásra rábíthatjuk egész életünket.

Ilyen tudás szükséges, ha azokra az életbevágó dolgokra gondolunk, melyekről alapigénk szól: „Mi tudjuk, hogy általmentünk a halálból az életbe.” Halál és élet! Két olyan dolog, amire mindennap gondolunk. Hisz ezek személy szerint érintenek bennünket. Élünk-e vagy meghalunk? Milyen lehet az életünk? Mit tehetünk annak érdekében, hogy jó és igazi lehessen? Mi a halál? Miként kerülhetjük el? Ha mégis meg kell halnunk, akkor hogyan lehet javunkra, miként lehet az számunkra üdvösséges?

Még a fiatalok is, bármennyire örvendenek fiatalságuk sok lehetőségének, egy-egy tragikus haláleset láttán rádöbbennek arra, hogy itt van a halál, ez a kegyetlen hatalom. Petőfi már huszonöt évesen érzi az elmúlást. Bár szívében ég a lángsugarú nyár, bár benne virít az egész kikelet, de őszbe vegyülő hajszálain észreveszi a közelgő tél derét. Az elmúlt hónapban is többször megszólalt a harang, s azt hirdette, hogy meghalt egy fiatal ember, hogy meghalt egy ifjú háziasszony. Gyorsan elmentek közülünk. Mennyire látjuk a halál hatalmát, amikor az úton találkozunk olyanokkal, akik évekket ezelőtt még erős férfiak voltak, s most reszkető lábakkal, bizonytalan tekintettel csoszognak el mellettünk. Megráncosodott arcuk, görnyedt testük azt mutatja, hogy közeleg feljük is a halál. Hányan számolgatjuk: lám, már sokkal több év telt el az életünkből, mint amennyi még hátra lehet. Így nézünk mi is szembe nap mint nap a közelgő halállal. Pedig úgy szeretnénk élni! Szeretnénk még dolgozni. Szeretnénk még örülni a családnak. Szeretnénk látni, hogy mivé fejlődik a világ. Mennyi szépség rejlik az életben! Ma a felfedezések, a technikai kibontakozások idejét éljük. Olyan dolgok tárulnak szemünk elé, melyeket nagyszüleink még el sem gondoltak, csak egy-egy merész regényíró képzelete álmodott róluk. Sok ajándékkal feszültségben tart a mai élet. Érdemes és érdekes élni. Jó élni, mert van szeretet.

Halál és élet. E két valóságra tekintve mond János apostol biztos tudásával számunkra egy figyelemre méltó megállapítást: „Mi tudjuk, hogy általmentünk a halálból az életbe.” Meglep ez a mondás, hisz mi legtöbbször azt látjuk magunk körül, hogy az emberek az életből átmennek a halálba. Naponta tanúi vagyunk az eseménynek. Ezt tapasztaljuk. De amit János mond, az nem tévedés. Át lehet menni a halálból az életbe. Ezt mondja az a János, aki evangéliumában leírta Jézusnak a földbe esett gabonagról mondott példázatát (12,24). E mag, ha el nem hal, egymaga marad. Ha elhal, sok gyümölcsöt terem. Van a természet világában is általmenetel a halálból az életbe. Maga Jézus is megmutatta ezt, mikor a Lázár sírjánál a háromnapos halottat kiszóllította a sírból. János azért írhatta le levelében mai alapigénk mondatát, mert ő annál sokkal nagyobbat is látott. Jézus kereszthalála után mint élővel találkozott a Feltámadottal, s tanúja lehetett annak, hogy tanítványtársai együtt ettek vele a Genezáret tavánál. Hallották beszédét. Mivel Jézus Krisztus feltámadott, van általmenetel a halálból az életre. Ez az átmenetel sok-sok emberre kiterjed. Újra János írja le evangéliumában Jézus szavait: „Úgy szerette Isten e világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy valaki hiszen őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen” (Jn 3,16).

Ennek az általmenetelnek azonban van egy záloga. János ezt így fejezi ki: „mert szeretjük a mi atyánkfiait”. Majd ezt így erősíti meg: „aki nem szereti az ő atyjafiát, a halálban marad”. Jézus nekünk egy ilyen mindenki által megtapasztalható lelki értéket adott zálogul, meggyőző jelül. Ez a szeretet! Aki igazi, valóságos szeretettel szereti az ő atyjafiát, aki érte áldozatosan él, aki neki segít, az bizonyos lehet arról, hogy általment a halálból az életbe. Mivel Jézusnak a szeretetről mondott szavait János apostol megértette, azért merete levelben leírni az előbbi jelentős mondatot.

Atyámfiai, itt messzebb kell tekintenünk, mint a fizikai halál, mint a testi elmúlás. A bűn következménye a kárhozat, az örök halál. Tulajdonképpen ebből vezetett ki minket feltámadása által Jézus, s vitt át bűnbocsátó kegyelmével a halálból az életre. Van új élet, mely teljes, mely igaz és örök. Több, mint az, amit mi itt e testben hetven-nyolcvan évig élünk.

A szeretet: élet! Alapigénknek ezt az evangéliumi nagy igazságát hirdetjük ma is. Szóljuk mint örömhírt, mint felszabadító, a halál félelméből kimentő jó hírt. Isten az örökké élő mindenható Úr. Irántunk mutatott nagy szeretete számunkra az életet jelent. Szeretetében ajándékozta nekünk e szép világot, szeretetével váltotta meg a bűnöst. Szeretete hozza fel reánk az éltető sugaras napot. Irgalmas szeretetével értünk áldozta egyszülött Fiát s támasztotta fel mindnyájunk örök életére és üdvére a halálból.

A szeretet: élet! Ezt kell látnunk a halál árnyékának völgyében, s ezért boldog az, akinek hite elfogadja az evangélium igazságait és szeretet által az élet javára munkálkodik.

Ezt az igazságot az is erősíti, hogy János textusunkban élénk tárja a sötét hátteret. Nemcsak azt mondja, hogy aki nem szeret, az a halálban marad, hanem szól a szeretet ellentétéről, a gyűlöletről is. Az, aki gyűlöli atyjafiát, embergyilkos. Az ilyennek nincs örök élete. Nagy baj az, ha valaki nem jut Isten közelébe, nem fogadja el megváltó javait, hanem szívében helyet ad a gyűlöletnek. Ki kell mondanunk ezt a tételt: a gyűlölet halál. Textusunk a gyűlölködőt embergyilkosnak nevezi. Nem kell a kezében látnunk a gyilkoló fegyvert, mert elég a szeméből, a szavaiból sugárzó gyűlöletet megtapasztalni. A Biblia azt mutatja, hogy ahol szeretet van, ott élet van, de azt is megláttatja, hogy ahol gyűlölet uralja a szívet, ott a halál van jelen. Már a Biblia első lapjain élénk lép a haragvó Kain. A Kain gyűlölete Ábel halálát okozta. A testvérek irigykedő gyűlölete kútba dobta Józsefet, hogy ott pusztuljon el. Saul irigykedő gyűlölete a Dávid halálát akarta. Jézabel is így gyűlölte Illést. Halálát akarta. Ennek milyen fájdalmas példáit látjuk az évszázadok háborúiban. Gondoljunk csak az utolsó világháborúra. Mennyire lealjasodott benne a gyűlölködő ember. Valóban pokoli a gyűlölet, és nem az élet, hanem a halál jár vele. A legmegrázóbb a

főpapok és a farizeusok Jézus iránti gyűlölete. Milyen igaz éppen az ő keresztyére tekintve: a gyűlölet halál.

Ezért az élet kérdése számunkra az, hogy szeretetben járunk-e.

Kérdésünk így ez: mi is a szeretet s hogyan szerezhető meg? Alapigénk következő verse erre felel. Ebből értjük meg azt, hogy mi a szeretet. „Arról ismertük meg a szeretetet, hogy ő az ő életét adta értünk, mi is kötelesek vagyunk odaadni életünket a mi atyánkfiaért.” A szeretet tehát odaadás. Életünk odaadása a másikért szolgáló, segítő tettekben. A szeretet egyfelől érzelem is, az egyik legnemesebb érzelem, mely szívet boldogít és örömet ad. De az igazi szeretet, másfelől, cselekedetekre indít. Az édesanyai szeretet oltalmazó szeretet, mely kész éjszakázni is a beteg gyermeke mellett. Áldozatos, mert utolsó falatját is odaadja gyermekének. Petőfi hazaszeretete kész volt életét is feláldozni, mivel átadta magát annak az ügynek, mely szívet hevítette.

De vigyázzunk, mert nem minden ilyen megnyilatkozás szeretet. Milyen gyakran látjuk, hogy a szülők és a nagyszülők úgy elkényeztetik agyondédelgetett gyermeküket, unokájukat, hogy ez a helytelen szeretet egy életre önzővé és dacossá teszi az elrontott gyermeket. Szeretetnek nevezik a plátói szeretetet is, mely élvezetet, gyönyört keres s azt szereti, ki neki ezt nyújtja. Az ilyen csak addig szeret, amíg partnere ezt neki megadja, de azután elfordul tőle s másnál keresi gyönyörét. Az igazi odaadó szeretet kitartó hűség. Minden körülmények közt szereti azt, kinek odaadja életét és javait. Ezt legjobban a Krisztus keresztye szemlélteti. Életáldozat ez a szeretet.

Hogy az Isten országában való élet ilyen szeretet, azt szépen mutatja az istentiszteletünk elején felolvasott példázat. Az éhezőnek enni adni, a szomjúhozót megitatni, a méztelent felruházni, a jövevényt befogadni, a beteget, a foglyot meglátogatni az őszinte együttérzés krisztusi indulatával — ez a szeretet, de ez annak a jele és záloga is itt ezen a földön, hogy aki így szeret, az a mennyek országában örökké él. Az ilyeneknek mondja Jézus: Jöjjetek, örököljétek az országot, mely számotokra készítettett. Az ilyeneknek mondja Jézus, hogy ők az Atyának áldottai. De még mélyebbre mutat Jézus e példázatával. Az ilyen szeretetszolgálat nemcsak az atyafiaknak szól, hanem aki ezt eggyel a kicsinyek közül megteszi, az magával Jézussal cselekedte azt, mivel az neki adott hálaáldozat. Innen értjük meg, hogy a szeretet Istentől ered, hogy az az ő olyan áldása, mely vissza is száll hozzá. Luther mondotta: Istent nem lehet a magasságban szeretni. Felebarátainkban adta számunkra önmagát. Aki azokat szereti, Istent szereti.

Az egyház története nemcsak a hitvalló zsinatok vagy a háborúk története, nemcsak az ige hirdetés története, hanem a szeretetszolgálat története is. Kórházak, árvaházak, epileptikus betegek számára alapított intézetek létesítői és azoknak áldott munkásai milyen igazi példái a Krisztusnak adott életnek. Fracke Ágostont éppen alapigénk egyik verse vezette az árvák, az utcagyermek megmentésére. Ma Halléban nagy épületekben folyik az ilyen gyermekek nevelése, életre való felkészítése. Frey Erzsébet nem csak tizenegy gyermekét nevelte fel mint édesanyja, hanem a foglyok őrangyala lett. Vigasztalta a börtönben levőket, majd segítette őket az új életben való elindulásra. Áldozatos élete így volt odaadó élet, nemcsak a családban, hanem nagy és nehéz területen is. Bodelschwing az epileptikusokért tett sokat. Kiss Ferenc nem csak theologiai tanár volt Debrecenben, hanem a Református Szeretetszövetség által a nyomorékok, árvák, nehéz helyzetbe került öregek számára létesített munkatársaival szeretetotthonokat, összesen több mint ötvenet. Ma Barth Károlyra, a nagy theologusra úgy tekintünk, mint aki korunkban talán a legvilágosabban tanított arról, hogy mi az igazi szeretet, hogy ki annak forrása. Tanításaihoz igazán méltó a szeretetszolgálat is. Nem csak a háborús üldözötteknek kelt bátran a védelmére, hanem élete utolsó éveiben a börtönben élőknek lett ige hirdetője. Gyilkosokkal, tolvajokkal s hasonló vétkesekkel ült le a Biblia mellé, s lett testvérük, új útra vezérlőjük. Atyámfiai, nekünk is szeretetszolgálatunk területe nem csak a családunk, hanem az egész egyháztársadalmunk.

Testvéreim, vegyük olyan komolyan életünket, halálunkat és örök életünket, ahogyan azt a mai Igénk fényében láttuk. Szeressünk étellel és valósággal.

Ki segít bennünket erre? Befejezésül két képet idézek János apostoltól. Ezekben megtaláljuk rá a feleletet. János az utolsó vacsorán Jézus kebelén pihent. A kereszttel pedig ő volt az, aki hűségesen elkísérte s végig kitartott vele. Hozzá is intézte egyik utolsó mondatát. Aki hűségesen Jézussal jár, aki hű hozzá mindhalálig, az Jézus közelében megerősödik az igazi szeretetben. A megváltó Uraddal való közösség szereteted kiapadhatatlan forrása lesz. Jézus a szeretet és az élet. Számodra is az lesz. Vele és nála örökké élni fogsz irlgalmas szeretetében. Ámen.

Bustya Dezső

Naámánék szolgálója

Alapige: 2Királyok 5,1-3
Bibliaolvasás: Zsoltárok 51

Ennek a rövid igeszakasznak három szereplőjére szeretném ráirányítani a figyelmet. Szó van benne egy hatalmas úrról, akiről kiderül, hogy nagyon szájalomra méltó. Aztán megszólal a történetben egy száinni való rabszolgaiány, aki valósággal irigylésre méltó a szemünkben. És nem utolsósorban említés történik egy prófétáról, aki meg tudja gyógyítani a szerencsétlen betegeket, akik elébe járulnak. Ezen az istentiszteleten szeretnék egészen elnémulni, hogy Isten Szentlelke ezen a három személyen keresztül szóljon hozzátok.

1.

A hatalmas úr, aki ugyanakkor szájalomra méltó, mert gyógyíthatatlanul beteg, Naámán, a szíriai hadak fővezére. Élete a mindenkori ember kettős arcát mutatja. Az első bűn óta minden embernek kettős valósága, két arca van. Az egyik az, amit az emberek látnak, a másik, a valóságosabb, amit csak Isten lát. Naámán sokan irigyelheték, mert életének csak a látható felét szemlélték. Bizonyára elmondogatták, hogy ennek a férfinak mindene megvan, hisz mindent megkapott az élettől, amit csak kívánhat az ember: gazdagságot, tekintélyt, sikert. A láthatatlan, csak az Isten által látható valóságot pedig így olvastuk az Igéből: „az a férfi vitéz hős, de bélpoklos volt”.

Ebben a néhány szóban benne van az Istentől elszakadt ember örök története. Mi volt, mi maradhatott volna, és mivé lett az ember! Az élet útja egy darabig fölfelé ível, örömről öröme, sikerről sikerre halad a pálya — és egyszer csak kettétörik, minden megsemmisül, odalesz. A szír fővezér nemzetét szabadítja meg; ünnepezt hős, királya előtt megbecsült, honfitársai által tisztelt és elismert ember, de mit ér mindez a külső fény és ragyogás, ha belül ott pusztít a rettentő kór: a bélpoklosság, a lepra. S míg a hadvezér büszkén vonul el csapatai előtt, vagy parancsokat osztogat, szorongó félelemmel gondol arra, hogy a testét megsemmisítő betegségnek nincs aki parancsoljon. Nincs gyógyulás, nincs menekvés, elevenen kell elrothadnia, s nem segít ezen se dicsőség, se hírnév, se királyi pártfogás, se kintüntetések halmaza!

Testvéreim, a bélpoklosság itt és a Biblia más helyein is a bűnt példázza. Mind a kettő ragályos, fertőz, önvészélyes és közveszélyes. Ott pusztít valamennyiünk bensejében. És rejtegetjük, leplezzük: valahogy észre ne vegyék az életünket megsemmisítő fekélyt. Csak kívülről legyen rendben minden. Egy darabig sikerül is: elhítjük magunkkal, hogy nincs semmi bajunk, kár is ügyet vetni az egészsre. Az ördög nagy színész és nagy rendező, s ha ő mozgat minket, megtörténik az is, ami Naámánál: embertársaink között sikereink vannak, munkánkban megbecsülnek, előljáróink elismerése és a társadalom tisztelete övez, talán sokan irigyelnek is, de legőszintébb perceinkben ébresztgeti lelkiismeretünket az a kérdés: mit ér mindez, ha ott legbelül nincs rendben minden, amit ha látnának az emberek, eliszonyodnának tőlünk és minden romba dőlne, amit oly keservesen építettünk...

Naámán: is sokáig titkolhatta betegségét. Közben mennyi gyötrelmet élt át! Kezdetben még saját háza népe előtt is titkolóznia kellett. Ölelése, csókja megfertőzte volna

hitvesét, sőt gyermekeit is. De ha bevallja szörnyű betegségét, többé nem lehet kényelmes óthona, se családja, se háztartása. Az ókori Kelet világában a belpoklosság szerencsétlen áldozatai lakatlan pusztákon kóboroltak. Még a könyörület falatját sem vehették át közvetlenül, tőlük távol kellett lerakni az adományokat, s ha valaki mégis közeledett hozzájuk, kiáltaniok kellett: Tisztátalanok vagyunk, ember, ne közeledj hozzánk, ha kedves az életed! A leprásokat kirekesztették mihd a családi, mind a társadalmi, mind az egyházi életből. Az ilyen ragályos kórban szenvedők templomba sem mehettek, hogy másokat meg ne fertőzzenek. Szegény Naámán! Kívülről hatalmas úr, belülről: szerencsétlen, szánni való ember!

Sok álmatlan éjszaka s erős, belső nagy leszámolás előzhette meg ennek a régen élt férfinak a döntését: bevallom ezt a rettentő kórt. El kell mondanom valakinek, hisz enélkül semmiképpen sem gyógyulhatok meg. Testvérek, ezen a ponton látjuk igazán a belpoklosság és a bűn hasonlóságát. Addig nehéz, addig elviselhetetlen a bűn terhének hordozása is, amíg egyedül akarom hordozni azt. Mihelyt bevallom, megkönnyebbülök. Míg csak a külső látszatot akarom megóvni, addig távol vagyok a gyógyulástól. Amint bevallom, Isten utat nyit, elkészíti számomra a gyógyulás lehetőségét, úgy, ahogyan azt Naámán számára is elkészítette. Ha valakit most úgy érintett Isten beszéde, hogy magára ismer: én vagyok ez a kettős arcú Naámán — annak hadd hirdessem, van út a gyógyulásra, de ennek módja nem a bűn álcázása, hanem alázatos, őszinte beismerése és megvallása.

2.

A szír fővezér házában volt egy kis rabszolgány. Portyázó csapatok rabolták el Izráel országából. Ott szolgált az idegen környezetben, de nem feledte el, hogy ő abból az országból való, ahol nem bálványokat imádnak, hanem az egy igaz Istent, az Urat. Nem feledte el, hogy Izráelben van próféta, aki Isten ereje által gyógyít. Ez a kis szolgálólány volt a halálosan beteg Naámán számára az első útmutató a gyógyulás felé. Pedig külsőleg milyen szerény kis eszköz: szabad préda, otthontalan, kiszolgáltatott rabszolga, de az idegenben ő az egyetlen, aki tud Isten prófétájáról, és aki ismeri a gyógyulás helyét!

Most ezen a kis rabszolgányon keresztül szól hozzátok, kedves ifjú testvéreim, Istenünk üzenete. Ebben az ifjú szolgálóban mindnyájan magatokra ismerhettek, mert személyében az egyház képét és Isten minden hívő gyermekének képét látom. Isten gyermeke sokszor személyes szabadsággal sem rendelkezik, mégis bizonyosságot tesz és utat mutat. Külsőleg lehet szálanomra méltó, belső valóságát tekintve igazán boldog, sőt irigylésre méltó. A keresztyén egyház külső mivoltában szolgálóleány, Isten felől nézve: Krisztus menyasszonya.

Isten szolgálóinak és szolgálóinak pótolhatatlan, senki más által el nem végezhető feladatuk van a világban. Körülöttünk egy beteg, önmagát emésztő, pusztulás, romlás útját járó emberi világ. Az igazi tragédia az, hogy a halálosan beteg lelkek titkolják, rejtegetik a bajukat. Kívülről minden rendben lévőnek látszik. És ha néha el is jut valaki a döntő leszámolásig és bevallja betegségét, felfedi a lelkét emésztő kórt: nincs orvosság, nincs orvos, s így nem lehet meggyógyulni! De Isten azt parancsolja az elhívott szolgálóknak, amit Naámánék szolgálója tett: Mutassátok a gyógyulás útját, a helyet, ahol ti magatok is meggyógyultatok. Amikor az emberek mindent megkísérelnek és minden sikertelen marad, akkor várják, hogy szólaljon meg az egyház és mutasson utat. Isten elhozza az időket és alkalmakat, amikor a kicsik, a szolgák, a világ által semmibe se vettek szólhatnak és szavuk meghallgatásra talál. Soha nem szabad türelmetlenkednünk. Az alkalmas idők Istentől vannak, és ő azokat mindig elhozza, amikor jónak látja. Szerény és alázatos szolgálói megszólalnak, bizonyosságot tesznek, és sok reménytelen élet meggyógyul.

Szeretném, ha az egykori névtelen kis szolgálóban valóban magatokra ismernétek. Vár benneteket a bűn betegségében szenvedő embervilág. Ha él bennetek a Krisztus, nem hallgathattok!

A bélpoklos Naámántól és a gyógyulás útját mutató rabszolgánytól így jutunk el a harmadik személyhez, akin keresztül üzen Isten nekünk: a gyógyító prófétához.

A rabszolgány útmutatása így hangzott: „Vajha az én uram szembe lenne azzal a prófétával, aki Samáriában van, kétség nélkül meggyógyítaná őt az ő bélpoklosságából.” Mi van ebben a mondatban? Egy bizonyos tudás, egy kétségkívüli biztos ismeret. Az a biztos ismeret, amely a szívbeli bizalommal együtt a hit tartalmát jelenti.

Ifjú testvérek, ti ebben a nyomorult világban ezzel a biztos ismerettel járhattok, és ezzel gazdagíthatok a szegény valót. Az egykori szolgálólány arról szólt, amit ő tudott: Van próféta Samáriában. Ti azt mondjátok el, amit tudtok: Van élő Krisztusa a bűnét beismerő és megvalló embernek. Az a szolgáló tudta: aki oda kerül Elizeushoz, a prófétához, az meggyógyul. Ti azt tudjátok, hogy aki bűnbánattal és hittel Krisztus elé járul, az gyógyultan megy tovább az úton vele. Erre nézve Urunk nekünk kezesességet adott, amikor a kereszten megtört teste, bűneinkért kiontott vére jegyeiben a lelki betegeknek orvosságot szerzett. Íme, itt van előttetek a megterített asztal, a gyógyulás áldott lehetősége. Boldog, aki a jegyek által magával a gyógyító Krisztussal találkozik, hogy aztán másokat is gyógyulásra vezessen! Ámen.

Csiha Kálmán

Két oszlop

Alapige: 1Mózes 35,10

Bibliailvasás: 1Mózes 35,9–21

Jákób hazafelé vivő útjában megérkezik Luzba, azaz Bételbe, oda, ahol menekülése idején először jelent meg neki Isten és lebocsátotta az égisz létrát; oda, ahol kegyelmével és bocsánatával fordult hozzá. Most ismét ott van Jákób, és ismét megjelenik neki Isten. Mindazokat, amiket neki most Isten mond, részleteiben elmondta már élete egy-egy pontján, de most mintegy összefoglalva, megerősítően újra elmondja.

Miként a mi életünkben is Isten sokszor megüzente bocsánatát, kegyelmét, de valahányszor úrvacsorát veszünk, az úrvacsora kenyérében és borában összefoglalva, megerősítve újra elmondja ezt Isten nekünk. Valahányszor kinyitjuk a Bibliát és olvasuk azt, amit már többször hallottunk, mindannyiszor Isten azon keresztül új indítást ad számunkra és újra megerősíti szívünket.

Jákób életében is úgy volt, mint a mi életünkben is, hogy Isten újra meg újra elmondta ígéreteit, újra meg újra szólt hozzá, és ebbe az ismétlésbe, ebbe az újramegszólalásba bele van zárva Isten kegyelme. Az Úr ismeri gyengeségünket. Tudja, hogy amíg hanyattatunk öröm és bánat, kétség és reménység között, addig a tőle kapott ajándékok sokszor kihullnak a szívünkből és elveszítjük azokat az úton. Szükségünk van arra, hogy Isten újra szóljon, hogy Isten újra megjelenjék, hogy újra átöleljen és újra meggyógyítson minket. Minden istentiszteleten tulajdonképpen az történik, hogy Isten újra jön, újra szól, újra mond valamit, amit talán már hallottunk, amit már átéltünk egyszer, de kihullott szívünkből az úton, és most Isten újra visszadja azt és újra megajándékoz vele.

Jákób akkor hallotta ismét Isten szavát; amikor megérkezett Bételbe, a régi helyre, hogy a régi ígéretek újra felelevenedjenek.

Úgy van ez a mi életünkben is: vissza kell térni a régi helyre. Ez sokszor térben is érvényes, amikor visszamegyünk valakihez, akit rég nem láttunk, ilyenkor felélénkül szívünkben a szeretet. Amikor kezünkbe vesszük valakinek a fényképét vagy levelét, akit már itt a földön nem láthatunk, ismét felmelegszik a szívünk, és eszünkbe jut sok drága szép üzenet, amit tőle kaptunk. Térbelileg is, az anyagvilágban is sokszor vissza

kell mennünk, hogy a régi üzenetek ismét újakká váljanak az életünkben. Érvényes ez lelki értelemben is, mert ilyen helyek, ilyen Bételek a lélek terében is vannak, és sokszor, amikor elmegyünk a magunk Bételéből, amikor elmegyünk a magunk bűnbánatából, akkor nem halljuk már Isten szavát. De amikor visszaérkezünk, akkor újra halljuk Isten szavát. Amikor eltávolodunk a szeretettől, akkor nem halljuk többé a békesség és az öröm szavát. De amikor életünk egy nagy útja után ismét visszaérkezünk a szeretethez, akkor ismét hallani kezdjük a békesség és az öröm szavát. A lélek vidékén is vannak helyek, ahol szól Isten, ahol kijelentés van. A lélek vidékén is vannak helyek, ahol hallóvá válik az ember, ahol felfogja Isten és szereteti szavát, ahol meghallja az emberi szívek dobbanását. Ott a lélek vidékén is vannak olyan helyek, ahol messze kerülünk ezektől a világos pontoktól, ahol süketté és vakká válunk, ahol minden kihull az életünkből, amiket kaptunk életünk drága helyein!

Jákób ma arra tanít bennünket, hogy tanuljunk meg visszamenni! Tanuljunk meg visszamenni egy-egy helyre, egy-egy emlékhöz! Tanuljunk meg visszamenni egy-egy emberhez is, de legfőképpen tanuljunk meg visszamenni a mi Istenünkhöz, hogy újra legyen számunkra kijelentés, hogy újra életté váljanak a megkopott, szürke szavak, hogy Isten újra összefoglalja ajándékait, és útravalóul adhassa nekünk.

Amikor Isten még egyszer azt mondja Jákóbnak: Izráél legyen a te neved, akkor megerősödik Jákób! Lehet, hogy az úton már kezdett kihullni életéből új nevének jelentése és jelentősége. Amikor látta Sikemben a fiait vérengzését, lehet, meggyengült már abban a reményességben, hogy ő valóban Izráél, hogy ő valóban Istennel harcoló. Isten most még egyszer figyelmezteti arra, hogy új nevet kapott, hogy ő egészen az Istené.

Sokszor, amikor meggyengülünk, amikor bánatosak vagyunk, akkor kétségbeesünk és reménytelennek látjuk az életet. Ilyenkor Isten újra megszólít és figyelmeztet bennünket is arra, hogy új nevünk van, új élet kezdődött bennünk, hogy nem feledkezett el rólunk, hogy testestől lelkestől az ő tulajdonai vagyunk.

Jákób, amikor ezt megérti, akkor emlékoszlopot állít Istennek. Boldogan áldoz, primitív módon templomot épít. Olajat önt az emlékoszlopra, és italáldozattal áldozik az ő Istenének. Imádkozik.

Ez az emlékoszlop ott maradt akkor is, amikor Jákób már elment, hirdelve másoknak is, hogy Isten kegyelmes volt és megjelent neki. A te életedben is bizonyára vannak ilyen szép emlékoszlopok, ha nem is kőből építetted, de imából, hálából építetted; nem is mezőben állnak, hanem ott állnak a szíved közepén, ott állnak a múltadban, s emlékeztetnek reá, hogy Isten megajándékozott, átölelt, s te megérezted jóságát és segítségét, kegyelmét és erejét, mert megajándékozott boldog, szép napokkal.

Ez az Ige arról beszél, hogy van másfajta oszlop is! Nemcsak fehér, ragyogó, nap-sütésben álló, szép emlékoszlopok vannak, de vannak fekete, komor és fájó oszlopok is.

A történet második része erről beszél. Amikor továbbmegy Jákób, hogy találkozzék az édesapjával, Efratától, azaz a mostani nevén Betlehemtől már csak egy dűlőútnyi távolságra vannak, amikor szülni kezd Rákhel. Jó lett volna még azt a dűlőutat megjárni az érkező gyermek nélkül, jó lett volna megérkezni Betlehembe, hátha ott segíteni tudtak volna az asszonyok, de már nem tudott elérkezni Betlehemig, egy dűlőút választotta el mindössze attól. Ott szülte meg a gyermekét, és ott halt meg gyermekszülésben Rákhel.

Ez a dűlőút, ez ott van sokszor a mi életünkben is. Talán volt egy szép terved, vágyad, álmod, már csak egy dűlőútnyi távolság hiányzott és nem érkezted meg soha. Csak egy dűlőút! Nem nagy távolság, de elválaszt az örömtől, a boldogságtól; elválaszt egy sikertől. Nekünk bele kell nyugodnunk, hogy egy dűlőútnyi távolságra elmegy tőlünk az öröm. A hosszú utak is és a dűlőútnyi távolságok is Isten kezében vannak. Sokszor elbízuk magunkat, amikor visszanezünk a megtett hosszú útra, és úgy gondoljuk, hogy ez a dűlőút, amit a célig már bizonyosan magunk előtt látunk, talán semmiség, pedig lehet, sokkal hosszabb, mint az eddig megtett hosszú útszakasz. Kicsi dűlőutakban is nagy öröm vagy nagy bánat lehet elrejtve.

Rákhel nem tud már soha megérkezni Betlehembe. Vajúdása, haldoklása közben csak a dajkának a szava hangzik a fülébe: „Ne félj, mert most is fiad lesz.”

Egy ilyen hang a mi fülünket és a mi szívünket is eléri sokszor. Valakinek a hangja, aki azt mondja nekünk onnan a mennyből: „Ne félj, mert én veled vagyok.”

A haldokló Rákhel elnevezi a gyermeket Benoninak, ami magyarul azt jelenti: „fájdalmak fia”. Mennyi minden van ebben a szóban! Izráel pedig elnevezi Benjáminnak, ami azt jelenti: „jobb kéz fia”, „szerencse fia”. Milyen furcsa ellentét. Talán amikor elnevezte a szerencse fiának, a jobb kéz fiának, akkor még nem tudta, hogy ott fogja eltemetni feleségét, akit legjobban szeretett, és aki után egész életében fájni fog a szíve.

Sokszor a mi életünkben is úgy van, hogy a fájdalom fia és a szerencse fia egyszerre születik. Sokszor elnevezünk valamit szerencse fiának, öröm fiának, és lesz belőle fájdalom gyermeke. Vagy sokszor valamit elnevezünk fájdalom fiának, és lesz belőle szerencse gyermeke. Ez az Isten kezében van!

Annak a gyermeknek az utódaiból, aki ott született, fog születni később, az új szövetség idejében, az a Saul, akiből Pál apostol lesz, aki elhozza a keresztyénséget Európába. Bétel közelében halt meg Rákhel, de világra hozott egy gyermeket, akinek leszármazottai közül lesz majd valaki, aki sok dűlőútra elmegy a haldokló lelkek után, hogy Istenhez térítse azokat.

Ezért ha a te életedben is van fájdalom fia, és talán sok szenvedés, könny és fájdalom van egy gyermekért, vagy ha a te életedben is van valami nagy áldozathozatal, és úgy látod, hogy hiába volt, nyugodj bele, ez is az Úr Isten kezében van. Majd amikor talán már nem is leszel a földön, akkor fog kiderülni, hogy volt értelme, talán nagyon is volt értelme annak az áldozatnak, amit hoztál!

Amikor meghal Rákhel, felállít egy másik emlékoszlopot is Jákób. Ez már fekete, fájó emlékoszlop. Ilyen emlékoszlopaink is vannak: sírkövek, fájó gyászok, szomorú bánatok. Ezek is sokasodnak a hátunk mögött. Ahogy tovább olvassuk ezt a történetet, nyomban eszünkbe kell hogy jusson: lám, ha Rákhel meg is halt ott egy dűlőútnyi távolságra Betlehemtől, de ott Betlehemben megszületett az a csodálatos gyermek, akinek hatalma, jósága, ereje, öröme, fénye ráhull Rákhel emlékoszlopára is, ráhull a mi fekete emlékoszlopainkra is. Ott Betlehemben született Jézus Krisztus, aki eltörölte a halált, és aki a fekete emlékoszlopokat fehérekké tudja tenni.

Ott Betlehem közelében, azon a dűlőúton érte Jákóbot a legnagyobb bánat, de ott Betlehem közelében a legnagyobb öröm érte az emberiséget, amikor megszületett Jézus Krisztus. Az ő szeretetének és hatalmának fénye ráhull a Jákób fekete emlékoszlopára, ráhull a te emlékoszlopodra is, az anyémre is, és örök életet adó fényel ragyogja be azt. Így lassan az emlékoszlopok mind átváltoznak hálaadó emlékoszlopokká, s mi meg tudjuk köszönni Istennek mind a földi életet, mind az örök életet, meg tudjuk köszönni, hogy életben és halálban, örömben és bánatban egyaránt véd, tart és megerősít minket a mi megváltó Istenünk. Ámen.

Csiha Kálmán

Ketten a sírnál

Alapige: 1Mózes 35,21-29

Bibliavetítés: Zsidókhöz 11,8-19

Úgy kezdődik a felolvasott Ige, hogy „azután tovább”. Olyan ismerős ez a szó: „tovább”. Úgy szeretnénk sokszor megmaradni egy-egy helyen, úgy ragaszkodunk egy-egy szép naphoz, de mindig tovább kell mennünk. Valahogy olyanok vagyunk, mint Jákóbék voltak. Bennünket is mindig így hajt az élet, ezért olyan ismerős ez a szó: „tovább”.

A történetünkben jó helyre érkezett Jákób: „a Héder tornyán túl voná fel sátorát”.

Azon a vidéken a pásztorok számára egymástól bizonyos távolságra épített toronyszerű kőrákások álltak, ahonnan látták a nyájat, s vigyázni tudtak reá. Onnan a Héder tornyából lehetett figyelni a nyájra. Az idegen vidékről most jó helyre jön Jákób. Biztonságot ad számára ez a kőrákásrendszer. Akik előtte jártak, megrakták már ezeket az őrtornyokat, s így elő volt készítve a védelem.

Jó helyre érkezett Jákób: az őrtornyok láncolatába, és jó helyre érkezettél te is ma. Miként ott és akkor azok a régi emberek gondoskodtak a nyájról, Isten úgy gondoskodott és gondoskodik az ő nyájáról. Miként ott és akkor őrtornyok voltak felállítva a hegyekben és a völgyekben, úgy itt és most, szerte a világon, hegyekben és völgyekben fel vannak állítva Isten őrtornyai, a templomok. Alattuk él a nyáj, de amikor zúg a harang, kinyílik a templomajtó, akkor mindig jön a nagy Pásztor vigyázni nyájára, jön figyelni és hívogatni a nyáját. Azt érezzük, amikor bejövünk a templomba, hogy itt vagyunk Isten őrtornyainak a láncolatában, itt rakunk sátrat a Héder tornyán túl, az Isten tornya mellett, és reánk a juhok nagy Pásztora vigyáz. Milyen elgondolkoztató dolog, hogy ezelőtt 4-5 ezer évvel már megépítették azokat a tornyokat.

Isten is megépítette ezer évekkel ezelőtt a mi számunkra is a maga őrtornyát, az evangéliumot, a sákramentumokat, a templomokat, hogy belőle vigyázzon reánk.

De ott a Héder tornya mellett csak a testi nyájra tudtak vigyázni, és ezért érte a Héder tornya mellett nagy bánat Jákóbot. A legnagyobb fia, Rúben, saját ágyasával, Bilhával hált.

Tudjuk, hogy abban az időben sok felesége volt egy-egy férfinak, és a főfeleségek mellett voltak ágyasok is, akiket a szolgálok közül választottak ki. Bilha ilyen ágyas volt, de mégis odatartozott Jákóbbhoz, az édesapához. A messze Keleten az volt a szokás, hogy amikor egy fiú elvette apjától a hatalmat, akkor az apja feleségei közül is elvett vagy átvett valakit. Vagy amikor egy idegen uralkodó jött és legyőzött egy másikat, akkor a legyőzött feleségei közül is választott magának, ezzel is bizonyítva azt, hogy az ő kezébe került a hatalom.

Jákób még él, és legnagyobb fia magához veszi, ha csak rövid időre is, az apja ágyasát. Hogy fájhatott ez az öreg édesapának! Nem mond az Írás semmit sem arról, hogy mit mondott, csak annyi van feljegyezve, hogy „meghallá Jákób”.

Ebbe a két szóba bele van zárva egy édesapai élet minden fájdalma és minden csalódása, amit a kedvenc elsőszülött fiú okozott neki. Ellene fordult az, akit felnevelt. Jákób már szólni sem tud fájdalmában, csak bezárja a szívébe ezt a bánatot.

Hány ilyen hallgató édesapa van ezen a világon, akik már nem felelnek vissza, akik a könnyeiket már csak befelé sírják és csendben maradnak!

Hány ilyen csendesen elhallgató élet van, akit durván és kegyetlenül szíven ütöttek, és úgy fáj ez neki, hogy szólni sem tud, csak elhallgat és letörli csendben a könnyeit.

Mennyi baj volt a Jákób fiaival! Mennyi baj volt velük, amikor megrendezték a sikemi vérfürdőt, mennyi baj volt itt, amikor az édesapjukat bántották, mennyi baj lesz ezután, amikor meg akarják ölni Józsefet és a végén eladják rabszolgának. Hogy fájhatott ennek az öreg édesapának, hogy ilyenek a gyermekei! Ő megharcolt az Úr Istennel. Ő már a csalóból Izráellé lett. Istennel küzdő lett, de jön vele a családja, jönnek vele a meg nem tért, gonosz, gyűlölködő, önző gyermekei! Mennyit imádkozhatott és mennyit sírhatott érettük!

Ó, sokszor mennyi baj van a gyermekekkel, nemcsak a testi gyermekekkel, de a lelki gyermekekkel is! Szinte zokogva írja Pál apostol a korinthusbelieknek, azoknak, akik Krisztusban megtértek és elindultak az Isten útján és azután olyanok lettek, mint ez a Rúben: „fiacskáim, akiket fájdalommal szülök újjá, mígnem kiábrázolódik bennetek a Krisztus”. Hogy újjá kellett szülnie Jákób is az ő gyermekeit!

Amikor megszületik a családban egy gyermek, azt is újjá kell szülni, nehogy meghaljon benne a lélek, a szeretet, és fájdalommal imádkozva kell a keresztségben újjászülni. Lélekben ezerszer végigélni a testi szülési fájdalomnál nagyobb lelki fájdalmakat, amíg a gyermekből újjászületett ember lesz. Hogy fájhatott Jákóbnak, hogy

fájhat minden szülőnek, a mi szüleinknek is, hogy gyermeke csupán egyszer született, csupán testtől született ember. Egykor a szeretet, a hit, a békesség, az igaz emberség indította el az Isten gyermekeinek az útján, de mi sokszor letérünk erről az útról és Rúbenek leszünk, olyan önzők leszünk, akik a hatalomért belevágunk egymás szívébe.

Csendben elhallgat Jákób. Sokszor a mi életünk felett is fájdalmasan hallgat Isten. Befelé folynak az angyalok könnyei, amikor lenéznek az életünkre, miként Jákóbnak is befelé folynak a könnyei. Az őrtornyok alól élete legnagyobb bánatával indult tovább. Vajon miattunk hányan indultak és indulnak tovább hasonló fájdalommal az életúton?

Továbbmegy Jákób, mert minden fájdalom ellenére végig kell járnia a kirendelt utat. Eljut Mamréba. Eljut Izsákhöz, az ő atyjához. Valamikor ide érkezett vissza élete nagy útja után, megjárva Egyiptomot, Ábrahám is, és ide temette el Sárát. Majd azt kérte gyermekétől, Izsáktól, hogy ide temessék el őt is. Itt él még Izsák, az öreg édesapa, aki már 180. éve felé jár, és most ide érkezik tékozló útjáról vissza hozzá Jákób. Az élet mindenféle megpróbáltatásain keresztyűlvergődve, szegyenével, gyalázatával, de megtérve, bocsánatot nyerve Istentől, szívében sok sebbel, fájdalommal és örömmel ide érkezik vissza most Jákób is. Mamréba, ahol először szólt Ábrahámhoz Isten. Megteszi Jákób is a nagy kört. Mennyi minden van ebben a körben. Végigkísértük útjaiban, amíg visszaérkezik Mamréba.

Egyszer mindenkinek vissza kell érkezni Mamréba! Mi is megfutjuk életünk nagy köreit. Sokszor szegyenével, sokszor bűnnel, fájdalommal, könnyel, csalódással megfutjuk életünk köreit, de aztán vissza kell érkezni mindig Mamréba. Úgy is, hogy vissza kell érkeznie testünknek a földbe, amiből vétetett; úgy is, hogy vissza kell érkeznie lelkünk a mi Istenünkhöz; úgy is, hogy itt a földön is vissza kell érnünk Istenhez, mert nincs békességünk addig, csak a hajszólo „tovább” van. Úgy, ahogy mondta Augustinus: „Nyugtalan a mi szívünk, míg csak el nem pihen tebenned, Uram!”

Jákób is visszatér! Milyen öröm lehetett az öreg Izsáknak, hogy ő olyan sokáig élt, ha súlyos betegség közepette is, hogy újra maga mellett érezheti gyermekét.

Lehet, hogy Isten megadja neked is, hogy sok szép dolgot megérsz és minden napot boldog hálaadással zárj le, hogy megköszönd neki azokat, akik melletted vannak, akik szeretnek, akik ha el is mentek tőled, de visszaérkeznek hozzád.

Aztán az öreg Izsáknak betelnek az évei és meghal: „takarították az ő eleihez vén korban, betelvén az élettel; és eltemeték őt az ő fiai, Ézsau és Jákób”.

Sok minden elválasztotta a két testvért, de édesapjuk sírja mellett igazán kibékültek, és annyi minden után apjuk sírja mellett testvérként álltak egymás mellett.

Nagypénteken mi is megállunk gondolatban a Jézus Krisztus sírja mellett. Tudjunk testvérként érkezni oda, miként Ézsau és Jákób az apjuk sírjához. Tudjunk testvérként megállani majd az úrasztala mellett; tudjunk mindenkinek megbocsátani és mindenkitől bocsánatot kérve kibékülni.

Ez a sír, a Jézus sírja örökre testvérként kapcsol össze bennünket. Ámen.

Geréb Zsolt

Az iskolai év kezdetén

Alapige: János 11,1-4.17-27

Bibliaolvasás: 1János 1,1-7

Igénk egy rövid tömonddal kezdődik: „Vala pedig egy beteg.” Milyen örök emberi helyzetről szól itt az evangélista! Mintha egymástól hallanánk, hogy beteg a testvérem, beteg az édesapám, beteg a gyermekem, beteg a feleségem. Igen, ez az Ige rólunk szól, de nemcsak azokról, akik beteget ápolnak a családban, vagy akik a

betegség terhét hordozzák, hanem azokról is, akik naponta ki vagyunk téve a megbetegedés veszélyének.

A bibliai beteget Lázárnak hívták, aki Jeruzsálem mellett Betániában, testvéreivel, Máriával és Mártával lakott. A család ismerős előttünk. Mindhárman Jézus baráti köréhez, követői közé tartoztak. Jézus sok kedves órát töltött e háznál. Most azonban szomorú üzenetet adnak át a Mesternek Lázárról: Ímé, akit szeretsz, beteg!

Vajon beteg lehet-e az, akit Jézus szeret? — merül fel bennünk a kérdés. Nem tudná ő megtenni azt, hogy szerettei elkerüljék az ilyen fájdalmas utakat? A történet alapján e kérdésre azt felelhetjük, hogy nemcsak beteg lehet az, akit Jézus szeret, de meg is halhat. Ám Jézus mégis azt mondja erről a betegségről: nem halálos. Aki Jézus szeretetében van, annak egész élete ennek az ígéretnek a jegyében telik el: mindaz, amit átél, emberi mérték szerint lehet halálos, de mégsem válik halálössá.

Jézus szeretete éppen a halál fullánkját húzta ki. Jézus éppen azért véd meg az ilyen halálosnak látszó betegségtől, mert éppen így dicsőül meg az övéiben, az övéi pedig éppen így tapasztalják meg életre támasztó erőit. Jézus szeretetének ereje nagyobb, mint a halál ereje. János evangéliuma ennek a szeretetnek a diadalát zengi.

Ez az Ige azt üzeni először a mai keresztyéneknek: Menjete el, és mondjátok meg a ti testvéreiteknek: Jézus szeret benneteket! Vigyék el ezt az üzenetet a kórházakba, a hosszú folyosókra, a kórtermekben egymás mellett sorakozó fehér ágyakhoz, minden beteg ember szobájába, minden szenvedőhöz és mindenkihez, aki hozzá imádkozik, és hirdessétek, hogy Jézus szeret titeket!

Ez a szeretet indítja most is Jézust arra, hogy visszatérjen Betániába. Lázár betegségének a híre éppen menekülés közben érte őt. Jézus Júdeából a Jordánon túlra menekült ellenségei elől, mert Jeruzsálemben kétszer is meg akarták kövezni. Amikor Jerikó környékén eljutott hozzá Mária és Márta üzenete, megszakította utazását, és a reá leselkedő veszéllyel dacolva, újra Jeruzsálem felé tér, és két nap múlva elindul Betániába.

Időközben azonban Lázár meghalt. Betegségének a folyamatában nem következett be csodálatos fordulat az utolsó pillanatban. Lázárt nagy részvéttel eltemették, és amikor Jézus a tanítványaival megérkezett, már négy napja a sírban volt.

Emberileg nézve már semmi remény nem volt a Lázár megelevenítésére. Ilyenkor nem tehetünk mást, csak azt, hogy kifejezzük részvétünket, együttérzésünket a hozzátartozók iránt, és vigasztalni próbálunk ott, ahol senki nem tud vigasztalást nyújtani. Ezt tették sokan a falubeli emberek közül, akik felkeresték a gyászoló nővéreket, hogy vigasztalják őket. Mindenesetre ez a jószándékú megnyilvánulás, a részvétnyilvánítás sokkal emberibb, mint a mások fájdalma mellett részvétlenül elmenő, érzéketlen magatartás.

A szomszédok vigasztaló szavai azonban nem tudták enyhíteni Mártának és Máriának a fájdalmát. A Lázár elvesztése feletti bánatukban nem láttak semmi reménységet, semmi kiutat. Úgy tűnt, hogy e súlyos próbatétel kioltja hitük utolsó lángját.

Milyen ismerős ez a helyzet nekünk is, hívő keresztyéneknek. Ó, hányszor éreztük mi is szeretteink elvesztése alkalmával, hogy mindennek vége, hogy Isten elhagyott minket, nem érdemes többé élni!

Ebben az elkeseredett helyzetben érkezett Jézus. Márta, amint meghallotta, hogy jön Jézus, elébe ment, és nála keresett vigasztalást. Márta már több alkalommal találkozott a Mesterrel. Abban a kiváltságos helyzetben volt, hogy Jézus megtisztelte házukat látogatásával, és ő, Máriával és Lázárral együtt, megvendégelhette őt és így szeretetét kifejezhette a Jézus iránti szolgálatban. Igaz, ilyenkor keveset beszélhetett Jézussal, mert ő vállalta magára a vacsora készítésének a fáradtságát. Helyette Mária beszélgetett a vendéggel, ő hallgatta a Mester tanítását. Milyen drága alkalmak voltak ezek a Jézussal való együttlétek. De ezeket Márta akkor nem használta ki, és ezért az igazi találkozásra még nem került sor közötté és Jézus között. A Mester igazi megismerésének a pillanata még váratott magára.

Ó, hányan vagyunk mi is így Jézussal. Körülötte szolgálunk, éveket és évtizedeket töltünk szolgálatában, neki áldozzuk életünk nagy részét, de mégsem ismertük meg őt teljesen, mégsem ismertük fel benne az élet Urát.

A döntő találkozás azonban mégis bekövetkezett. Nem ott, ahol Márta várta, nem a családi hajlékban, nem is a templom csendjében, hanem a temető és a falu közötti úton, az élet és a halál küszöbén, Lázár halála után négy nappal. Szíve tele volt keserűséggel, bánattal, idegei ki voltak merülve a váratlan esemény miatt, mert először kellett szembenéznie az élet döntő kérdéseivel, a betegséggel, az elmúlással és a halállal.

Első szava a szemrehányás volt: „Uram, ha itt lettél volna, nem halt volna meg a testvérem.” Márta kiönti szívét Jézus előtt. Őszintén elmondja, amit érez. Azért panaszkodik, mert egyedül maradtak a haldokló Lázár mellett. Asszonyi gyöngeségük tehetetlen volt a halállal szemben. Milyen más lett volna, ha Jézus mellettük van. Ő meg tudta volna állítani a végzetes betegséget, hiszen meggyógyította a vakon született gyermekeket is. Ezek az érzések tódultak Márta ajkára, és milyen jó, hogy elmondta ezeket Jézusnak és nem fojtotta magába, mint ahogy a magában sírdogáló Mária tette. Gyógyulásának az volt a kezdete, hogy Jézushoz ment és elmondta panaszát a Mesternek.

Márta azonban nem állt meg a panasznál. Jézus jelenléte megnyugtatta őt, újra feléledt szívében a reménység csírája. Megérezte azt, hogy Jézus személyében közel jött hozzá Isten segítsége. Hitének újraéledéséről így tesz bizonyosságot: „De most is tudom, hogy amit csak kérsz Istentől, megadja neked.”

Milyen más Mártának ez a mondata. Nincs benne semmi keserűség, semmi szemrehányás, de még kérés sincs benne. Már teljesen rábízta gondját Jézusra, és tudja azt, hogy Jézus magáévá tette kérését és úgy viszi azt Isten elé, mint saját imádságát. Most már abban is bizonyos, hogy imája meghallgatásra talál Isten előtt.

Jézus megértette Márta szavából a ki nem mondott kérését. Megérezte hangjából szívének bizodalját, mely megerősödő hitének biztos jele volt. Bizalmát Jézus biztatással viszonzja: „Feltámad a te testvéred.”

Jézus ígérete újra próbára tette Márta hitét. Felelete arra utal, hogy hite még nem érett meg ahhoz, hogy felfogja a Mester szavának nagyságát. Ezért mondja: „Tudom, hogy feltámad a feltámadáskor, az utolsó napon.” Ő még mindig ahhoz a tanításhoz ragaszkodik, melyet környezete, a farizeusi zsidóság vallott a feltámadásról. Azért nem tudott lépést tartani Jézussal, mert hitével a Mester után ballagott.

Ő is úgy állt szemben Jézussal, mint mi, akik Pál apostol meglátása szerint csak rész szerint ismerjük Isten országának a titkait (1Kor 13,12).

Mártával együtt mi is rá vagyunk utalva arra, hogy Jézus a mi hitünket is felébressze és helyreigazítsa. E történet éppen arra tanít minket, hogy Mártához hasonlóan a mi hitünk is megújulásra szorul, hisz sokszor a mi hitünk is éppen olyan mélyponton van, mint a Lázár gyászoló családjáé. Az iskolai év elején ez az Ige arra figyelmeztet, hogy amikor Jézushoz jövünk, hitünk nem állhat meg egy ponton. Jézus most nekünk is azt mondja, amit Nátánaelnek mondott első találkozásuk alkalmával: „Te hiszel... Nagyobbakat látsz majd ezeknél” (Jn 1,51).

Amikor Jézus látta, hogy Márta nem értette meg teljesen a feltámadásra vonatkozó ígéretét, kimondja a döntő szót, mely megvilágítja az egész történetet: „Én vagyok a feltámadás és az élet, aki hisz énbennem, ha meghal is, él.”

Az egész igeszakasz itt éri el a csúcspontját. Márta ebben a pillanatban találkozik először igazán Jézussal. Most ismeri fel először hosszú ismeretségük során, hogy Jézus nem csupán a szeretett barát, az áldott orvos, a bölcs tanító, hanem ennél sokkal több: ő a feltámadás és az élet. Ő az élet Ura, akinek hatalma van a halál felett, aki életet tud támasztani, mert ő az élet forrása, mert ő az élő Isten Fia.

Márta most érti meg Jézus korábbi szavait az élet kényeréről és az élet vizéről. Felismeri benne az élet igazi adományozóját. Felismerte azt, hogy rajta kívül nincs élet, nincs feltámadás. Meglátta azt, hogy Jézus az egyedüli személy, aki megtartást adhat a szenvedésben, a betegségben, de még a halállal szemben is. Súlyos bánatában,

mély gyászában ez volt az igazi vigasztalás. Az, hogy megtalálta az élet Urát, aki a halál kötelékeit is megoldhatja.

Jézus szavából megértette, hogy a feltámadás nemcsak egy eljövendő folyamat, mely a távoli jövőben fog bekövetkezni, hanem egy jelen idejű folyamat is, mely már itt a földön végbemegy annak az életében, aki hisz Jézusban, aki befogadja beszédét és elismeri őt egyedüli Urának.

Jézus kijelentéséből megtudta, hogy az örök élet nem csak az utolsó napon kezdődik el a megváltottak számára. E találkozás alkalmával felismerte azt, hogy azok számára, akik elfogadták Jézust egyetlen uruknak, az örök élet már itt a földön elkezdődik. Már itt megérik az örök élet ízét azok, akik az ő Igéje szerint élnek, mert ők már meghaltak a bűnre nézve és általmentek az örök életre. Ezért az örök élet reménységében kezdjük ezt az újabb iskolai évet. Ezért tanuljunk és imádkozzunk mindennap úgy, hogy valósággal megérezzük szívünkben mind a családban, mind az iskolában az örök élet kezdetét.

Ez az Ige minket is Jézus elé állít, minket is döntésre kényszerít. Ha Mártával együtt Jézus mellett döntünk, bemegyünk az életbe, ha megbotránkozunk rajta, mint az írástudók, a halál örökösei leszünk.

Igen, az élet és a halál kérdése számomra akkor dől el, amikor itt a templomban, vagy otthon a belső szobámban, vagy éppen a betegágyon találkozom Jézussal, hallgatom vagy olvasom az ő Igéjét. Ha őt hívó szívvel elfogadom, Igéje örök élet forrása lesz számomra, olyan táplálék, amelyből ha valaki eszik, soha örökké meg nem hal.

Aki elfogadja őt mint az élet Urát, aki belé veti minden bizodalját, aki nála keresi az élet értelmét és nem az élet élvezetében vagy az állandó munkában, az megtalálja az élete célját, azt Jézus megajándékozza az igazi élettel.

Hiszed-e ezt? — kérdi Jézus végül Mártától. Márta a kérdésre igenlő választ ad. Most, miután meghallgatta Jézus önmagáról szóló kijelentését, miután feltárult előtte Jézus személyének a titka, miután elfogadta őt Urának, megvallja Jézusnak hitét: „Igen, Uram, én hiszem, hogy te vagy a Krisztus, az Istennek Fia, aki e világra jövendő vala.” Ez a Jézussal való találkozásának gyümölcse. Márta nemhiába keresett vigasztalást Jézusnál. E beszélgetés alkalmával megértette, hogy Jézus személyében a megérkezett Messiással áll szemben. Felismerte benne Isten felkentjét, Isten hatalommal felruházott Fiát, akit a zsidó nép várt, és aki az Isten országát hozza az emberek közé. Most megbizonyosodott afelől, hogy egyedül Jézusnál van az üdvösség, mert egyedül ő szabadíthatja meg Lázárt a haláltól. Milyen nagy utat tett meg Márta, amíg eljutott erre a hitre. Milyen bizonytalanul indult Jézus felé. Milyen pislákoló volt a hite a beszélgetés kezdetén. És íme, most a hitvallók seregével együtt vallja, hogy Jézus Krisztus az élő Isten Fia. Milyen áldott lenne, ha ebben az új tanévben tanárok és tanulók egyaránt jutnának e bizonyágtévő boldog hitre és együtt vallanák: hiszem, Uram, hogy te vagy a Krisztus, az élő Istennek Fia.

Jézus így keltette életre Márta hitét, így adta vissza bizodalját az örök életben. Adja a Szentlélek Isten, hogy így erősödjék meg a mi hitünk is a mai Ige hallgatása által, hogy Mártával együtt mi is elmondhassuk: hiszem, Uram, hogy te vagy a Krisztus, az Istennek a Fia! E hitvallástétel boldogságával és erejével áldjon meg mindnyájunkat a kegyelem és a mennyei ajándékok Ura, és adjon számunkra reményes és eredményes új tanévet. Ámen.

Mit jelent tanítványnak lenni?

Alapige: Máté 4,18–22

Bibliolvasás: 2Korinthus 3,1–18

Mikor ebből a szakaszból azt olvassuk, hogy miként választotta ki és hívta el Jézus a tanítványait, akkor először azt kell tudnunk, hogy a tanítvány szónak az értelme egészen más volt akkor és más a Bibliában, mint amit most értünk alatta. Ha belépünk egy akkori tudós előadótermébe, nagy sereg ifjabb és idősebb embert látunk ott, akik feszülten figyelnek az előadásra. A tudós éppen a lét értelméről beszél, s a bölcsesség titkát fejtegeti. Elmondja, hogy a dolgok végső értelme és az emberi élet titka csak az ő tanításának alapján oldható meg és ismerhető meg világosan. Sokféle elmélet szól erről — mondja —, sokan próbálnak ezekre a kérdésekre válaszolni, de az igazi feleletet csak ő tudja megadni. Hogy azután ez a megoldás mi, az már a tudósok és tudományos felfogások ezerféle változata szerint abban az időben nagyon különböző volt. Abban mind megegyeztek, hogy a többiek mind téves úton járnak. A tanítványok buzgón hallgatják a mester előadását. Mégis sokan vannak köztük, akik egyik tanításban sem tudnak megnyugodni, végigpróbálnak minden tudóst és minden tanítást, de nem találják meg azt, amit keresnek.

Mert ez a kor az igazság után való sóvárgó vágyakozás kora volt. Sokan úgy érezték, hogy minél inkább keresik, annál inkább eltávolodik tőlük, s ők felzavart, nyugtalan lélekkel kapnak újabb és újabb elméletek után, míg mindegyikből kiábrándulva és mindegyikben csalódva, el nem jutottak addig a cinikus kérdésig, ami a Pilátus ajkáról hangzott el: micsoda az igazság?!

A zsidó rabbik tanítványainak némileg más volt a helyzete. Ezeknek elég volt, ha e törvény magyarázatát megtanulták, hogy ők is éppoly szentnek és örök érvényűnek tartásák azt s éppúgy esküdjének a mester szavára, mint a pogány filozófusok tanítványai.

Az a világ a nyugtalan keresés és az egymás mellett fellépő és egymás ellen támadó emberi bölcselkedés világa volt. Pál apostol azt írja Timóteusnak, hogy az emberek az egészséges tudományt nem szenvedik el, de a mesékhez odafordulnak; hogy vannak, akiket a tanítás bármely szele ide-oda hajt. Már Jézus felől is azt kérdezték a kaper-naumi zsinagógában, hogy micsoda új tudomány az, amit tanít; az apostolokat is azzal vádolták; hogy a maguk hamis tudományával megtöltötték a várost.

A tudománynak ilyen változatos rendszerei közt nem volt könnyű tanítványnak lenni és maradni. Azért amikor az igazi Mester eljött, aki az élet értelméről nem valami divatos emberi elméletet, hanem az igazi kijelentést tanította, tanítványait nem is azok közül választotta, akik már minden elméletet végigpróbáltak, hanem azok közül, akikben igazán mélyen élt a vágy az igazi, a felszabadító ismeret után.

A tanítványok elhívása történetében most nem csak azt nézzük, hogy ez az elhívás az apostolságra való elhívás volt, hanem azt keressük, hogy milyen feltételei vannak annak, hogy valaki a Krisztus követője lehessen. Hiszen a Biblia nemcsak az apostolokat nevezi tanítványoknak, hanem sok helyt magukat a hívőket is, s viszont minden hívő, ha nem is abban a formában, mint az apostolok, szintén bizonyágtétellel van kötelezve.

I.

Az első, ami itt a figyelmünket megragadja az, hogy ezt a négy embert, akiről itt szó van, maga Jézus hívja el. Nem ők jelentkeznek, talán nem is készültek erre a hívásra. Márk evangélista, mikor az apostolok elhívásáról beszél, elmondja, hogy Jézus felment a hegyre s magához hívta, akiket akart. A Jézus hívása tehát minden emberi vállalkozástól, jelentkezéstől teljesen független. Nem úgy leszek Jézus tanítványa, hogy azt magamban elhatározom, hanem úgy, hogy ő hív. A kezdeményezés nem

tőlem, hanem tőle indul ki. Ha valaki vágyat érez magában az ő követésére, akkor ezt a vágyat Isten Szentlelke oltotta szívébe, s ez sem magától van. Jézust senki sem követheti, csak akit ő hív.

Az elhívás szuverén voltát mutatja az is, hogy Jézus hívása semmiféle emberi feltételtől nincs függővé téve. Nem arra néz, hogy emberileg ki látszik alkalmasnak, vagy hogy saját magát ki tartja alkalmasnak. Pál ezt mondja: a mi alkalmas voltunk Istentől van. Mennyivel alkalmasabbnak látszott volna, hogy Jézus tanítványa legyen egy olyan ember, akinek kellő tudományos felkészültsége van erre, mint ezek az egyszerű halászok; mennyivel alkalmasabbnak látszott volna valaki olyan, akinek befolyása lehetett a zsidó nép vezető köreire s így talán megnyerhette volna jóindulatukat az evangélium ügye iránt. És ki lehetett volna valaha is alkalmatlanabb erre a kiváltságra, mint az a Saulus, aki üldözte az Úr anyaszentegyházát. Milyen különös, hogy az Úr ezeket a szempontokat teljesen mellőzi. Neki nem a tekintélyes farizeus, hanem az egyszerű Péter kell, noha tudja, hogy az meg fogja tagadni őt a válság perceiben; neki nem a parancsolatokat ifjúságától fogva híven megtartó gazdag ifjú kell, hanem János és Jakab, akiknek heveskedése oly sok bánatot és bosszúságot okoz neki.

Milyen vigasztaló ezt tudni. Milyen jó, hogy úgy lehetünk az ő tanítványai, ahogy vagyunk. Hogy nem azt mondja: előbb légy tudós, tökéletes, és akkor majd követhetsz engem, hanem ezt: jöjj velem, és majd én cselekszem veled.

II.

A tanítvánnyá létel második vonása az, hogy Jézus hívása egy feladatra szól; azt mívelem, hogy emberek halászaivá legyetek. Kétségtelen, hogy ebben már az apostolságra való elhívás gondolata van kifejezve. Az a gondolat és feladat, hogy az apostolok azok, akiket az Úr munkatársaivá akar tenni az egyház építésében. Az egyház úgy nő, hogy bizonyosságot tesznek Krisztusról azok, akik az Ige hirdetésével vannak megbízva, mert igehirdetés nélkül nincs egyház, s egyház nélkül nincs igehirdetés. Azért lehetünk tagjai az egyháznak s épülhetünk benne, mert az apostolok és a próféták alapköve ott áll a Krisztus váltságának fundamentumán, s ő maga az, akiben az egyház épületét a hívők ből mint élő kövekből a Szentlélek Isten építi fel.

Mégis ez a feladat: emberek halászaivá lenni, embereket nyerni meg a Krisztus ügye számára — nem csak az apostolok feladata volt s ma sem csak az, hanem mindenkié.

Azért ez a szava Jézusnak először is világosan figyelmeztet arra, hogy az ő követése többet kíván tőlünk, mint a saját üdvösségünk munkálása, mint a vele való közösség boldogságában való elmerülés. Bizonyára ez is kell, és Jézus bizonyára azért is hívja el tanítványait ma is, hogy „vele legyenek”. De ebből az együttlétből a mások iránti kötelesség végzésére kell erőt meríteni. És itt van ismét a tanítványságnak az az egészen sajátos jellege, mely világosan megkülönbözteti nem csak a korabeli, hanem általában az emberi tudományos tanítványságtól. A korabeli tanítvány megelégedett azzal, ha saját maga megszerezte az ismereteket, mivel saját maga akart tisztába jönni az élet nagy kérdéseivel, s ha tisztán látott ezekben, megnyugodott. Ez önző és önzésre nevelő tudomány volt. De az evangéliumnak feszítő ereje van. Az terjedni, hatni, életet teremteni, megújítani akar, nem lehet bezárni egy lélek elmélkedő csöndjébe. Jeremiásnak úgy égeti a csontjait, mint a tűz, s Pál azt mondja: jaj nekem, ha nem hirdetem az evangéliumot. Az evangélium nem csak az apostolok munkája, hanem az egyes hívők bizonyágtétele által hatotta át a világot.

Embereket halászni ki a bűn és a kétségbeesés, a hitetlenség és a szenvedés tengeréből, emberek előtt bizonyosságot tenni, ahol kell, szóval, ahol kell, magatartással, hitünkkel és életünkkel, ez az, amire Krisztus nem csak az apostolokat, hanem minden hívő embert hív és kötelez. És az ilyen bizonyágtétel útján nő és terjed ma is az egyház, ha néha láthatatlanul is, de Isten Lelke által bizonyosan.

III.

Erre a hívásra ez a négy ember úgy felel, hogy szó nélkül otthagyják a munkájukat s azokat, akik velük vannak, és követik Jézust. Mind a két esetben, Péter és András, Jakab és János esetében is, ezt a szót használja az Ige: azonnal, vagyis habozás és gondolkodás nélkül. Lehet, hogy már előbb is találkoztak az Úrral és a mai felszólítás csak arra figyelmeztette őket, hogy eljött az idő, amikor csatlakozni kell. Mégis ez a szó: azonnal — azt jelenti, hogy hajlandók voltak szakítani mindennel és lemondani mindenről, csak hogy az Úr tanítványai lehessenek. Hogy miről kellett lemondaniok, nem tudjuk. Péternek családja volt, Jánosnak édesapja, akivel együtt dolgozott. Lehetett egy kialakult életmódjuk és életrendjük, lehettek szokásaik és örömeik, kedvenc szórakozásaik és elvégzendő feladataik. Most mindentől el kellett válniok. Sohasem panaszozták fel ezt. Csak egyszer történik, hogy Péter utal erre, mikor megkérdezi: Ime, mi mindent elhagytunk, mink lesz nekünk? (Mt 19,27)

Megdöbbenő ez a kizárólagosság, amivel Jézus a tanítványaival szemben viselkedik. Nem tűr megosztottságot. Nem tűri, hogy valaki fontosabb legyen előttük, mint az, amit ő ad nekik. És ugyanakkor mindent kipótol számukra, amitől el kellett válniok.

Az emberi gondolkodás két ellentétes magatartás közt ingadozik. Minden emberi felfogást fenyeget egyik oldalon a kizárólagosság kísértése. Ez abból ered, hogy minden emberi felfogás szereti magát tévedhetetlenné, az abszolút igazság birtokában lévőnek tartani. Egyedül ő birtokolja az igazságot, és a tőle való legcsekélyebb eltérés olyan súlyos bűn az igazság ellen, amit nem lehet tűrni. Ebből származnak a valálsháborúk és az eretneküldözések.

A másik kísértés a viszonylagosság, a hamis értelemben vett szabadelvűség kísértése. Ennek forrása az a felfogás, hogy az igazság viszonylagos, hogy mindenki saját magától teszi függővé azt, hogy mit tart igazságnak, ezért az igazságot nem kell keresni és nem lehet megtalálni, mert az igazság annyiféle, ahány ember van ezen a világon. Senkit sem lehet meggyőzni róla, vagy ahogy az ókori szkeptikus bölcselő mondta: egyáltalán nincs semmi, ha volna sem lehetne megismerni, s ha meg lehetne ismerni, akkor sem lehetne megtanítani. Ebből a felfogásból származik a tudomány felőlőtlensége s ezzel együtt az erkölcsi lazaság.

Jézus igazságának kizárólagossága azonban éppúgy különbözik az emberi igényektől, miként evangéliumának szabadsága a hamis emberi szabadosságtól. Ő nem kívülről akar tanítványaira erőszakolni egy tételt, nem kényszerít senkit, hogy elfogadja azt, amit hirdet. De aki elfogadta, annak a számára megszűnik a bizonytalanság, az elé feltétlen erővel áll annak az igazsága, amit megismert. Egyik oldalon azt mondja: aki velem nincs, ellenem van — és ez igaz, mert ő választást tesz lélek és lélek között. A másik oldalon azt mondja: ha valaki cselekedni akarja Isten akaratát, megismerheti e tudományról, hogy Istentől való. Mikor magához hív, mikor egyedül a maga szolgálatába állít, akkor tesz igazán szabaddá, s amikor megérettük ezt a szabadságot, akkor elhagytunk mindent, hogy csak őt kövessük. És ennek az az oka, hogy ő nem tételeket állít, nem igazságokat tanít, hanem ő maga a teljes, élő és változhatatlan igazság: az élet igazsága. Nem tudományt ad, hanem életet. Akit ez az igazság megragadott, annak ez mindent pótol; aki ebben az életben részesült, az lemond az élet minden mellékes földi javairól, hogy magasabb szinten, mint az ő ajándékait az ő szolgálatára visszakapja azokat.

IV.

Azért amikor a tanítványok meghallották az ő szavát: kövess engem — azonnal követték őt. És ez a követés az, ami az ő tanítványait jellemzi.

Ez a szó, amelyet a Bibliában két különböző szó fejez ki, ezt jelenti: jöjjetek utánam, legyetek tanítványaim.

Az akkori tudósoknak és bölcseneknek is voltak követői. Tanítványok, akiket mesterük életmódja, tanításai úgy lebilincseltek, hogy mindenben igyekeztek utánozni

azt. Érte lemondtak minden önállóságról, nem volt gondolatuk, elhatározásuk, számukra a Mester volt az egyetlen és végső igazság, minden kérdés megoldása.

A Jézus követése teljesen különbözik ettől. Ő nem olyanokat keres, akik utánozzák. Nem is lehet őt utánozni, mert utánozni csak embert lehet. Jézus nem kényszerít, hanem hív. Vannak, akiket hívott, s akik mégsem csatlakoztak hozzá. Van, aki vele jár egész földi munkálkodása alatt, és az utolsó időben mégis elárulja őt, és van, aki szívesen vállalná, hogy tanítványa legyen, de megriad attól, ami ezzel jár. Krisztushoz nem lehet csatlakozni. Csak azok csatlakozhatnak hozzá, akiket ő hív, de vissza lehet utasítani hívását és el lehet hagyni őt. Nem tanítással, nem bizonyos életmód aprólékos szabályaival lehet őt követni, s nem ezekkel kapcsol magához, hanem a maga isteni kegyelmével és szeretetével.

Ez a felhívás: kövess engem — nem az ő tanítói követelése, hanem messiási parancsa. Arra hív fel, hogy vegyünk részt abban az üdvösségben, amelyet általa készített számunkra Isten. Az ő tanítványának lenni: nem egy fogalmat fejez ki, hanem egy történetet, ami az életünkben végbemegy. Nem is egyféleképp lehet követni őt, tanítványai az élet sokfélesége szerint járnak együtt vele. Az ő követése nem egyenlősíti az embereket, nem teszi őket egyformává, hanem meggazdagítja életüket, mivel mindenki tálentumai és munkaköre szerint szolgál neki.

De minden követés egyúttal részvétel az ő sorsában. A tanítvány nem nagyobb, mint mestere, s azt, amit a Mester elhordozott, a tanítványnak is el kell hordoznia. Ezért a Jézus felhívása felhívás a kereszthordozásra. Annak az üdvösségnek a reményességében és annak a kegyelemnek a birtokában, amit tőle kapunk, bűn és szenvedés, próbák és kísértések közt, mint az ő tanítványai járunk ebben a világban. És bízunk abban az ígéletben, amit erről mond: a tanítvány, mikor tökéletes lesz, olyan lesz, mint mestere. Így hív minket is mint tanítványait erre, és biztat azzal, hogy hasonlóság leszünk hozzá, mert meglátjuk őt, amint van. Ámen.

Nagy István

Atyánké vagyunk, mi jövevények

Alapige: 1Péter 1,17

Bibliaolvasás: Zsidókhöz 13,5–16

1. „Ha Atyának hívjátok őt” — a ha szócska jelzi, hogy ez nem általános. Nem mindenki hívja Istent Atyának. Jóllehet nincs senki, aki ne hinne valamilyen erőben s ne azt tekintené atyjának. Van, aki magát isteníti, hatalmában és bölcsességében bíz. Más a még mindig titokzatos környezetet, a természetet, a benne rejlő erőket bálványozza. Legelterjedtebb isten az anyag, azt tartják életadó és fenntartó hatalomnak. Az anyag képezi az élet alapját és a szolgálata meghozza az életszínvonal biztos rendezését. Szemtanúi és szenvedő alanyai vagyunk ennek a felfogásnak. Pedig mindig kudarcra járt ez. Mégis újból és újból visszatér hozzá az emberiség. Pál apostol Krisztus evangéliumával terjesztette a világosságot, mutatta fel azt az egyetlen fundamentumot, melyen kívül más nincs, de látnia kellett, annyira eluralkodott az anyag, hogy nagyon sokan hallani sem akartak egyéb hatalomról. Ezekről írt a Filippi-levelemben: „istenük az ő hasuk” (3,19). A világszerte ismert drámaíró Brecht mondja egyik darabjában: „előbb a has, aztán a morál”. Nemrég olvastam megint a Simon Magda írásait. A régi bihari falvakról készített riportjában ez a mondat fordul elő: „Falun nagy szó a kenyér, Istennél is előbb való. Mert Isten nélkül még el lehet lenni, de kenyér nélkül bajosan” (Váradai harangok, 227.). Kifinomultan vagy egészen durván az anyagiasság, a materializmus jellemzi az általános gondolkozást. Testünk irányít, és ez az anyaghoz, a földhöz köt, hogy csak azzal foglalkozzunk odaadón, ami belőle való, erről beszéljünk, álmodozzunk.

Mégis megtörtént és megtörténik a csoda, hogy az emberek közül némelyek eljutnak az igaz Isten megismerésére. Ezt maga Isten akarja, teszi lehetővé, aki közel jött

hozzánk, kijelentette magát Igéjében, beszélő viszonyt teremtett velünk. Ahol Igéjére felfigyelnek, ott megnyílik a lélek, vele együtt az értelem az ő megismerésére, azaz — így mondja ő — a benne való hitre. Hogy is áll elő ez az ismeret, a hit? A magunk okoskodása helyett mindig az Isten tanítását hallgassuk: „A hit hallásból van, a hallás pedig Isten Igéje által” (Róm 10,17). Így világosodik meg, hogy nem az ember, nem a természet, nem az anyag az isten. Isten az, aki adja és fenntartja az életet, gondunkat viseli, és megváltott „az atyáinktól örökölt hiábavaló életünkől” (1Pt 1,18), bűneinkből, a halálból az üdvösségre. Isten a mi Atyánk. Nem minden további nélkül, hanem egyedül Jézus Krisztus áldozatáért. Érette, csak Jézus Krisztusban változott meg helyzetünk, hívjuk, szólítjuk így: „Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben”, énekeljük: „Atya vagy mennyen, földön, minden a te műved” (40. ének). Így pedig mi gyermekei, atyafiak vagyunk, olyan viszonyban vele, mint a szülő gyermekével. Milyen nagy áldás számunkra, amit hitben felismerünk: van Isten, őt Atyának hívjuk. Tisztában vagyunk-e ennek jelentésével? Akkor bizalommal és reménységgel fordulunk hozzá, járulunk mindig elébe, benne, jó kézben látjuk sorsunkat, jövőnket. Az ilyeneknek — nekünk — szól a mai Ige: „ha Atyának hívjátok őt”. Nagyon szegények, akik ezt nem hallják, s minden gazdagnál gazdagabbak, akik Istenüknek, Atyjuknak vallják őt, mindenkor hallgatják, hozzá imádkoznak.

2. Ebből azonban azt is meg kell hallanunk, hogy Isten olyan Atya, „aki személyválogatás nélkül ítél, kinek-kinek cselekedete szerint”. Ítéző Bíró. Világába, annak fennmaradása érdekében, ítéletével is beavatkozik. Látja az uralma rendjét megbontó, életet rontó bűnöket, és lesújt cselekvőire. Teszi ezt személyválogatás nélkül. Elsősorban jóleső érzéssel vesszük tudomásul a nálunk olyan ritkán előforduló személyválogatás nélküli intézkedését. Mint Atya, az egész teremtett világá kiterjeszti uralmát, Lelkével befolyásolja a hitetleneket is, s ha jóakarát jelentkezik náluk, azt sikerre viszi. De a gonosz cselekedeteket mindenütt megítéli: „Kicsinyt, nagyot megnéz szemed, Úgy figyeled mi tetteinket” (251. ének). Tényleg így van ez? Mintha más lenne a valóság. Elgondolkozva, sőt megdöbbenve látjuk a gonoszok virágzását, a 73. zsoltár panaszkodását: „halálukig nincsenek kínjaik és az ő erejük állandó ... gúnyolódnak és gonoszságot szólnak ... az égre tátogatják szájukat ... örök biztonságban vagyont gyűjtenek”. Azonban Isten nemcsak kimondja, de tartja is szavát. Régente és minden időben felhozza ítéletét, meglátatja, hogy síkos földön élnek a gonoszok, „pusztaságra vetted ki őket. Mind elpusztulnak egy szempillantásban (mikor nem is gondolnák), elvesznek, elenyésznek a rettegéstől” (Zsolt 73). Ezért „eszméjüket, ti bolondok a nép között” (Zsolt 94), akik nem gondolnak Istenre. — De most ne annyira másokra, hanem magunkra értsük az Igét, magunkra, akik Istent Atyának hívjuk. Másokhoz mérten előnyösebb helyzetben vagyunk, mert tudjuk, mi Isten akarata, uralmának törvénye. Éppen ezért ítélete hamarabb és súlyosabban ér el minket. Nagyon tisztán hangzik az erre vonatkozó intése: „Amely szolga tudta az ő Urának akarata és nem végezte el, sem annak akarata szerint nem cselekedett, sokkal büntetted meg” (Lk 12,47); másutt: „Aki azért tudna jót cselekedni és nem cselekedzik, bűne az annak” (Jak 4,17). A nagy kegyelem nagy felelősséget ró reánk.

Vakognak kell lennünk, ha Istennek ítéző hatalmát nem akarjuk meglátni. Mert világviszonylatban, másoknál, a bálványimádóknál, de a mi életünkben is a bűn nem maradt és nem marad büntetlenül. Sok szempontból lehet nézni a világ és benne az egyén életét. Mi nézzük úgy, mint amely Isten ítéletét bizonyítja a mindennapokban, a mostani történetekben. És Isten ítéletét fogja bizonyítani a földi élet után. Ez az élet nem egyszerűen befejeződik, eltűnik. Isten minden egyéb elképzeléssel ellentétben azt tanítja, hogy a földi élet után mindenkinek, akár akarja, akár nem, meg kell jelennie az ő királyi széke előtt. „Elvégezett [változhatatlan] dolog, hogy az emberek egyszer meghaljanak, azután az ítélet...” (Zsid 9,27) Ez nem ijesztgetés, mely vagy megvalósul, vagy nem — ez Isten atyai intése, mellyel józanítani akar, hogy megfontoltan, akaratahoz igazodva éljünk. Mert a halál után van folytatás, az ő ítélete. Ott pedig nem az számít sorsunk további alakulásában, amit mi állítunk magunkról, amit a világ látott, mivel nem a gyarló lelkiismeretünk, nem is a történelem ítélszéke, hanem a

mindent tudó Úristen előtt kell számot adnunk. A földi életben, majd annak befejezésekor ítél az Úr. Nem tudunk erről? Tudjunk, mert hirdeti: „Ímé, hamar eljövök, és az én jutalmam velem van, hogy megfizessenek mindenkinek, amint az ő cselekedete lesz” (Jel 22,12).

3. Ennek alapján mi, akik Atyának hívjuk őt, vegyük szívünkre Igéjét: „Félelemmel töltsétek a ti jövevénységeitek idejét.” Bizony mellbe vág az Ige, de aztán végtelemül boldoggá tesz, mikor helyzetünket jövevénységnek nevezi. Jövevények vagyunk. Halljuk ezt azok részéről, akik magukat őslakóknak tekintik. Bozgor a nevünk. Roszszulesik, hiszen mi tudjuk, hogy kivétel nélkül minden ember — itt is személyválogatás nélkül, azaz bármilyen ősoktól származik —, ha nem is hajlandó belátni, csak jövevény a földön, a földnek minden sarkában. Ugyanis mind idekerültünk, és mind elmegyünk innen. Bármilyen görcsösen kapaszkodunk a földre, csak átmenetileg tartózkodunk itt, senkinek nincs örökre szóló állampolgársága ebben a világban. Szerezhet valaki tekintélyes vagyont, építhet erős házat, hozhat létre maradandónak vélt műveket, piramisokat, tudományos műveket a maga dicsőségére — végül kénytelen itthagyni, mert elmúlik ez az élet, „semmit sem hoztunk a világra, világos, hogy ki sem vihetünk semmit” (1Tim 6,7). Erről elfelejtkezünk, s akkor fáj, ha nem érezhetjük otthon magunkat ezen a földön, ha a világ előbb elkápráztat, bővöletébe ejt kincseivel, ám érezteti, hogy idegeneknek tart, igyekszik kitessékelní innen; kénytelenek vagyunk rádöbbsenni, hogy itt nem vagyunk kívánatosak, szűkül a mozgási területünk, képességünk, kimaradunk a javakból, már nem is érdekelnek. Sokan belekeserednek ebbe a ténybe. A Szentírásban több példáját találjuk ennek. Csak Illés prófétát említsük, mikor a pusztában így imádkozott: „Elég! Most, ó, Uram, vedd el az én lelkemet” (1Kir 19,4). Időskorban nagyon ránehezedik a lélekre a jövevénység, az idegenség, majd az elmagányosodás terhe. Mikes Kelemenről írta Lévy József: „Egyedül hallgatom tenger mormolását, Tenger habja felett futó szél zúgását... Egyedül, egyedül, A bujdosók közül nagy Törökországban” — a megöregedett bujdosó érzi, milyen idegen lett a földön. Ha csak ennyit tudunk megállapítani, akkor céltalanok a napjaink, leghelyesebb a még meglévő élvezeteknek átadni magunkat, úgynevezett percembereknek lenni.

Isten — Atyánk — kiment ebből a földhöz ragadt, megkeseredett céltalanságból. Megerősíti a tapasztaltakat, tényleg jövevények vagyunk, de ezt ő határozta meg, és ismerteti atyai szeretetéből életünknek igazi célját, értelmét, hogy ez nem a földön, hanem nála van. Nem a múlt világnak, hanem magának teremtett. Nem akárhonnan, hanem tőle jöttünk, és nem akárhová, hanem hozzá érkezünk vissza. Jézus Krisztusban utat készített és ajtót nyitott hozzá. Istennél, Igéjét hallgatva, a mulandóság, a jövevénység miatti megkeseredést megnyugvás és öröm váltja fel, mert értelmessé válik az itt lakozásunk. Lám, nem kell mindig ebben az állapotban maradnunk, a kiszabott idő letelik, a sok gond, a rengeteg bűn, az elviselhetetlenül megszaporodott betegségek szorításából van szabadulás. Nem a megsemmisülés, hanem örök hazánk felé tartunk. Kik vagyunk? Jövevények a földön, akiket Krisztus hív: „Jöjjetek énhozzám, kövessetek engem hazafelé!”

Ez a megvilágosodás arra készítet, hogy előre nézzünk és Istennek megismert rendelése szerint éljünk, nem arra, hogy innen minél előbb erőszakkal kitejűjünk magunkat, hanem arra, amit közül feladatul: „félelemmel töltsétek a ti jövevénységeitek idejét”. Jézus egyik példázata bemutat egy bírót, aki Istent nem félt és embert nem becsült, ezt hirdette is magáról (Lk 18). Lehet így tölteni az életet. Nincs istenfélelem és ennek szoros következményeként nincs emberek iránti tisztelet. Azonban hit által egészen átalakul, más az Atya gyermekeinek élete, az istenfélelemben telik. Ezt szánta nekünk. Azaz hűségesen hallgassuk őt, tanuljuk meg ezt az átmeneti állapotot hazakészülésünkre fordítani; céltudatosan, „célegyenest igyekezzünk Istennek Krisztus Jézusban, onnét felülről való elhívása jutalmára” (Fil 3,14). Régebben úgy mondták: istenes életet élni. A megmutatott úton, új látással és új lélekkel haladni előre. Nyilvánvaló, hogy saját erőnkől ezt nem tudjuk megtenni. Ám azért vagyunk gyermekek, hogy kérjük az Atyától azt, amire szükségünk van.

Néhány vasárnapal ezelőtt hallottuk ezt az Igét: „Legyetek azért, atyámfiai, béketűrők az Úrnak eljöveteléig erősítsétek meg szíveteket” (Jak 5,7-8). Az erőt Jézus Krisztusban kapjuk. Ő éppen azért jelent meg jövevénységünkben, hogy a bűnnel szemben, a bűnből kiszabadítva Istennek tetsző, tiszta életre segítsen, az alapigét megelőző versek szerint: mint engedelmes gyermekeket, hogy szentek legyünk — Isten tulajdonai — teljes életünkben. Az Atyához tartozó, hívő ember nem magára támaszkodik, számára a szilárd támasz Isten. „Az Úr az életemnek erőssége” (Zsolt 27,1). „Mindenne van erőm a Krisztusban, aki engem megerősít” (Fil 4,13). Ebben az istenfélelemben nő ki belőlünk az embertársaink becsülése, szeretete, akikkel — és nem nélkülük — akar látni Isten itt és az örökkévalóságban, gyakoroljuk egymás terhének megosztását, mint a magunk, úgy a mások életének szolgálatát, a lelkek mentését, a hit terjedését. Felismerjük, hogy felelősek vagyunk egymásért.

Jövendőnk, a halál utáni sorsunk itt a földön dől el. „Mert nincsen itt maradandó városunk, hanem a jövendőt keressük” (Zsid 13,14), szót fogadunk Atyánknak: „félelemmel és rettegéssel vigyétek véghez a ti üdvösségeteket” (Fil 2,12). Elhalasztani a készülésünket, utólag bepótolni feladatunkat a jövendő keresésére nem lehet. Jövevénységünk idején kell rálépni a jövendő, az üdvösség útjára. Amíg jövevények vagyunk, amíg tart ennek az állapotnak ideje, addig kell megtérni Istenhez, hogy az örökségünkbe jussunk. Régi emberekként elveszünk. Hallottam, hogy a kígyó bizonyos időközökben leveti a bőrét. Ha erre képtelen, akkor a bőr rászárad és megöli. Így vagyunk magunkkal, jövendőnk elérése érdekében le kell vetnünk az ősbért és fel kell öltöznünk a Krisztusban felkínált új embert. Ez az átöltözés, megtérés a hívő ember hazakészülése. Erre tanít Isten.

Arany János szép verse — Fiamnak — elbukottságban, elvaduló körülmények között tesz bizonyosságot a hívő reménységről: „Majd ha látod, érzed a nyomort, Melyet a becsület vállal hord; Megtiporva az erényt, az észet, Míg a vétek irigységre készit s a butának sorsa földi éden: Álljon a vallás a mérlegen... És ha felnővén, tapasztalod, Hogy apáid földje nem honod S a bölcsőd s koporsód közti űr Századoknak szolgált mesgyeül: Lejj vigasztalást a szent igében: »Bújdosunk e földi téreken.« Kis kacsóid összetéve szépen, Imádkozzál, édes gyermekem.” A határozat megtörtént, hirdeti Isten, státusunk — ahogy nevezik —, azaz helyzetünk nem az, amit az ember mond, hanem amit Isten készített el, a következő: „Azért immár nem vagytok jövevények és zsellérek, hanem polgártársai a szenteknek és cselédei [családtagjai] Istennek” (Ef 2,19). Ebben a távlatban gondolkozunk, éljünk. Benne ülünk a vonatban, állomásokon haladunk át, ne szálljunk le sehoh, menjünk végig az úton, mert a cél Istennél van. Az egész emberiség hosszúnak látszó történetét, benne a magunk kicsi sorsát így értelmezzük. Ezért zárjuk szívünkbe a hallott Igét: „Ha Atyának hívjátok őt, aki személyválogatás nélkül ítél, kinek-kinek cselekedete szerint, félelemmel töltsetek a ti jövevénységetek idejét.” Ámen.

Nagy László

Jézus imádkozni tanít

1.

Az első „nem”

Alapige: Máté 6,5

Bibliaolvasás: Lukács 18,9-14

A múlt napokban heves vihar tombolt. A háztetőkről lesodorta a cserepeket, megsnyargatta a fákat, összetépte a villanydrótokat és a telefonhuzalokat. A telefonkészülékek elnémultak. Megszűnt a párbeszéd. Nem lehetett se a mentőket, se a tűzoltókat hívni. Kétségbejítő helyzet alakult ki.

A bűneset, melyről a Biblia első lapjain olvasunk, ilyen hatalmas viharhoz hasonlítható. Az egész teremtés művét megrázó hatalmas viharoként a bűneset szétszakította Isten és az első emberpár közvetlen és személyes párbeszédét. A megbántott Úr szentségében elrejtőzködő Isten lett. Az ember a halál zsákmánya. Mérhetetlenül mély szakadék keletkezett a szent Isten és a bűnös ember között. Kilométerekkel kifejezhetetlen távolság keletkezett a szent Isten és a bűnös ember között. Elnémult a boldog párbeszéd a teremtő Isten és az Édenkertből kiűzött emberpár között.

Jézus Krisztus tiszté és műve az, hogy a szent Isten és a bűnös ember között távongó, felmérhetetlen szakadékot keresztalálával áthidalta, s így benne és általa az elrejtőzködő Isten jelenvalóvá lett. Isten szerelmes Fiában helyreállította az emberrel a kapcsolatot, s nagy szeretettel és megértő türelemmel újrazekedte a megszakított párbeszédét. Helyreállt a kapcsolat Isten és az ember között, miként újra felélednek a telefonkapcsolatok, ha a vihar által széttepett huzalokat újjakkal helyettesítik.

A szent Isten és a bűnös ember között az Úr Jézus Krisztusban és az Úr Jézus Krisztus által újrazekedett párbeszéd: a keresztyén imádság.

A keresztyén imádság értéke és jelentősége éppen az, hogy egyenes kapcsolatot létesít a dicsősége hozzáférhetetlen világosságában lakozó Isten és a földön verejtékező és vergődő ember között, aki a halál martalékává vált.

Amikor Jézus Krisztus imádkozni tanítja az övéit, akkor arra oktatja őket, hogy miként lehet és szabad az imádság „telefonvonalát” szabályosan használni, hogy miként lehet és szabad a teremtő és megváltó Úristennel olyan helyes párbeszédet folytatni, melyet Isten, az uraknak Ura és a királyoknak Királya kedvel és meghallgat. Amikor az övéit imádkozni tanító Jézus Krisztus a szent Istennel folytatható párbeszéd szabályairól tanít, akkor két nemet és egy igent mond. Ez a két „nem” és ez az „igen” a keresztyén imádság hármasszabálya.

Miként a helyi és a távolsági telefonbeszélgetéseknek, úgy az imádkozásnak is megvannak a nélkülözhetetlen szabályai. Ha a mentőket vagy a tűzoltókat sürgősségi alapon hívó bajbajutott nem tartja be a telefonbeszélgetések technikai szabályait, akkor nem jön, nem jöhet létre a hön óhajtott kapcsolat, akkor hiába veri a készüléket, akkor hiába rángatja a vezetéket, lehetetlen a párbeszéd, lehetetlen a segélykérés. Így vagyunk a keresztyén imádsággal is. Ha a válsághelyzetben, a nyomorúságban és a félelmek rettegései között vergődő ember nem tartja be azokat az imaszabályokat, melyekre Jézus megtanította és megtanítja az övéit, akkor nem valósulhat meg az Istennel való kapcsolat, akkor nem jöhet létre az Istennel való párbeszéd, melyben sürgősségi alapon a kísértések között szabadulást, a válságból megmentő váltságot kérjünk, melyben Isten áldásáért és gondviselése ajándékaiért esedezünk.

Figyeljünk most az Úr Jézus első imaszabályára. Ez az első imaszabály egy határozott „nem”. „És mikor imádkozol, ne légy olyan, mint a képmutatók.”

Kik ezek a képmutatók?

A képmutató kilétének helyes megismerése érdekében gondoljunk most az ókori görög színészekre, akik szerepüknek megfelelő álarcot viseltek. E fából készült álarccok legtöbbször visszatetszést és kellemetlen hatást váltottak ki a szemlélőből. Egyes vidékeken a farsangi mulatságok idején még ma is készítenek a maszkurák ilyen álarccokat. Az álarc hamis orca. Nem a valódi, nem az igazi arcunk, hanem az a képmutató, idegen arc, melyet az emberek megtévesztésére öltünk magunkra, amely nélkülözhetetlen annak a vallási vagy társadalmi szerepnek az eljátszásához, melyben tetszelegni akarunk embertársaink előtt. Társadalmi vagy vallási szerepjátásunk közben „maszkurázunk”, vagyis színészkedünk, s el akarjuk hitetni az emberekkel azt, hogy mi rendkívül fontos személyiségek, rendkívül vallásos emberek vagyunk.

Ennek az álarcát viselő, színészkedő vallásosságnak a közismert típusa a farizeus, aki magatartásából ítélve a buzgó vallásos ember szerepét játssza a gyülekezeti és társadalmi nyilvánosság előtt. Ez a szerepjátás Jézus korában súlyosan rányomja bélyegét Izráel egész vallásos életére, melyben a vallásos eszmény képviselője és letéteményese éppen az a farizeus, aki imádsága által is az emberek tetszésének, messzemenő megbecsülésének elnyerésére törekszik.

Ez az álorcát viselő, képmutató és szerepjátszó vallásosság a nyilvánosság előtt valósággal tüntető imádkozásban csúcsosodik ki. Ez a nyilvánosság előtt tüntető imádság nem a teremtő és megváltó Istennel folytatott bensőséges és mély párbeszéd, hanem társadalmi cselekvés. Ez a nyilvánosság előtt tüntető imádkozás olyan emberközpontú szerepjátszás, melyben az imádkozó bámulóinak és csodálóinak a számát akarja folyamatosan gyarapítani. Ez a nyilvánosság előtti és a közvélemény megnyerésére szolgáló magánimádság nem más, mint tiszta farizeizmus, nem más, mint tiszta képmutatás.

Ez a képmutató imádkozás mindig olyan színteret keres a maga számára, ahol a nyilvánosság előtt bemutatja a vallásos ember legszebb és leghíresebb szerepeit. E szerepjátszás legjobb színtere egyfelől a gyülekezet, másfelől az'utca. De az imádkozó farizeus nem akar beletaglalódní a gyülekezet közösségébe, nem akar elveszni a névtelen imádkozók gyülekezetében, hanem ki akar emelkedni az utcán siető névtelenek sokaságából, ki akar magasodni az egyszerű vallásos emberek köréből, mert számára a szerepjátszó imádság a lehető legjobb propagandafogás a társadalmi tekintély megszerzése érdekében. Ez a képmutató imádkozás a vallást pusztá eszköznek tekinti a társadalmi és politikai élet ranglétráján való felemelkedésre, a vagyon gyarapítására, mert a vallási értékeknek és azok képviselőinek mindig tekintélye volt és lesz az egyszerű emberek körében, akik minden korban készek és hajlandók arra, hogy vallási és politikai előjogokat biztosítsanak és adományozzanak azoknak, akikben a vallás és az erkölcs szellemét megtestesítve látják.

E szerepjátszó imádkozás kialakítja a maga külső megjelenési formáit. Ezek a formák inkább a színész formái, mint a mély és buzgó lélek imaformái. Ez a tüntető imádkozó felállva imádkozik mind a gyülekezetben, mind az utcák sarkán. Ezzel a mozdulatával hívja magára a figyelmet. Mintha ezt mondaná: látjátok, emberek, akik szorgos hangyaként szaladgáltok az élet hiábavaló dolgai után, nekem van időm az imádkozásra; ti állandóan csak a kenyér után rohagáltok, ti szüntelenül csak a földi értékeket keressitek, de én az örökkévalóságra függesztem a szememet; s míg ti beleveszték a tömegbe, a névtelenségbe, míg ti elembertelenedtek a lét gyilkos harcaiban, addig én vallási és erkölcsi szempontból úgy magasodom fölétek, mint a Sion hegye Jeruzsálem egyszerű házacskái fölé.

Míg az elmúlt évtizedek során társadalmi bűn volt az imádkozás, a vallás nyilvános gyakorlása, míg az elmúlt évtizedek alatt a vallás teljesen kiszorult a közéletből, addig ma újra társadalmi elismerésnek örvend a vallás és annak nyilvános gyakorlása. Ezért ma újra kifizetődő vallásos embernek lenni, ezért ma újra társadalmi tekintélyt kölcsönöz a vallás azoknak az embereknek, akik a társadalmi és politikai ranglétrán felfelé törekednek, akik ma újra, kihasználva a zilált gazdasági élet szinte korlátlan lehetőségeit, könyörtelenül és gátlástalanul iparkodnak a lehető legnagyobb mértékben meggazdagodni, miközben minden igyekezetükkel azt szándékoznak bizonyítani, hogy igazi vallásos emberek, hogy legszentebb szívügyük az imádkozás, a vallás örök erkölcsi értékeinek a képviselője és megvédése. Így lesz ma újra a vallás gyakorlása, az imádkozás a képmutató társadalmi szerepjátszás áldozata és rabja.

Az Úr Jézus erre a képmutató imádkozásra, erre a szerepjátszó vallásosságra nagyon kemény ítéletet mond: elvették jutalmukat. És szokása szerint most is nyomatékosan megismétli elmarasztaló ítéletét: „Bizony mondom néktek...”

Az övét imádkozni tanító Jézus határozott „nemet” mond a farizeusi imagyakorlatra. Amikor Jézus tiltja a fonákjára fordult farizeusi imagyakorlatot, akkor tulajdonképpen védi a helyes imádkozást és az igazi imádságot, mely tulajdonképpen és lényege szerint nem az emberek, nem a közvélemény előtt való nyilvános szerepjátszás, hanem a titokban lévő Istennel való személyes párbeszéd. Az Úr Jézus a lehető leghatározottabban tiltja az élő Istennel való személyes kapcsolatunkban a vallásos szerepjátszást.

Jézus elítéli a farizeusi imádságot. Miért? Azért, mert a képmutató farizeusi imádság nem helyes és teljes „telefonkapcsolat”. Azért, mert a farizeusi imádság nem más, mint elfogadása annak a ténynek, hogy a bűn szétszakította a bűnös ember kapcsolatát

a szent Istennel, miként a vihar megrongálja és szétszaggatja a telefonhuzalokat. A képmutató imádság azért meddő és hiábavaló vallásos gyakorlat, mert a szétszaggatott „telefonvonalak” idején nem lehet a hozzáférhetetlen világosságában trónoló Istent megközelíteni és vele párbeszédet kezdeni.

Jézus világosan tudomásunkra hozza, hogy az Istennel való élő és személyes, hit szerinti és reménységes imakapcsolatunkban nincs helye a vallásos szerepjátszásnak. Isten előtt nem lehet és nem szabad álarcot hordani, mivel Isten, a szívek egyetlen vizsgálója, tökéletesen ismer bennünket, mivel a mindentudó Isten nem lehet és nem szabad vallásos maszkurázással, álarcot hordozó színészkedéssel félrevezetni és becsapni. A farizeusi imádság jutalma legfennebb a megtévesztett emberek elismerése és csodálata. Ennek az értéke azonban bizonytalan, kétséges és időleges.

Az Úr Jézus, amikor imádkozni tanítja az övéit, akkor először arra az új imakapcsolatra utal, melyet ő teremtett és teremt a szent Isten és a bűnös ember között. Ez az új imakapcsolat a benne és az általa való imádkozás egyetlen lehetősége. Az ő mennyei Atyjával új típusú imakapcsolatot teremtő Jézus Krisztus éppen úgy és azáltal teremt új típusú imakapcsolatot velünk, bűnös emberekkel, hogy arra bátorít és arra jogosít fel bennünket, hogy a világot teremtő, a bűnt gyűlölő szent Istent, az uraknak Urát és a királyoknak Királyát így szólítsuk meg: mi Atyánk. Az övé a dicsőret és a dicsőség mindörökké. Ámen.

2.

A második „nem”

Alapige: Máté 6,7-8

Bibliavetítés: 1Királyok 19,21

Az Úr Jézus Krisztus az új szövetséget kötő, kegyelmes Isten felbecsülhetetlen értékű ajándékaként imádkozni tanította és tanítja követőit. Jézus Krisztus örökkévaló főpapi tiszte szerint testének egyetlen áldozatával kibékítette a szent Istent a bűnös emberrel. A kibékítés művében mennyei Főpapunk merőben új típusú kapcsolatot teremtett Isten és szövetséges népe, Isten és megváltott gyermekei között. Ez az új típusú kapcsolat Isten önmagáról szóló kijelentésében és az Úr Jézus Krisztus nevében mondott imádságban él.

Az Úr Jézus kis imakatekizisében a helyes és igaz imádkozásra tanítja követőit. Jézus ez imatanítása során két „nemet” és egy „igent” mond. Jézus, először, „nemet” mond a képmutató, farizeusi imádságra, másodszer pedig visszautasítja a pogány és a pogánykodó imádságot.

Most vizsgáljuk meg közelebbről ezt a második „nemet”, mellyel imádkozni tanító mennyei Főpapunk félreérthetetlen határozottsággal megtiltja tanítványainak a pogány és a pogánykodó imádság gyakorlását.

I.

A történelmi Izráel Isten választott népe. E szövetséges népnek Isten a prófétai beszédben tulajdon beszédét ajándékozza, mely lehetővé teszi számára azt, hogy a szent akaratát közlő mennyei Urat a földi nagyhatalmak malomköve között őrlődő kis nép segítségül hívja a nyomorúság idején. „Hívj segítségül engem a nyomorúság idején, és megszabadítalak téged” — íme, ez Isten imádságra bátorító szava (Zsolt 50,15).

Isten üzenetét a prófétai beszédben ajándékol kapó Izráel e bátorító felhívás nyomán az imádság népe lehet, annak az imádságnak a népe lehet és lesz, melyet Isten kedvel és meghallgat. Izráel a nagyhatalmak gyűrűjében mindig elveszíti történelmi identitását, ha nem hallgat a prófétai beszéd színtiszta igazságot tartalmazó üzenetére, s történelmi léte mindig a lehető legsúlyosabb válságba kerül, ha imádságában nem fordul segítségkérően örökkévaló Urához, hanem megpróbál a környező pogány népek mintájára berendezkedni; ha megpróbál a környező népek gyakorlata szerint élni; ha

megpróbál pogány és pogánykodó módon bálványokhoz fordulni; ha megpróbálja ezeket a „semmiségeket” segítségül hívni.

Ahhoz, hogy történelmi léte válsághelyzeteiben Izráel Izráel lehessen és maradjon, hogy az elnyeléssel fenyegető környező népek minden ármánykodása ellenére Isten népe lehessen és maradjon, egyedül arra és éppen arra van szüksége, hogy a megváltó Isten megszabadító üzenetére figyeljen, hogy az egekben lakozó, de népe körében valósággal jelen lévő megváltó Urához kimondhatatlan könyörgésekkel forduljon segítségül. Isten arra vár, hogy népe egyedül reá várjon; Isten azt akarja, hogy mind számbelileg és politikailag, mind gazdaságilag és katonailag erőtelen népe benne találja meg történelmi léte kezességét és az örök élete reménységét.

Izráel csak addig Isten választott népe, amíg az imádság népe, amíg egyedül örökkévaló Urához fordul segítségért. Izráel csak addig Isten népe, ameddig nem osztja meg szívét az igaz Isten és a bálványok között. Izráel csak addig az imádság népe, amíg nem viszi a hálaadás oltárára a pogány és a pogánykodó imádság idegen tüzeit. Izráelt térdre kényszerítheti Egyiptom, megalázhatja Asszíría, tönkretetheti és államiságát megszüntetheti Babilon, de Izráel népe mindaddig Isten választott népe, amíg imádságot és szívét nem cserél. Izráel megsemmisítésén tanácskoznak a környező népek vezetői, egyesített erejük minden praktikájával fonhatják a hálót körülötte, de Izráel mindaddig Isten választott népe, ameddig nem hajlong és nem borul le a környező népek bálványai előtt, amíg fiai nem koldulnak kegyelmet sem Egyiptomtól, sem Babilontól, amíg asszonyai és leányai őrzik Izráel szent hagyományait, amíg Izráel tiszta és igaz istentiszteletével egyedül az előtti az örökkévaló Isten előtt hódol, aki kihozta őt Egyiptom földjéről, a szolgálat házából.

Mivel Isten meg akarja őrizni népét a lelki szolgaságtól, mivel Isten az igaz istentisztelet örömeiben és dicsőségében akarja látni és tudni emberi számítás szerint erőtelen népét — ezért, igen, ezért tiltja Jézus a pogány és pogánykodó imádságot. Mert az a nép és az a lélek, amely és aki imádságot cserél, az szívét és hitet cserél, s attól utálattal elfordul a mindenható Isten, aki nem akar és nem tud osztozkodni a bálványokkal Izráel szívében, aki nem akar és nem tud összeegyeledni az emberi és általa kitalált és az emberi kéz által csinált semmiségekkel.

Isten örökkévaló szeretetében választott népének hitvese, Izráel a kiválasztó Úr hitvestársa. Isten örökkévaló szeretetében féltőn szerető Isten; Isten szentségében féltékeny Úr, aki nem tűri, hogy szerelmes hitvese, Izráel kacéran és ledéren idegen istenek után járjon s a zöld ligetek pogány kultuszában megszenteltelensége és megbecstelenítése önmagát, aki nem tűri, hogy szerelmes hitvese szeretetét és hálóját pogány és pogánykodó imádságban idegen istenek oltárára vigye áldozatul. Ez a féltőn szerető Isten megcsalt és csalódott szeretetében rettenetesen büntető, szent Úr, de aki mindig visszafogadja és megáldja hozzá térő választott népét, ha igaz bűnvalló imádságban megszagatva szívét, szabad kegyelemre megadja magát és hozzá tér.

Ezért, igen, ezért tiltja az Úr Jézus Krisztus Isten népének, Isten népe fiainak és leányainak a pogány és pogánykodó imádságot.

II.

Milyen ez a pogány és pogánykodó imádság? Miben nyilvánul meg? Mi a legszembevetőbb jellegzetessége?

Jézus egyetlen szóval felel és jellemez! Ez a pogány és pogánykodó imádság a sokbeszédűségben nyilvánul meg!

Ezt a pogány imádságot illusztráljuk először egy ótestamentumi képpel. Most közelebbről gondoljunk a Kármel hegyi istenítéletre, amikor Illés, az Úr egyetlen életben maradt prófétája egymaga szembeszáll a Baál pogány istenség négyszázötven papjával. Kinek az áldozatát emésztí meg az Úr tüze? A Baál-papokét, vagy az Illését? Az ebben az életre-halálra menő küzdelemben részt vevő Baál-papok imádságát így jellemzi a szent tanú: „És elkezdtek hangosan kiabálni, és az ő szokásuk szerint késekkel és borotvákkel metélték magukat, míg csak ki nem csordult vérük” (1Kir 18,28). Minden hangoskodásuk, reggeltől napszálltáig tartó kiabálásuk, szédületes táncuk,

testük késekkel, borotvával való metélése ellenére sem száll alá áldozatukra a mennyei tűz. Baál nem felel segítségül hívásukra! Nem felel, mert nem felelhet. A kézzel csinált bálvány néma. Az Úr, Izráel Istene azonban felel Illés könyörgésére. Az Úr az élő Isten. Az Úr az imádságot meghallgató Isten.

Jézus azért tiltja a pogány imádságot, mert az hiábavaló erőfeszítés, mert az nem más, mint a lélek gyötrelme. Nem más, mint kétségbeesett öncsalás. Nem más, mint felette nagy hiábavalóság (Préd 1,2). A hiábavalóságok hiábavalósága. Jézus azért tiltja a pogány imádságot, mert az kimondott hűtlenség, mert az lázadó szövetség-rontás mennyei Atyjával szemben. Jézus azért tiltja Izráelnek a pogány imádságot, mert az rendkívül súlyos bűn, mert az beavatkozás Isten mennyei felségébe, mert az saját hatalmi körébe akarja vonni a világteremtő és világkormányzó szuverén Istent. A pogány imádság mögött az a vallásos tévhit áll, hogy az imádsággal befolyásolni lehet Istent, hogy a bőbeszédű, hangoskodó és különféle kultikus cselekményekkel kísért imádság által meg lehet változtatni Isten örök tanácsvezését, hogy Istent el lehet téríteni örökkévaló céljától, hogy Istent pusztá emberi eszközzé lehet silányítani.

Jézus azért tiltja a pogány imagyakorlatot, mert az nem más, mint új babiloni toronyépítés, mert az nem más, mint az önmagának nevet szerezni akaró ember eget ostromló merészsége, Isten ellen lázadó dölyfös titanizmusa. Jézus azért tiltja Izráelnek és Izráel igazi fiainak a pogány imádságot, mert az nem más, mint új bábeli nyelvzavar, mert az nem más, mint értelmetlen és öncsaló nyelveken való beszélés (glosszológia). Jézus tilalmában világosan értésünkre adja, hogy a bőbeszédűségben megnyilvánuló és tetszelgő imádság végső soron hűtlenség és hitszegés, nem más, mint elfordulás az élet és örök élet hűséges Istenétől, nem más, mint az ember odafordulása az önerejű hinni tudásának bálványaihoz, vallásos fantáziájának termékeihez. Jézus azért tiltja Izráelnek a pogány imádságot, mert az a Baál-papok Kármel hegyi súlyos kudarcba fulladó kísérlete, az örökkévaló Isten trónfosztásának megkísérlése.

III.

Az Úr Jézus tilalma ma is érvényes. Jézus tilalma minden időben és mind az idők végezetéig érvényes.

Éppen ezért a mai keresztyén egyház az imádság dolgában nehéz helyzetben van. Nehéz helyzetben van egyfelől azért, mert szakadatlanul nő Európában az a vallási közömbösség, mely céltalannak tartja és hiábavalónak tekinti az imádságot. Nehéz helyzetben van másfelől azért, mert szüntelen növekedik az imamágosok száma, azoknak a száma, akik pogány és pogánykodó imádság által akarnak látványos eredményeket elérni az imavarázslatra váró és azt követelő támogatóik körében. Ezek a modern imavarázslók úgy vélik, hogy sokbeszédű és színházias cselekmények által kísért rendbontó és rendhagyó imádságaik által kikövetelhetik Istentől saját akaratauk teljesítését; úgy vélik, hogy a bőbeszédű imádságaik által elvarázsolts és elbájolt Isten szolgálói módon követi utasításait és kötelességszerűen teljesíti minden igényüket. Ezek a modern imavarázslók merészen azt képzik, hogy Isten egyetlen feladata az, hogy jelek és csodák, csodás gyógyítások és megrázó események közepette igazolja vezető szerepüket a világvégét váró, elragadtatott kis csoportjuk előtt. Ezek a modern imavarázslók azt az előjogot igényelik a maguk számára, hogy Isten pusztító haragját és megsemmisítő ítéletét bármikor képesek legyenek leszabadítani ellenfeleik és ellenségeik fejére, hogy imavarázslatuk által képesek legyenek csoportjukat az eldorádói földi jólét és a teljes üdvösség birtokába helyezni.

Jézus egykor és ma nagyon következetesen óvja megváltottait az imádság ajándékának pogány és pogánykodó felhasználásától. Nyomatékosan kijelenti, hogy az imádság nem varázsszer, hogy az imádság nem a kiváltságos karizmatikusok csodafegyvere, hanem Isten földi gyermekeinek a mennyei Atyával folytatott boldog és bensőséges párbeszéde. Jézus nyomatékosan kijelenti, hogy még a legátzszelleműtebb imádsággal sem lehet befolyásolni a teljhatalmú Istent és még a legerősebb akarat megfeszítésével elmondott bőbeszédű imádsággal sem lehet eltéríteni Istent attól a teremtől és végzésétől, melyet még a világ alapjainak letétele előtt kijelentett.

Jézus kis imakatekézisében félreérthetetlenül kijelenti, hogy bőbeszédűségéért, a legjobb szónokiassággal elmondott hosszú és önkínzó imádságáért senkit sem hallgat meg az Úr. Imádságunk meghallgatása nem imádkozóképességünkben, hanem mennyei Atyánk szeretetében van. Mennyei Atyánk éppen azért, mert mindenható és mindentudó mennyei Atyánk, sokkal jobban tudja azt, hogy életünk és örök életünk érdekében mire és mikor van leginkább szükségünk. Isten megváltó és gondviselő szeretete megelőzi imádságainkat. Mielőtt válságot kiváltó nyomorúságunk, sokféle szükségünk és szükségletünk sürgetésére „telefonkapcsolatot” létesíthetnénk és létesítenénk Istennel, mennyei Atyánk már réges-rég tudja, hogy leginkább mire van multhatatlanul szükségünk.

Ezért sohase imaképességünkben, ezért sohase imaszókincsünkben, ezért sohase bőbeszédű imagyakorlatunkban bizakodjunk, hanem életünket minden szükségével egyetlenben hagyjuk egészen a mindentudó és mindenható Isten szeretetére.

„Mert jól tudja a ti Atyátok, mire van szükségetek, mielőtt kérnétek tőle” — e feledhetetlen szavakkal az Úr Jézus a létbizonytalanságból a gondviselés és a megváltás bizonyosságába helyez bennünket. E feledhetetlen szavakkal az Úr Jézus kiszabadít bennünket a bőbeszédű pogány és pogánykodó imádság útvesztőiből. E feledhetetlen szavakkal az Úr Jézus a pogány és pogánykodó imádság helyett merőben új típusú imakapcsolattal ajándékoz meg bennünket. Ebben a merőben új típusú imakapcsolatban többé már nem vallásos szerepet játszó farizeusok, többé már nem Kármel hegyi imavarázslók, többé már nem babiloni zűrzavart okozó és támasztó imamágusok, hanem Isten kérő és hálaadó gyermekei vagyunk.

A mi Urunk Jézus Krisztus boldog és felszabadító „igent” mond Isten engedelmes és kedves gyermekeinek merőben új típusú imádságára. Övé a dicsőség mindörökké. Ámen.

3.

Az „igen”

Alapige: Máté 6,6

Bibliaolvasás: Róma 5,12–21

Az Úr Jézus Krisztus számára egyetlen pillanatig sem kétséges, hogy Isten gyermekeinek bensőséges és rendezett imakapcsolatot kell fenntartaniok és ápolniok a mennyei Atyával. Az Úr Jézus Krisztus egészen természetesnek tartja, hogy az ő megváltottai rendszeresen élnek a „szabad telefonnal”, az Atyához való imádság lehetőségével és áldásaival. Az Úr Jézus Krisztus megváltottaihoz úgy tartozik hozzá az imádság, mint a kenyeret és oltalmat kérő gyermeknek az édesapjával folytatott állandó beszélgetése.

Az Úr Jézus Krisztus azt tartja, hogy Isten gyermekeinek földi élete az a nagyszerű idő és alkalom, amikor az imádság hullámhosszán kapcsolatba léphetnek és lépnek a szentsége és dicsősége hozzáférhetetlen világosságában lakozó mennyei Atyával.

I.

„Te pedig amikor imádkozol” — szól az Úr Jézus Isten gyermekeihez, hozzád és hozzám, s megszólításában végtelen szeretetének igaz barátságával így szólít meg bennünket: te. E megszólítás családias hangvétele arra enged következtetni, hogy a mennyei Atya imádkozó földi gyermekei olyan szent családot képeznek, amelynek tagjai életük teljes idejét Isten szent orcájának színe előtt élik. Isten gyermekeinek földi élete ezért egy olyan páratlan lehetőség kezdete, mely a naponkénti rendezett és rendszeres imádkozásban nem más, mint a mennyei Atyával való teljes és örökkévaló közösség „előjátéka”. Isten gyermekeinek földi élete nem más, mint Krisztus megváltottai mennyei életének kezdete. Az imádkozás ideje ezért Isten gyermekei számára az a semmi mással össze nem hasonlítható nagyszerű pillanat, amikor az imádkozó teljes önatadásában bekapcsolódik az Istennel való szeretetközösségbe. Az imádság azért az Istennel való teljes közösség „előjátéka”, mert a szerető mennyei Atyával folytatott hit

és lélek szerinti párbeszédként előlegezi a hívő imádkozó számára a mennyei Atyával való teljes közösség minden szépségét és erejét, minden áldását és dicsőségét.

Mivel az imádság a Jézus Krisztus mennyei Atyjával való teljes közösség „előjátéka”, ezért az imádság órája Krisztus megváltottai számára olyan nagyszerű és utolérhetetlen, drága és felbecsülhetetlen értékű idő, melynek elmulasztása végtelenül megszegényíti a keresztyén ember életét, de melynek megragadása és okos felhasználása végtelenül meggazdagítja a következetes és rendszeres imádkozót. A bűn által megrontott élet szenvedései és nyomorúságai közepette, a sűrű hétköznapi idegtépő tapasztalmának feszültségei között az imádság áhítatos és állhatatos órája valóban a mennyei örök ünnep olyan földi „előjátéka”, melynek minden megszentelt pillanata egész lényünket megrázkódtató, szívünket boldogan megdobogtató nagyszerű ünnep, amikor mélyet lélegezhetünk Isten békességéből és szeretetéből, amikor csordultig beteljesedhetünk Isten gyermekeinek örömeivel és dicsőségével.

„Te pedig amikor imádkozol” — sohase feledd, hogy az imádság nem kényszer, melynek keserűen és kelleetlenül, összeszorított fogakkal és dacos lélekkel engedelmessékedned kell, hanem mennyei ajándék, melyet boldogan szabad elfogadnod. Az imádság Isten gyermekeinek nagyszerű előjoga és megszentelt szabadsága. „Te pedig amikor imádkozol”, boldogan élhatsz az imádság előjogának szabadságával. Jogunk van imádkozni! Szabadságunk van Istennel párbeszédet folytatni! A keresztyén ember szabadsága az Istenhez való imádkozás olyan szabadsága, melyet semmi hatalom nem gátolhat meg, melytől semmi hatalom nem foszthat meg.

Mivel élnünk lehet és élnünk szabad az imádság jogával és szabadságával, a kérdés csupán az, hogy miként gyakorolhatjuk a helyes és igaz magánimádságot. Erre nézve Jézus kis imakatekézésében nélkülözhetetlen módszerei szabályokat és utasításokat ad. Lássuk a személyes magánimádság első szabályát!

II.

Az Úr Jézus első imaszabálya így szól: Te pedig amikor imádkozol, menj be a te belső szobádba és zárd be ajtódat.

Az Úr Jézus ezzel az utasításával kihív téged és engem mindennapi életünk bábeli zűrzavarából, a mindennapi kenyérért való küzdelem létharcából, és behív engem és téged belső szobánk meghitt csendjébe, zavartalan békességébe. Az ajtó bezárásának kötelessége elmélyíti a belső szoba csendjét, békességét és magányát. Az Istennel való párbeszéd ünnepére készülve fokozott csendre és zavartalan békességre van szükség. Az első keresztyén századok remetái ezt a csendet és békességet a puszták és barlangok mélyén vélték megtalálni. A középkori szerzetesek a kolostorok magányát tekintették az imádság legjobb helyének. Jézus nem kívánja a puszták, a barlangok, a kolostorok zord magányát, hanem a te és az én belső, bezárt ajtójú szobámat ajánlja és igényli az imádság megszentelt helyeként. A keresztyén imádkozó egy családnak és egy gyülekezetnek a tagja, akit magánimádsága idején is körülvesz családja és gyülekezete ezernyi öröme és bánata, számtalan feladata és kötelessége. A gyülekezeted és a családod mozgalmas életének hétköznapijaiban kell megtalálnod belső szobádat, bezárt ajtójú belső szobád építő és termékeny csendjét.

Az Istennel való találkozásod és párbeszéded ünnepére készülve, bezárt ajtójú belső szobád magányába, saját szíved belső kamrájába jó elrejtőzködnöd. Fontos, hogy magánimádságod meghitt ünnepére készülve magadra zárd szíved kamrájának ajtaját. Zárkózz be szíved belső kamrájának magányába! Vonulj vissza szíved áldott békességébe! Magánimádságod ünnepi idején Jákób Jabbók révi magányára van szükséged. Jákób Jabbók régi magányára van szükséged, hogy életre-halálra megvívd imaküzdelmedet azzal a mennyei Úrral, aki soha és semmiképpen sem akar osztozni szíveden modern korunk idegen isteneivel, hiábavaló semmiségeivel. Bálványaival.

Szíved rejtett kamrájának áldott csendjében te és én megdöbbenve, de mégis boldogan találkozunk a világteremtő és megváltó Istennel. Félelmes nagyszerűség! Isten szentségének pusztító tüze bizonylaltan megölné téged és engem; a háromszor szent Isten bünt gyűlölő haragja egy szempillantás alatt kioltaná minden magányos imád-

kozó életét, ha — igen, ha — nem állna közénk az az áldott Jézus Krisztus, aki a Golgotán egy személyben áldozó főpapként és áldozati bárányként a szent Isten és a bűnös ember közé állt és „rólunk minden kárhozatást elvett” (HK). Jézus Krisztus a mi Közbenjárónk, akinek érdeméért, és akinek a nevében szabad és lehet imádságunkban Isten színe elé járulunk. Nekünk református keresztyéneknek egyetlen közbenjárónk van. A szíve szentélyében Istenhez imádkozó református keresztyén embert nem veszik körül a szentek százai, akiknek hosszú láncolatán át érkezik imádsága Isten színe elé. A református keresztyén a Jézus Krisztusban bátran járulhat Isten színe elé, és meghatódott örömmel bátran kimondhatja szíve kamrájának áldott csendjében Isten szent nevét: Mi Atyánk. Ez az Istennel való személyes találkozás teszi a református keresztyén imádságát végtelen nehézzé és egyben végtelen könnyűvé. Ez a személyes találkozás adja magánimádságunk ünnepi jellegét és méltóságát, tisztességét és szépségét. Isten és te! Isten és én! A mennyei Atya és földi ember-gyermeke! Együtt! Színről színre! Szentek sokasága nélkül! Csak ketten: Isten és te! Csak ketten: Isten és én! Csak ketten, mert a te és az én magánimádságom nem tartozik sem az utca nyilvánosságához, mint a farizeus imádsága, sem a bőbeszédű szónokok pogány és pogánykodó imavarázslásához. Csak ketten, mert a te és az én magánimádságom egyedül csak Istenre és reád, egyedül csak Istenre és reám tartozik. Látod, ezért kell bemenned belső szobádba, és ezért kell magadra zárnod belső szobád ajtaját. Szíved magányának áldott csendjében együtt vagy Istennel, azzal az Istennel, aki több és nagyobb, erősebb és hatalmasabb, mint az egész kozmosz.

III.

Itt a belső szobád magányában és csendjében, itt a szíved rejtett kamrájának szentélyében „imádkozzál a te Atyáddhoz, aki titkon van”. Ez az Úr Jézus második imaszabálya.

Kihez imádkozunk? A titkon lévő Atyához imádkozunk.

Nagyon fontos hangsúlyoznunk az alapigénkben kétszer előforduló „titkon” módhatározószót. Ez a szócska Isten létmódját fejezi ki. Amikor Istenhez imádkozunk, akkor ezzel a titkon lévő Istennel beszélgetünk. Imádkozásunk alkalmával ezzel a titkon lévő Istennel találkozunk. Mint Jákób a Jabbók révén. Miért?

Azért, mert a bűneset után Isten titkon lévő Isten lett. Ez a bűneset legsúlyosabb következménye. Az az Isten, aki az Éden kertjében „hűvös alkonyatkor a kertben jár vala” (1Móz 3,8), aki szemtől szemben, nyíltan, leplezés és inkognitó nélkül az engedelmességben élő emberpár előtt járt, ez a szeretetében megbántott és szentségében megsértett, hatalmas Isten az ember hűtlensége miatt dicsőségének hozzáférhetetlen világosságában elrejtőzködő, titkon lévő Isten lett. Isten rejtőzködő Isten, mert Izráel olyan hűtlen hitves, aki zöld ligetekben pogány istenekkel paráználkodik. Izráel fiai viszont olyan hűtlen, személyes autonómiára törekvő gyermekek, akik szüntelen szembefordulnak életet adó és fenntartó gondviselő Atyjukkal.

Isten szent Úr és szerető Atya. Istennek szerető Atyaként el kell rejtőzködnie, hogy szentségének rettenetes tüze meg ne eméssze pártütő egyházát és meg ne semmisítse lázadó gyermekeit. Ez a világot szerető Isten szerelmes Fiában visszaajándékozza jelenlétét. Amikor Isten minden értelmet felülhaladó szeretetében visszaajándékozza magát e világnak, akkor a betlehemi jászol gyermekében és a golgotai kereszt áldozó főpapjában rejti el önmagát. Amikor a szent és szerető Isten szerelmes Fiában teljesen kijelenti önmagát, ugyanakkor Jézus Krisztusban, az egyetlen igaz emberben úgy rejti el önmagát, hogy jelenléte egyszerre és egyidejűleg valóságos és titkos. „Mert őbenne lakozik az istenségnek egész teljessége testileg” (Kol 2,9). Isten Jézus Krisztusban kijelenti és elrejtí önmagát.

Jézus Krisztus kis imakatekézise szerint ehhez a jelenlévő és mégis titkon lévő Istenhez imádkozunk. Ezt a kettősséget, Isten valóságos és titkon lévő jelenlétének kettősségét nem tudjuk feloldani, de nem is szabad mind e világ végéig sohasem feloldani, mert akkor a keresztyén imádság vagy farizeusi képmutatássá, vagy pogánykodó varázslássá torzul. Az igazi keresztyén imádság annak a Jézus

Krisztusnak a nevében való imádság, akiben Isten valóságosan és mégis titkosan, akiben Isten titkosan és mégis valóságosan jelen van bálványimádó, hűtlen népe és bűnös függetlenségre törekvő, lázadó gyermekei között. Isten Jézus Krisztusban való titkos és mégis valóságos, valóságos és mégis titkos jelenléte egymással összefüggő és egymásból következő dialektikus igazság. Ennek az igazságnak a feszültségében imádkozunk. Ennek az igazságnak a jegyében folyik a keresztyén egyház istentisztelete, imádása és hálaadása. Ennek az igazságnak a jegyében és feszültségében rejtőzünk el belső szobánk és szívünk belső kamrájának csendjébe és áhítatába, engedelmességébe és tuskodásába. Ennek az igazságnak a jegyében imádkozunk és éljük át az Istennel való szemtől szembeni találkozás emberi szív által elképzelhetetlen, nagy ünnepének boldog „előjátékát”. A te és az én imádságom nap mint nap a végső idők nagy ünnepében való részvétel „előjátéka”, mert a Jézus Krisztus nevében imádkozó a hit reménységében egészen a végső idők beteljesedésére, a megöletett, de feltámadott mennyei Bárány menyegzőjének örömnünnepére tekint.

A szerető Isten, aki titkon van, imádságot meghallgató Isten. A Jézus Krisztus érdemében és nevében mondott imádságunk meghallgatásra talál titkon lévő Atyánknál. Isten valóságos és titkos jelenlétének nyilvános bizonyossága meghallgatott imádságunk, meghallgatott imádságunk ezernyi csodás beteljesítése. Nem imádságaink teljeseznek be, hanem Isten teljesíti be meghallgatott imádságainkat. Nem a mi imádságunk az erős. A titkon lévő, a titkon néző Isten az erős! Ez a titkon lévő és téged és engem titkon néző Isten, ez az imádságainkra titkon figyelő Isten a nyilvánosan megfizető mindenható Isten.

Isten titkon néz, és nyilvánosan fizet. Isten soha és semmilyen körülmények között adós nem maradt. Ő „megfizet mindenkinek az ő cselekedete szerint” (Róm 2,6). Isten nem maradt és nem marad soha senkinek sem adósa. Isten fizet, és mindig megfizet. Amikor Isten fizet, akkor kő kövön nem marad. Csak a történelmi emlékezet tartja számon ma már az egykori gőgös és elbizakodott világhatalmakat. Hová tűnt az ókori Egyiptom, a félelmes harciszekerek Asszíriája, a rettenetes Babilon? A titkon lévő és titkon néző Isten nyilvánosan megfizetett. Hová tűntek századunk rettenetes és kegyetlen Babilonjai? A titkon lévő és a titkon néző Isten nyilvánosan megfizetett. Ne gondoljuk, hogy a titkon lévő és néző Isten nyilvános ítéletét bárki is elkerülheti. Csendben, de biztosan örölnek Isten malmai. A titkon lévő és titkon néző Isten nyilvánosan fizet. Ez az Úr Jézus kis imakatekézisének harmadik szabálya.

Belső szobád csendjében, szívéd belső kamrájában a titkon lévő és titkon néző mennyei Atyánkhöz imádkozó testvérem: ne feledd sohasem, a titkon lévő Isten neked is és nekem is megfizet nyilván. Kinek a pokol örökös gyötrelmével, kinek az örök ünnep boldogságával és dicsőségével. Válassz! Válassz szabadon. Ámen.

Werner Pfendsack

Svájc

A tékozló fiú

Alapige: Lukács 15,11-24

Bibliolvasás: Róma 3,20-28

Nehéz lenne számmal kifejezni, hogy hány embert talált már szíven a tékozló fiú vagy a két fiú története, annyira, hogy az itt elmondott történet szavahihetősége és belső meggyőző ereje döntő hatással volt egy új élet elkezdésére.

Újra hallszik az a nagy öröm, ami már kicsengett ennek a fejezetnek az elején is: „Kezdének azért vigadni” — mondja a bibliai szöveg a példázat első részének végén. Itt is egy különös örömről van szó. Nem a közös lakoma, nem a vidám asztali közösség, nem egyszerűen a sok év utáni viszontlátás örömről. Ez valóban húsvéti öröm: „Mert ez az én fiam meghalt és feltámadott, elveszett és megtaláltatott.”

Ez az öröm nem csupán erre a példázatbeli egy emberre vonatkozik. Itt megnyílt egy út, új lehetőség adatott, bekövetkezett egy áttörés, ami az egész emberiség javát szolgálja. A tékozló fiú példázata nem csak egyes emberek számára jelent valamit, bármennyire is irányító és segítő hatással lehet személyes életünk apró részleteire. A példázatbeli két fiú az egész emberiséget képviseli.

Jézus ebben a példázatban Istenről és az emberiségről beszél. Figyeljük meg, honnan indul ki: „Egy embernek vala két fia”, mondja Jézus. Tehát nem szolgálókról és napszamosokról beszél. Aztán ezek is megjelennek a történetben, de csak a kép keretében. A két fiú áll a középpontban. Azért fiak, mert van atyjuk. Az atyához tartozásuk teszi őket fiakká. Ez a példázat kiindulópontja.

És ugyanez az Isten az emberiség történetének kiindulópontja is. Mi mind ennek az Atyának vagyunk a fiai. Jézus nem tesz különbséget. Itt még mindig a vámszedőkkel és bűnösökkel beszélget, akik azért jöttek, hogy hallgassák őt. Kérdéseket tesznek fel, érdeklődnek, talán kétkedve, bizonyos fenntartásokkal, de mindenestre belső indítással, mint akiket foglalkoztatnak ezek a kérdések, azért vannak itt, hogy Jézus szavait hallgassák. Velük együtt itt vannak a farizeusok és az írástudók is, hogy hallgassák őt. De ezek másképp hallgatják Jézust, kritikusan, előítéletekkel, elutasítva őt, bizonyos távolságot tartva fenn. Alig képzelhető el nagyobb ellentét, mint a két csoport közötti. Egyik oldalon az egészen világiak, a másik oldalon a kegyesek. Közülünk legtöbben nem állnak épp ilyen szélsőséges módon az egyik vagy a másik oldalon, hanem valahol a kettő között. De akárhol is állunk, akár túlságosan jobbra vagy balra, akár a világiak, akár a kegyesek között, még hitünk, beállítottságunk, eredetünk, életmódunk legnagyobb különbségei sem tudják eltörölni azt a közös vonást, hogy egy Atyának a fiai vagyunk. Ez Jézus felszabadító, széles távú hatóköre. Az egész emberiség keleten és nyugaton, délen és északon, kegyesek és világiak, hívők és hitetlenek mind-mind kezdettől fogva az Atyához tartoztak.

Azért terjed túl ennek az egy embernek az egyéni sorsán a példázat mondanivalója, mert a tékozló fiúról azt mondja az Írás, hogy egy napon önállósította magát. Ez a lépés bizonyos, hogy nem jelenti az ifjúnak a szülői háztól való normális elválását. De nem minden fiatalember tékozló fiú vagy tékozló lány, aki elmegy otthonról. Hiszen a nemzedékek leválásának végbe kell mennie. Hogy ez nem mindig történik súrlódás nélkül, sőt néha nagyon is drámaian megy végbe, bizony fájdalmas az érintettek számára. Ebben a példázatban azonban egy másféle lépésről van szó. Az a mód, ahogyan a fiak közül az ifjabbik a ráeső vagyონrészt atyjától követeli, elvbeli döntést mutat. Nemcsak hogy elege van az otthoni életből, atya szeme előtt, a nála jobb, idősebb testvér jelenlétében, ahol korlátozva érzi szabadságvágyát, hanem minden velejáró jogi következménnyel kiszakítja magát családjá kötelekeiből, elvágja a gyökeket, amik eddig táplálták és fenntartották. Saját lábán akar állni, „messzi vidékre költözik”. Az atyai háztól való eltávolodás jelzi azt a belső távolságot, azt az ősi, emberi, elvi Istentől való elkülönülési hajlandóságot, ami az emberiségnek kezdettől fogva a vérében van.

Máig sem jutott nyugvópontra, ma is teljesen így van, sőt ma a nyugati civilizáció jóllakott életében még meg is erősödött az Istentől való eltávolodás. Gondoljunk csak a modern irodalom, a mai filmgyártás bizonyos tendenciájú termékeire, egyszerre világos lesz a fenti állítás. Ismerjük a „nagykorúsodott világ” kifejezést. A nagykorúság önállóságot jelent, hogy megállunk saját lábunkon, hogy függetlenek vagyunk valamilyen tekintély befolyásától. A nagykorúsodott világ emancipálta magát Istentől. Nincs már szüksége rá, megáll saját lábán, saját kezébe veszi életét és a világ problémáit, el egészen az atomháború kollektív öngyilkosságának lehetőségéig. Talán ünnepélyes alkalmanként díszítő szerepet kap egy-egy vallásos esemény az életében, pl. a konfirmáció, az esküvő vagy a temetés, de hitéletére ténylegesen útmutató, életbevágó jelentőség nélkül. Ugye sokszor az a benyomásunk, hogy a mi nemzedékünk tényleg „messze vidékre költözött”?

És lám, ott a messzeségben is az atya javaiból él a fiú. Amije még van, azt nem maga szerezte. Minden, amit magával visz, amit elfogyaszt, amit cimboráival, kétes

kollégáival eltékozol, az atyjától származik. Jézus nem mond el részleteket, de a bukás nyilvánvaló, hogy micsoda vereséget szenved ez a szabad élet. Sorban minden összeomlik, a vagyónrész, a táplálék, a munka, a kereset, a becsület, a hírnév, végül maga a szabadság is. Ez a büszkeséggel elkezdett út a legmélyebb megaláztatásban, a dísznőknél végződik.

Természetes, hogy nem mindig ilyen látványos és kirívó a bukás, mint itt a példázatban. Sok olyan Istentől függetlenül élő kortársunk van, aki nem nélkülöz, sőt bőségben és életének jóllakottságában megy tönkre, anélkül hogy disznópásztorra kellene lennie. Létezik a külső jóllakottság közepette is egy titkos éhezés, és anélkül, hogy látható lenne, létezik egy titkos disznólegeltetés. Mi emberek nem vagyunk képesek arra, amiről azt gondoljuk, hogy képesek vagyunk rá: nem tudunk szabadon, Isten nélkül élni. Létezhetünk, vegetálhatunk, de úgy élni nélküle nem tudunk, ahogy azt Isten az ő fia számára elképzelte. Hát idáig kellett hogy jusson az ember? Ebben a történetben ez a kérdés nem hogy nyugodni minket. Az atya miért adja ki a vagyónrészét a fiának? Miért nem hagyja egyszerűen anélkül elmenni? Nem tudta, hogy hová fog jutni? Nem kellett volna hogy figyelmeztesse? Nem kellett volna hogy szorosabbra fogja a gyeplőt? A példázatban nem halljuk az apa figyelmeztető szavait. Hallgatólagosan beleegyeznek a fia követeléseibe, hallgatva adja ki a vagyónrészét, és szó nélkül hagyja elmenni a fiát. Nem bosszantó az apának ez a furcsa passzivitása? Nem nagyon nyugtalanító az apának ez a sajtóságos beleegyezése?

Az Atya azonban nem télen. Csupán más módon cselekszik, mint mi. Az Atya vár. Ennek a várakozásnak feszültsége tölti meg ezt a történetet: az Atya várakozása, ami itt van a mi világunk, a mi nagykorúsodott világunk felett is. Mi az Atyának ebből a várakozásából élünk.

Ő tud várni, mert ebben a példázatban van még egy harmadik fiú is. Ugyanakkor ő az első, az Atya elsőszülöttje. Megnevezés nélkül és először is láthatatlanul áll a példázat közepében. Ő mondja el azt. Csak ő tudja úgy elmondani, ahogyan itt halottuk. Feltűnő, hogy mennyire hasonlít a tékozló fiúra, csak hát fordított előjellel. Ő is kéri az Atyától az örökséget. De nem dacosan, nem lázadva, nem szabadságot sürgetve. Az ő követelése kérés. Kérés testvérei számára. Mi vagyunk az az örökség, amit a Fiú az Atyától követel. Ő is messze vidékre költözik, de nem azért, hogy eltávolodjék az Atyától, nem a javak eltékozlására és az élet élvezetére. Ő nem kíván semmit a maga számára abban a messi országban. Testvéreit keresi, őrettük, üdvösségükért, megszabadításukért, az ő visszatérésükért teszi meg az utat az idegen országon át. Ő is elveszti mindenét az idegenben, birtokát, becsületét, nevét, szabadságát s még az életét is. Ő viseli bűneinket, azért vezet az útja olyan mélységes szégyenbe. A kereszt szégyenfája jelenti életének mélypontját. Mindezt megteszi ez a harmadik Fiú, aki ugyanakkor az első, az Atya elsőszülöttje, azért, hogy ott kinn a távoli országban az ígéret jelét állítsa minden nélkülözőnek, éhezőnek, minden fáradtnak, aki a világnak fáradtságában már nem találja a helyét. Van visszafelé út. Hazatérhetsz. Az Atya vár.

Épp az apa várakozásának sejtése bátorítja az idegenben lévő fiút a hazatérésre. Ezért mer visszatérni. Tudja, hogy nincs már joga az atya szeretetéhez. Egyebet nem tud hozni, mint elrontott életének rongyait. Látja nyomorúságát, és látja bűnét is. Már nem keres kibúvókat. Már nem okol másokat a bűneiért. Már felhagyott azzal, hogy másokra mutogasson, másokat bepanaszoljon. „Atyám, vétkeztem az ég ellen és teellened, nem vagyok immár méltó, hogy a te fiadnak hívathassan. Tégy engem olyanná, mint a te béreseid közül egy!” Erre vár ma is az Atya.

Alig tette meg a fiú az első lépést visszafelé, „még távol volt, meglátá őt az atya”. Tehát nemcsak várt, hanem figyelte is az utat. Remélt. Tudta, hogy egy napon jönni fog a fia. Nem vetette ki szívéből a tékozló fiút. S amint jönni látja, már semmi sem tartja vissza, elébe siet. Karjába veszi, száját egy csókkal lezárja. Még mielőtt a fiú a bűnbánat szavait keresné, az atya rányomja a megbocsátás pecsétjét. Ilyen az Atya. Egészen más, mint ahogy mi őt elképzeljük. Ilyen nagy a szeretete. Ilyen merész a reménysége. Ilyen feltétel nélküli a megbocsátása. És ilyen maradt a mai napig is. A

Golgota ma is érvényes. A megbocsátás pecsétje is érvényes. Készen áll a mi szétszakadozott, éhező és a disznók vályújához jutott világunk számára is.

Feltűnő, hogy a példázatban nincs párbeszéd apa és hazatért fia között. De az apa cselekszik körülötte. Itt van a nyomorúságos rongyokat felváltó ruha, itt a gyűrű, itt a cipő, amivel hozzásegíti a fiút, hogy elvesztett méltóságát újra visszanyerje. Itt van az ünnepi lakoma a hízott tulokból, ami a fiút újra a többiekkel való közösségbe vonja. Vajon nem csupa olyan jelek ezek, amik a hazatértet újra teljes fiúságába helyezik?

De ez mégsem a korábbi állapot egyszerű visszaállítása. A természetes gyermeki viszony tönkrement. Már nem lehet visszanyerni azt. Az örökség szétfolyt. A hazatérnek nincs joga, sem igénye a fiúi státusra. Hogy ő ebbe az állapotba újra belekerülhet, és pedig valami egészen új módon, új felhatalmazással és biztossággal, a dolog jelentőségének tudatával, ez az Atya kegyelme. A kegyelem nem a korábbi viszony visszaállítása. A kegyelem minden előbbit felülmúl. A kegyelem újjáteremtés. A kegyelem újjászületés. A kegyelem a halálból való feltámadás azért, aki a kereszthalállal egyszer s mindenkorra legyőzte a halált. Csak a kegyelem által tud a mi világunk újra meggyógyulni. „Azért együnk és vigadjunk, mert ez az én fiam meghalt és feltámadott, elveszett és megtaláltatott.” Ámen.

Fordította: Nagy Irén

Werner Pfendsack
Svájc

Az elveszett juh

Alapige: Lukács 15,1-7

Bibliaolvasás: János 10,11-18.27-30

Örvendezésre való felhívás hatja át Jézusnak e szavait. Ez a célja Jézusnak ezzel a példázattal, amelyben többször beszél kifejezetten az örömről. Először a pásztor örömeről, aki a megtalált juhot, „örülvén”, a vállára veti. Azután még elhívja barátait és szomszédait, és ezt mondja nekik: „Örvendezetek énvelem, mert megtaláltam az én juhomat, amely elveszett vala.” Jézus végül arról az örömről beszél, amely „a mennyben lesz”. Olyan öröm ez, amit mi nem ismerünk, de ő ismer és tudja, hogy szoros összefüggésben van azokkal a döntésekkel, amelyek itt a földön életünkben történnek. Amire Jézus hív, az nem önmagában való öröm, nem öröm az örömért. Ez valami egészen más természetű öröm, amit bennünk lánggra lobbantani. Ahogyan van együtt szenvedés, úgy van együtt örvendezés is, örvendő részvétel a mások örömeiben. Együtt örvendezés a példázatbeli pásztorral, együtt örvendezés a pásztor barátaival és szomszédaival, együtt örvendezés itt a földön a mennyi világgal, amely sokkal közelebb áll földi világunkhoz, mint ahogyan általában mi azt elképzeljük.

Nem nehéz felismerni, hogy mi kelti fel Jézusban az örömet. Körülötte rendkívüli dolgok történnek. Lukács beszámol arról, hogy vámszedők és bűnösök jönnek hozzá, hogy őt hallgassák. Könnyen átugrunk egy ilyen megjegyzésen, mintha az csupán valami szeljegyzete lenne az evangéliumnak. De kicsoda vonzóerő áradhatott Jézus személyéből és mindabból, amit beszélt, hogy éppen ilyen emberek érezték meg, hogy őket szólítja. Vámszedőknek és bűnösöknek nevezi őket az evangélium. Jézus a példázatban az elveszett juhhoz hasonlítja őket. De nem is olyan könnyű, mint ahogy az első pillantásra tűnik, ezeket az emberek konkrétan elképzelni. Gondolhatunk gyilkosokra, tolvajokra, házasságtörőkre és hazugokra meg mindenféle tisztátalan népségre, a fényt kerülő lecsúszott egzisztenciákra, talán homoszexuálisokra és prostituáltakra, olyan emberekre, akik a törvénnyel állandóan összeütközésben álltak, s amilyenekkel egyetlen úgynevezett rendes ember sem akart szóba állni. Nem kétséges, hogy ilyen igazi bűnözők és a társadalom kivetettjei is lehettek Jézus hallgatói között, akiket Jézus üzenete mélyen megmozgatott és valósággal provokált. És az sem kétséges, hogy ilyenfajta emberek nincsenek ott a mi jól hangolt, vasárnapi díszbe öltözött isten-

tiszteleteinken, mert nyilvánvaló, hogy az ott hirdetett Ige s az istentisztelet minden velejárója nem vonzza, nem szólítja meg őket.

A Bibliában olvasható „vámszedő és bűnös” társítása még valami egyebet is mond. Az akkori vámszedő különösen bűnös volt. Nem csak a pénzsóvárgás hajtotta, hogy ahol csak lehetett, az emberektől minél több pénzt csikarjon ki. Sokkal inkább terhelte őt kétes erkölcsisége és az a körülmény, hogy politikailag is gyanús helyzetben volt. Hogy egy zsidó származású vámszedő a megszálló római hatalom szolgálatában állt, hogy anyagi előnyökért a nép ellenségével együtt dolgozott, hogy eladta magát egy idegen hatalom gondolkozásmódjának és eszméinek, ezt nem lehetett neki megbocsátani. Talán most egyszerre világos lesz számunkra, milyen borzasztóan közel áll ez a vámszedő napjaink bizonyos embertípusához, amely éppen úgy eladta magát egy idegen hatalom ideológiájának, mint egykor a vámszedők. És erről és ezekről mondja az Írás, hogy Jézushoz jöttek hallgatni őt. Nem hallatlan dolog ez a szó szoros értelmében? S ezek az emberek nemcsak hallgatják őt, hanem beszélnek is, kapcsolatba is lépnek vele, meghívják Jézust a házukba, az asztalukhoz. És Jézus nem azt mondja: köszönöm, nem. Hanem elfogadja őket, érdeklődik gondoljaik, kérdéseik felől, foglalkozik azokkal a dolgokkal, amik őket mozgatják. Igen, leül velük egy asztalhoz, eszik és iszik velük. Közösséget vállal velük. És mindezt nem titokban, rejtve teszi, hanem nyilvánosan vállalja ezekkel a vámszedőkkel és bűnösökkel a kapcsolatot.

Nem kell csodálkoznunk, hogy Jézust félreértik. Nem kell-e valóban félreérteni a magatartását? Nem megy-e túl messzire az efféle emberekkel vállalt szolidaritásban? Nem kellene legalább valahol és valamikor egy ponton jelezni, hogy csak akkor megy el hozzájuk, ha legalább kétes politikai kapcsolataikat feladták, ha konkrétan szólva, feladták Rómával való nyugati kapcsolataikat? Nem kellene-e először nyilvánosság előtt hamut szórnunk a fejükre és ígéretet tenniük gondolkozásmódjuk megváltoztatására, mielőtt Jézus, önmagát kompromittálva, kapcsolatba lép velük? És ha mindez nem így történik, nem érthető-e a farizeusok és az írástudók felháborodása és megbotránkozása? „Ez bűnösöket fogad magához és velük együtt eszik.” Na nem, ezt nem tudják megérteni, hogy Jézus — az ő véleményük szerint — így bedől ilyen embereknek és hagyja, hogy visszaéljenek a bizalmával.

A farizeusok nem is sejtik, hogy nemtetszésüket, felháborodásukat kifejező egyetlen mondatukkal az evangéliumot hirdetik. Ez a Jézus üzenetének magja, veleje: „Ez bűnösöket fogad magához és velük együtt eszik.” Ha ez ma nem így lenne érvényes éppen ezekben a percekben számunkra is, akkor már nem is lenne több mondanivaló. De ez számunkra is így érvényes, hogy Jézus elfogadja a bűnösöket és velük együtt eszik. Minden idők farizeusai és írástudói képtelenek ezt megérteni. Ők nem érzik magukat bűnösöknek, s ezért képesek elválasztó vonalakat húzni, jelzéseket rögzíteni, falakat építeni, hogy ezzel távolságukat kifejezzék. Ezt realizmusnak nevezik, és nem veszik észre, hogy ezzel a szeretettel Isten szeretetét árulják el.

Mindnyájan ismerjük a közmondást: Madarat tolláról, embert barátjáról. Sok esetben teljesen talál ez a közmondás. Vannak emberek, akiknek a környezete egészen rányomja bélyegét a magatartásukra. Viszont amikor ezt a közmondást Jézusra, tanítványainak szolgálatára és megbízatására vagy a keresztyén egyház szolgálatára vonatkoztatják, azonnal világos lesz, hogy ez milyen rövidzárlatot jelent és éppen ezért mennyire hibás és felszínes ez az igazság. A farizeusok és az írástudók Jézust ilyen elv alapján ítélték meg. S mivel ő vámszedőkkel és bűnösökkel ült egy asztalnál, ezért elítélték őt. De most a Bibliában olvasott példázat alapján mondjuk ki világosan: Vannak a keresztyén életben olyan döntések, amiket nem lehet az esetleges félreértéstől megóvni, ahogyan Jézus sem tudta ennek a veszélyét elkerülni. „Ez bűnösöket fogad magához és velük együtt eszik.” A vámszedőkkel és bűnösökkel vállalt szolidaritás veszélyes. Ebben a helyzetben az ok, a cél, a szándék dönti el a kérdést. És Jézus erre a kérdésre ad feleletet a példázatban, de nem úgy, mintha azzal saját magát igazolni akarná. Aki engedelmeskedik, annak nincs szüksége igazolásra. Ő még azt is el tudja viselni, hogy félreértsék. Jézus minden öröme, engedelmességre, még egy félreértető út járására is bátorítani akar.

Talán nem is helyes ezt a példázatot az elveszett juhról szóló példázatnak nevezni. Nem az elveszett juh áll itt a középpontban, hiszen az egész példázatban meglepően passzívan viselkedik. Jézus a pásztor példázatát mondja el itt. Nem térünk ki a kép részleteire. Látjuk, hogy a pásztor minden érdeklődése, minden figyelme erre az egyetlen elveszett juhra összpontosul. Jézus nem beszél azokról az okokról, amelyek a juh elmaradását vagy más útra térését idézték elő. Nem feszegeti a kérdést, hogy vétkes vagy ártatlan-e a juh. Az az egyszerű tény, hogy elmaradt a nyájtól, és az elszakadás veszélyt jelenthet számára, hogy magánya a pusztulást jelentheti, a pásztor egész figyelmét és érdeklődését feléje fordítja. Ebben a példázatban a szeretet szó nem is fordul elő, viszont a pásztornak minden lépését ez irányítja. A szeretet ad döntő impulzust ehhez a cselekvéshez.

És mégis, mennyire félreérthető ez a szeretet. A pásztor otthagyja a pusztában a többi 99 juhot. Szabad ezt tennie? Nem felel-e éppen úgy az el nem veszett 99-ért, nem köteles-e ezekről gondoskodni? Hát szeretet az, ha otthagyja őket? És mégis ezt teszi. Kiteszi magát a félreértésnek, mert egész figyelmét most az elveszett juh felé fordítja. .

Azt mondja a szöveg: „megy az elveszett után, míg meg nem találja”. Nem kell hangsúlyoznunk, mennyire átlátszóan világos ennek a példázatnak minden szava. Elmenni az elveszett után, míg meg nem találja! Ez Jézus egész életútja, munkálkodása, szenvedése és halála. Nem várja, míg mi megyünk. Magunktól sohasem indulnánk el. Ő megy oda, ő mozdul meg, ő tudja, hol vagyunk, hogyan állunk. Ő ismeri azt a magányos utat, amin ellenkezésünkkel, makacsságunkkal, balgaságunkkal és közönyünkkel egyre jobban eltávolodunk tőle. Fáradhatatlanul, szüntelenül jön utánunk. Olyan messze megy az elveszett juh után, hogy ő maga is veszélybe kerül, hogy ő maga is szorongatott magányba jut. A keresztség vezet az elveszett juh keresésének útja, míg megtalálja az elvesztettet. És újra csak milyen félreérthető ez a szeretet! Egy bűnösnek talált ember halála jut neki osztályrészül a kereszten. És épp ebben találja meg az eltévelyedetttet, itt tör át az emberiség felé Isten szeretete, győzelme és megmentési szándéka.

És aztán a megtaláltat örömmel felveti vállára. Igen, örömmel. Nincs szemrehányás, szidás, rendreutasítás, semmi ilyesmi, csak öröm, másokra is átragadó öröm afelett, hogy a megtaláltat vállára vetve hazaviheti. Itt is félreérthető ez a szeretet. Vissza lehetne élni vele, spekulatív módon, ravaszul ki lehetne használni. De az ő irgalma olyan nagy a mi balgaságunkkal, gőgünkkel, dacunkkal szemben. „Bűnösöket fogad magához és velük együtt eszik.”

„Ilyen öröm lesz a mennyben egy megtérő bűnösön.” De milyen furcsa bűnbánat ez. Tudjuk, vagy úgy gondoljuk, hogy tudjuk, mi a bűnbánat. Amikor valamit tenni kell, valamit meg kell bánni, valamit meg kell változtatni, bizonyos feltételeknek eleget kell tenni ahhoz, hogy Isten valóban megbocsásson. És ebben a példázatban olyan passzív a bűnbánat. Csak a pásztor aktív. Ő megy, ő keres, ő talál, ő visz haza. Akkor hát mi a bűnbánat? Itt a bűnbánat a szív megnyitása a szeretet előtt, a pásztor-nak e félreérthető szeretete előtt. A bűnbánat azt jelenti: hagyjuk magunkat keresni és hazavinni. A bűnbánat azt jelenti, hogy ott vagyunk, letéve minden balgaságot, gőgöt, dacot, és hagyjuk vinni magunkat a pásztor vállán a nyájhoz. Ez a bűnbánat.

Hogy aztán sokkal, kevéssel vagy éppen csak eggyel történik meg ez, mindenképpen öröm van a mennyben egyetlen bűnös megtérésén is. Egyetlenegyért is megteszi Jézus a szolidaritásnak ezt a kompromittáló, sokkoló útját a bűnösökkel és a vámszedőkkel. Ennyire értékes és drága neki egyetlen ember élete és megmentése. Vajon te vagy-e az az egy, aki számára megvilágosodott, mit is jelent a bűnbánat, és aki valóban bánkódik a bűneiért és hagyja, hogy szeresse a pásztor? Vajon van-e bátorság a félreértés kockázatát vállalni? Akkor mi vagyunk itt szomszédainkkal és barátainkkal ebben a példázatban, akiket Jézus hív: „örvendeztetek énvelem, mert megtaláltam az én juhomat, amely elveszett vala”. Ámen.

Fordította: Nagy Irén

Rend a lelke mindennek

Alapige: 2Thesszalonika 3,13

Bibliaolvasás: 2Thesszalonika 3,6-18

Gyermekkoromban szerettem régi dolgok között turkálni, órákat tölteni a padláson vagy kutatni egy öreg fiókban. Régi képeslapokat csodáltam, leveleket böngésztem. Egyik-másikat nagyon humorosnak találtam, mert vagy a stílus, vagy a mondanivaló tűnt vidámnak.

Ma egy régi levélnek, Pál apostol egyik levelének befejező sorait olvastuk. Ám ami bennük foglaltatik, csöppet sem humoros, legkevésbé sem vidám. Pál egy gyülekezetben uralkodó rendetlen állapotokról ír, illetve megfogalmazza a kívánatos, a kötelező „keresztyén rendet”. Nekünk azért fontos ez, mert mi az ősgyülekezet életmódját mintának tekintjük. Így hát Pál apostol intelmei nagyon érvényesek ránk, mai gyülekezetre.

1) Ezek az intelmek így kezdődnek: „A mi Urunk Jézus Krisztus nevében rendeljük néktek, atyámfiai!” Pál itt az egyházfegyelem gyakorlati vonatkozásairól ír. Minden intézménynek van alapszabálya; van házirend és van használati, illetve végrehajtási utasítás. Az Isten anyaszentegyházában is van. Az egyes gyülekezetekben is van. Ha nincs, akkor az nagy baj. Ilyen okból írja Pál ezt a levelet Thesszalonikába. Mérjük meg magunkat, és kérdezzük, vajon köztünk nem aktuálisak-e ezek az intelmek? A mai nagytemplomi gyülekezeti életünkben megvan-e ez a „rend”? „Rend a lelke mindennek!” — állítja az ősi mondás. Vajon milyen az a rend, amely „lelket ad” a dolgoknak s értelemmel, áldással tölti meg keresztyén életünket?

2) Pál ezt a rendet így kívánja megvédeni Thesszalonikában: „...vonjátok el magatokat minden atyafitól, aki rendetlenül él és nem ama utasítás szerint, amelyet mitőlünk kapott.”

A „rendetlen” szó Pál görög nyelvű levelében így hangzik: Ataktosz. Zenész szívemet nagyon megdobogtatja, mert ez zenei műszó is. Azt jelenti: taktus nélküli, aki kiesett a taktusból, ami ritmustalan, ami rossz ritmusú. A zenében nagyon fontos a ritmus. Ha valaki zenekarban vagy kórusban elvétí a taktust, a karmester leinti a zenét. A gyülekezeti éneklésben, de minden közös zenélésben alapfeltétel, hogy mindenki betartsa a „taktust”, hogy ne fusson gyorsan előre, hogy ne húzza vissza lassan, egyéni hangjával ne zengen ki erősen, hanem olvadjon be az együttes ritmusába, ne legyen ataktosz. Így van ez az élet egyéb területein is. Az orvos pulzuszavarokat észlel. Egyik kezében a beteg csuklóját fogja, másikkban órát tart. Számolja az érverést, s rosszállóan csóválja a fejét — ataktosz, rossz ritmusú, nem szeretem! Vagy napjainkban a szerelő rossz motorhangokat észlel az autónál: a motor járása ataktosz — kihagy, egyenetlen. Vagy amikor az életritmus bomlik meg: a lélek vagy az értelem ritmusa, s minden összekuszálódik. Hány ember szenved ettől az ártalomtól! S hány keresztyén élete ilyen ataktosz — nem Isten Lelkének ritmusa szerint való!

3) Thesszalonikában mi volt ilyen ataktosz? Jézus visszajövetelének várásából, pontosabban annak félreértéséből fakadt. Elterjedt az a felfogás, hogy ha Krisztus még ez életben visszajön, akkor itt e földön már semmit nem érdemes kezdeni, inkább készülni kell elébe, vagyis várni kell az ítéletre visszatérő Krisztust. S ez gyakorlatilag abban állt, hogy a gyülekezetben sokan abbahagyták a dolgozó életet, semmittevőkkel váltak. De enni kellett, ezért adjanak hát azok, akiknek van! Kéregető, mihaszna életet éltek, miközben „nagy hittel, szentül” várták a Krisztust. Torz lelkekké váltak!

Pál ezt ataktosznak, rendetlennek ítéli, elutasítja, és úgy „rendeli”, hogy a keresztyének az ilyenektől határolják el magukat. Hiszen nekik szolgálatuk, hivatásuk van ez életben, Krisztust nem tétlenségben, hanem éppen serény aktivitásban kell várni, hogy „a szolgát ura, amikor visszatér, ily munkában találja”. Luther mondta: „Ha tudnám, hogy Jézus Krisztus holnap visszatér, ma még elültetnék egy almafát.”

4) Pál a maga példájára hivatkozik: „Nem viseltük magunkat köztetek rendetlenül, sem ingyen kenyeret nem ettünk senkinél, hanem munkával és fáradtsággal, éjjel-nappal dolgozva, hogy közületek senkinek ne legyünk terhére.”

Az Ótestamentumban a munka tisztelete igen hangsúlyos volt. „Ha egy apa nem tanította meg a fiát egy mesterségre, akkor csak a lopásra tanította meg” — mondta egy híres rabbi. Minden rabbinak volt iparűző mestersége. Voltak köztük pékek, fodrászok, ácsok, kőművesek, vagy takácsok, mint maga Pál is. Jézus ácsmester volt. Harmincéves koráig a názáreti ácsműhelyben dolgozott. A monda szerint ő volt Izráelben a leghíresebb ács, aki tökéletes igásjármot tudott készíteni. Messze földről keresték fel, hogy pontosan illeszkedő, jó jármot vásároljanak tőle, mely nem töri fel az ökör nyakát. Nem véletlenül mondja Jézus hívogató Igéje: „Vegyétek föl magatokra az én igámat, mert az én igám gyönyörűsége és az én terhem könnyű.”

5) Pál „éjjel-nappal dolgozva” végezte szolgálatát Thesszalonikában, és nem a mások, hanem a „maga kenyerét” ette. Másutt azt mondja, hogy akik lelki szolgálatot végeznek, azok jogosan elfogadhatják a nekik nyújtott kenyeret, mert akik lelki javakat osztanak, indokolt, hogy testi jókat kapjanak cserébe.

Ő ennek ellenére mégis saját kenyerén volt Thesszalonikában, mert példát akart mutatni ennek a gyülekezetnek. A példa szót a „típusz” = típus kifejezés képviseli a görög szövegben. Egy munkálkodó, szorgalmas, aktív típust akart megvalósítani: az éjjel-nappal munkálkodó, nem mások terhére élő, küldetését betöltő, Krisztust aktívan váró keresztyén típust. Pál Jézus Krisztustól tanulta ezt: „az én Atyám mind ez ideig munkálkodik, én is munkálkodom”. Pál így folytatja tanítását: úgy dolgozzatok, „mint az Úrnak”. Ilyen a keresztyén dolgozó ember. Ezért kedvelték a hívó munkásokat még a legkeményebb időkben és helyeken is, mert megbízható, szorgalmas, hűséges dolgozók voltak. Ha ilyenek voltak, akkor beleillettek a „típusba”, a keresztyén ember típusába. Mert van ilyen! És kérdezzük meg: van-e ilyen református típus? Van-e a Krisztussal és Krisztusért szívesen, vidáman és hűséggel dolgozó, helyt álló hívó ember?

6) Hát a mi lelkéseink kinek a kenyerét eszik? Másként fogalmazva: „dolgoznak-e a papok?”. Ez a csúfondáros kérdés, ez a gúnyolódó állítás gyakran elhangzott a közelmúltban.

A lelkész munkájáról nemigen szoktunk beszélni, legalábbis a nyílt színen nem. A mai Ige kényszerének engedve, most tegyük meg! S aki az iménti kérdésre választ akar kapni, annak javasolom: nyisson be egy délelőtti órán a lelkészi hivatalba, üljön le egy székre, ha éppen talál egy üres helyet, és figyelje, hogy a szűk helyen milyen fokozott munka folyik. A telefon hárompercenként cseng, keres minket a fél város, a fél ország, olykor a fél világ. Egy százkezü, türelmes, készséges, minden illetékest ismerő titkárnő ügyesen pergeti az eseményeket. A másik asztalnál a segédlelkész, a harmadiknál a beosztott lelkész, az emeleti galérián másvalaki pénztárkönyvet vezet vagy a másológépen a gyermek- és ifjúsági munka meg a kórus anyagait készíti. A lelképásztorok keresztelelési, esketési, temetési ügyekben vagy lelki problémákról beszélgetnek egyháztaggal — vagy leendő egyháztagek oktatását végzik, meg segélykérrőlkel foglalkoznak. Írógép kattog, számítógép zizeg, szívek nyílnak meg, sorsok tárnak fel, s ím, mindenki felé krisztusi türelem és szeretet nyilvánul meg.

S ami láthatatlan: a gyülekezet gondja, terhe, a szolgálatok sokasága, a mindenkinek mindenné lenni parancsa, az adni-adni-adni igénye. Az este és az éjszaka pedig a feltöltekzésre, az utánpótlásra szolgál, hogy holnap is meg azután is legyen üzenet az igehirdetésben a gyülekezet számára.

No és mikor pihennek a lelképásztorok? Semmikor, mert a szabadnap intézményét nem ismerik. Erre nincs lehetőség. Így is nyomasztja őket az a gond, hogy nem ennyit, hanem háromszor ennyit kellene végezni! Gyakrabban belépni családi hajlékokba, egyre menni a távolmaradók után, hívni Krisztushoz, akik róla még nem hallottak életükben, sőt egészen mást mondtak, tanítottak nekik róla.

„Dolgoznak-e a papok?” Tessék csak figyelni őket, és tessék erről bátran megkérdezni őket! És tessék egy keveset imádkozni értük, hogy Isten óvja meg őket a kime-

rültségtől, az infarktustól, a kiüresedéstől, a kedvetlenségtől, az elkeseredéstől, a félelemtől és a gyávaságtól; hogy Isten adjon nekik erőt, regenerálódást, pihentséget, új felismeréseket, krisztusi szeretetet, bátorságot, reményt a holnapok iránt; hogy adjon nekik Szentlelket bő mértékben.

7) Ez volna hát az apostoli, de a mindenkori előjárói példa: „Magunkat például adjuk néktek, hogy minket kövessetek.” Az az áldott gyülekezet, ahol így vannak rendben a dolgok, ahol „rend a lelke mindennek”. A Krisztus rendje!

Ki-ki „csendesen munkálkodva, a maga kenyerét” fogyasztva, ne kövesse a „rendetlenek”, vagyis az ütemből kiesett, rossz ritmusú, hamis hangú és szándékú magatartást. Ettől határolja el magát, éljen és szolgáljon a Krisztus lelkével.

8) Pál szavaival zárjuk: „Atyámfiaim, meg ne restüljete a jó cselekvésben!” Azaz: Ne fáradjatok bele mindezekbe! De sokszor tör ki belőlünk: én már úgy belefáradtam a hitvesem, a gyermekem, a szomszédom, a többi ember viselkedésébe! Sok szépet próbáltam, sok áldozatot hoztam, de már elég volt! „Ne fáradjatok bele a jó cselekvésébe!” Mert: „rend a lelke mindennek”, s az örök rend, a rendeltetés Krisztusban lehetségessé válik és áldássá lesz életünk számára. Ez a rend az embernek élet és Istennek dicsőség. Ámen.

Szekeres István

Hányan üdvözülnek?

Alapige: Lukács 13,22-30

Bibliaviasítás: Máté 7,13-29

A felolvasott szent Ige első gondolata az igehirdetésről szól. Arról a beszédről, amely továbbmondja Isten Szentírásról hangzó beszédét. Isten a maga beszédét a Szentírásban, választott emberein keresztül íratta meg az akkori emberek gondolkozása, érzésvilága és beszéde szerint. Az igehirdetés újramondja a minden idők emberek számára azt, amit Isten évezredekkel ezelőtt megíratott. Ez a beszéd most a mi népünknek szól azok között a körülmények között, amelyekben élünk. Ennek az igehirdetésnek mindig kettős vetülete van: van egy egészen földi és egy egészen mennyei vetülete. Az igehirdetés földi vetülete azt jelenti, hogy mi, akik ezen a földön az Isten által kiszabott esztendeinket, évtizedeinket töltjük, úgy kell hogy éljünk, hogy lelkünkben békesség legyen, s hogy ezt a békességet egymás javára fordítsuk. Az igehirdetés mennyei vetülete arról tudósít, hogy Isten vár minket az ő országába. Jézus Krisztus éppen azért ment előre, hogy helyet készítsen nekünk, az ő szeretőknek.

A második gondolata a felolvasott szent Igének nagyon izgalmas. Hiszen valaki azt kérdezte Jézustól földön jártában, hogy sokan vagy kevesen üdvözülnek-e. Az az érzésem, hogy ez egy olyan kérdés, mely már Jézus földön járta előtt mélyen foglalkoztatta az embereket, és biztos vagyok benne, hogy amíg emberek élnek a földön, foglalkoztatni fogja őket.

Gondolom, sokan felteszik a kérdést önmaguknak és másoknak is: mi az üdvösség? Az üdvösség az a lelkiállapot, amikor én, a volt bűnös, a volt vétke, esetleg a volt gonosz ember átélem azt a csodát, hogy Jézus Krisztus golgotai áldozatáért és húsvéti feltámadásáért Isten megbocsátotta az én bűneimet, vétkeimet, gonoszságomat s már nem mondja: átkozott! — hanem ezt mondja: fiam, leányom, jöjj az én országomba.

Ennek a nagy átalakulásnak két feltétele van. Az egyik feltétel teljesen Istentől, a másik feltétel meg tőlünk függ. Mi függ Istentől és mi függ tőlem, az embertől? Istentől függött az, hogy engem kiválasztott az üdvösségre és az örök életre, amikor megtervezte a világot és engem beletervezett ebbe a világba. Engem, a kiválasztott embert kétezer évvel ezelőtt, amikor én még sehol sem voltam, Jézus Krisztus által megváltott az én leendő bűneimtől és vétkeimtől. Most, amikor én megérkeztem erre a földre, bekereszteltetett az anyaszentegyházba, és ott hirdetteti nekem ezt a csodálatos dolgot. Kiárasztja rám Szentlelkét, hogy én elfogadhassam ezt a nagy kegyelmet. Azt,

amivel én elfogadom ezt a kegyelmet, hitnek nevezzük. Tehát az első feltétel Isten kiválasztása s a Jézus Krisztus gólgotai áldozata; a második feltétel az én hitem.

Hogyan viszonyul hozzá Isten, és hogyan viszonyulnak hozzá az emberek? Isten azt akarja, hogy „minden ember üdvözljön és az igazság ismeretére eljusson” (1Tim 2,4). Valljuk be őszintén és becsületesen, mi emberek szeretnénk jók, sőt nagyon jók, igazak, sőt nagyon igazak lenni. Szeretnénk úgy szeretni, hogy mindenkit egyszerre átöleljünk. Sajnos ez nem így van, hanem — ugyancsak sajnos — sokszor ennek éppen az ellenkezője történik. Abban különbözik ez a kétféle ember, hogy az egyik megpróbálja és küzd érte, míg a másik meg sem próbálja és nem is küzd az eléréséért.

A harmadik gondolata a felolvasott szent Igének a keskeny út és a szoros kapu példázatában nyer kifejezést. A keskeny úton a Szentírás azt az életformát, azt az életfolytatást, azt az életstílust érti, amelyet maga az Úristen határozott meg a Tízparancsolatban. Mivel mi újszövetségi emberek vagyunk, én jobban szeretem így mondani, hogy az az út a keskeny út, amelyet a Szentírás a maga Ó- és Újszövetségével számomra, az ember számára meghatározott. Ennek a törvénynek a középpontjában a szeretet törvénye áll, amelyet Jézus Krisztus így fogalmazott meg: „Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből... szeresd felebarátodat, mint magadat” (Mt 22,37-39). Aki megpróbálja és gyakorolja a szeretetnek ezt a kettős kapcsolatát, az a keskeny úton jár. Az ilyen emberről mondják az embertársai, hogy becsületes, tisztességes, hívő keresztyén ember, Isten gyermeke, Jézus Krisztus tanítványa. Míg a másik emberről, aki megveti Isten törvényét, sok mindent mondanak, csak azt nem, hogy becsületes, hogy hívő keresztyén ember.

Aki rátér Isten törvényének, a Szentírás tanításának, Isten akaratának a megtartására, az egyenesen megy a szoros kapu felé. Én ezt úgy szoktam mondani, hogy az élet végén minden ember két kapuhoz érkezik. Az egyik kapu keskenyebb, arra rá van írva: „örök élet”; a másik kapu szélesebb, arra rá van írva: „kárhozat”. Amikor én e két kapuhoz érkezem, tudom, hogy nekem melyikem kell bemennem. Bizonyára tudjátok, hogy a közigazgatásban az a gyakorlat, hogy a hirdetőtáblára ki van írva, hogy A-K betűig az 1-es ajtón, az L-Z betűig a 2-es ajtón mennek be a megidézettek. Mindenki tudja, hogy milyen betűvel kezdődik a neve, és az annak megfelelő ajtón megy be. Én már most, a halál előtt tudom, hogy nekem a keskeny ajtón vagy a széles kapun kell bemennem. Az üdvbizonyosság éppen azt jelenti, hogy én már most tudom, hogy örök életet nyerek; tudom, hogy vár rám Krisztusom s Isten országában együtt leszek az én Istenemmel.

A negyedik gondolata a felolvasott szent Igének a bezárt ajtó példázata. Azt az időszakot, amit mi a bölcső és a koporsó időszakok között itt ezen a földön töltünk — legyen az hosszabb vagy rövidebb —, kegyelmi időnek nevezzük. E kegyelmi időszakban hirdetteti Isten az ő Szentlelkét. A kegyelmi időszakban bizonyíthatjuk jó cselekedeteinkkel és helyes magatartásunkkal azt, hogy mi tényleg Isten gyermekei és Jézus Krisztus tanítványai vagyunk. De tehetjük ennek az ellenkezőjét is, vagyis nem hallgatjuk Isten Igéjét, ellenkezünk Isten akaratával, ellenkezünk felebarátainkkal. Amikor bekövetkezik a halál, vagy bekövetkezik Jézus Krisztus másodszori eljövetele, az pedig már az ítélet időszaka. Ebben az időszakban már nincs meghallgatás és nincs bocsánat. Ez az az idő, amit az Ige így mond: „távozzatok el éntőlem”. Itt már nincs a mentegetőzésnek se helye, se ideje. Ezért mondja Jézus más helyen: „vigyázzatok legyetek készen” (Mt 24,42.44).

Ötödik gondolata a felolvasott szent Igének az ítélet. Az a valóság, amelyet senki sem kerülhet el. Az ítélet egyesek számára lehet nagyszerű, mások számára keserű valóság. Az ítélet nagyszerű valóság annak az embernek, aki jól sáfárkodott a kegyelmi idő alatt. Ezt az állapotot a Heidelbergi Káté így mondja el: „minden háborúságomban és üldöztetésemben fölemelt fővel várom őt az égből ítélő bírámul” (52). Tegyük mi még hozzá azt, hogy Isten kijelölte a helyet az ő országában. A szomorú valóság annak szól, aki ezt az életet eltékozolta s nem gondoskodott arról, hogy örök életet nyerjen. Ha ez így van, akkor ez legyen életre szóló figyelmeztetés: vigyázzunk magunkra, szereteteinkre, a ránk bízottakra és embertársainkra.

. A felolvasott szent Ige utolsó gondolata a földi és a mennyei sorrendről beszél. Mi itt a földön osztályozzuk egymást: felnézünk egymásra vagy lenézzük egymást. Úgy gondolom, nincs senki, aki ezen a hibán ne esett volna át, s lehet, hogy a jövőben sem lesz másképpen. Jézus azt mondja, hogy az Isten országában lesznek olyanok, akiket mi itt a földön lenéztünk és megvetettünk, de nem lesznek ott azok, akikkel kivételeztünk. Ezek után méltán merülhet fel bennünk a kérdés: én ezt végighallgattam, én ezt végiggondoltam, de mi most a teendő? Szakíts a múlttal, és új emberként indulj a holnap felé. A Filippi-levél 3,14-ben ezt így olvassuk: „egyet cselekszem, azokat, amelyek a hátam mögött vannak, elfelejtvén, azokat pedig, amelyek előttem vannak, nékik dőlve, célegyenest igyekszem az Istennek a Krisztus Jézusban onnét felülről való elhívása jutalmára”. Ne késlekedj! Siess! Ámen.

Alkalmi prédikációk

Esketési beszéd

Bereczki László

Erős a szeretet

Alapige: Énekek 8,6

Felejthetetlenül szép, de nehéz szolgálatra vállalkoztam. Szeretett lányomat és vőlegényét esketem.

Néhány dolgot már jó előre el kellett döntenem magamban. Hogyan is állok itt tulajdonképpen? Mint lelkipásztor, mint édesapa? Egyszerű a döntés eredménye: mindkét hivatás örömeiben — egyiket sem akarom letagadni, de egyiket sem túlhangsúlyozni. Több száz esküvőn szolgáltam már, de drága gyermekeim esküvőjén mit mondjak, milyen Igét válasszak? Isten jött segítségemre. Ő először meghíletett egy művészt, és elkészült az esküvői meghívó. Aztán engedtem, hogy az esküvői meghívón levő Ige meghívja az én szívemet, s így megszületett ez a prédikáció.

Hálát adok Istennek, hogy emberi életünknek vannak meghitt, szép percei. Nem mindig a gondokról, munkáinkról beszélünk. Ilyen ez a mostani alkalom is. Ilyen emelkedett perceket ír le szent Igénk. Egy több ezer évvel ezelőtt élt jegyespár beszélget. Nézzük, mit mondanak egymásnak?

„Tégy engem, mint egy pecsétet, a te szívvedre.”

Régen a leveleket, a postai küldeményeket nagy pecséttel látták el. A pecsét a küldemény megóvására szolgált. Annak érintetlenül kellett eljutnia a címzetthez.

Egymás iránti szerelmek, a házassági eskü, amelyet nemsokára elmondotok, ilyen pecsét kell hogy legyen szíveteken. Azt nem szabad senki másnak feltörnne. Egymásnak elpecsételt szívetekben nincs kívülállónak keresnivalója.

Az élet távol sodorhat egymástól. Talán távol lesz munkahelyetek. Ki tudja, hogy mi történik a világban? Háború, fogság jöhet. Viseljétek a pecsétet a ti szíveteken!

Nagy megpróbáltatása lehet a házasságotoknak a divat is. Nyugatról kezdett Kelet felé terjedni az az áramlat, mely szerint a házasság nem egy komoly és szent dolog. Azt könnyedén fel lehet bontani. A másik divatos szólam pedig az, hogy az ember természetének legmegfelelőbb a nyitott házasság. Együtt él két ember, de megragadhatnak külön-külön minden kalandot. Viseljétek szíveteken a szerelem, az eskü s az ezekből következő hűség pecsétjét.

Szívetekben helye lehet és feltétlen adjatok is helyet a Krisztus szerinti felebaráti szeretetnek, az életet szebbé tevő, bearanyozó barátságoknak, de ne adjatok helyet más szerelemnek.

Az Énekek éneke jegyespárjának következő szép mondata egymáshoz ez volt: „mint egy pecsétet a te karodra”.

Szívünk rejtett helyen dobog. Munkája, megnyilatkozásai közvetlenül nem szemlélhetők. Csak tüzetes vizsgálatra tárja fel előttünk titkait.

Karunk, kezünk látható, mindjárt szemünkbe ötlik tevékenysége.

A mai naptól kezdve karotokon, kezetekon is viseljétek a pecsétet. Lehet, hogy most a gyűrűre gondoltok. Helyes, viseljétek, hiszen összetartozásoknak a jele. De ez alkalommal többre szeretnék rámutatni. Karotokon a pecsét emlékeztessen arra, hogy az már nem csak önmagatoké. Ezután karotok, kezetek minden munkája és gyümölcse közös. Nektek immár egymásért s a majd eljövendő családotokért kell dolgoznotok. Hogy ezt megteszitek vagy nem, az azonnal meglátszik, nem lehet áltatni az embereket.

A karotokon a pecsét kötelezzen továbbá arra, hogy segítsétek, védjétek egymást. Most ifjak vagytok, erősek, ügyesek, magabiztosak. De jöhet a házasság idején gyön-

geség, betegség, segítségre való rászorulás. Egymásnak elpecsételt karotokat nyújtások mindig oltalmazó gondoskodással egymás felé s majd eljövendő családok felé.

A pecsét karotokon jelentse azt is, hogy simogattok vele. Az életben lesznek gondok, amikor nagyon jól fog esni a simogatás. Karotokat, kezeteiket csak simogatásra használjátok. Másképpen sohasem.

A szíveteken, a karotokon viselt pecsét sok-sok lemondást, sok-sok áldozatot kér tőletek a házasság oltárán. Egy kicsit hasonlítanak ezek a Krisztuséhoz, de ne feledjétek, hogy Krisztus áldozata szerezte meg az emberiség számára a megváltást. A szíveteken, karotokon hordott pecsét szerzi meg a ti számotokra is az óhajtott, a sokunk által kíván boldogságot.

Még egy utolsó üzenete van felolvasott Igénknek: „Mert erős a szeretet, mint a halál, kemény, mint a sír, a buzgó szerelem.”

Több mint három éve ismeritek egymást. Azt hiszem, nem tévedek, amikor elmondom, hogy az első szerelem tisztaságával, erősségével ajándékoztátok meg egymást. Szerelmetek már kiállt kisebb próbákat is. Egy hasonlattal élve, olyan az, mint a kiforrt bor: erős és tartós. Szülőknek és mindazoknak, akik szeretünk beneteket, nagy örömünkre szolgál ezeknek ismerete. Titeket nem az érdek vezettet egymáshoz, nem kényszer alatt született ez a házasság, hanem az emberi érzések legcsodálatosabbikának az erejét, hatalmát, győzelmét szemlélhetjük, abban gyönyörködhetünk.

Szeretnék azonban idézni két életbölcességet. „A szerelem képes legyőzni a halált, de egy rossz szokás gyakran legyőzi a szerelmet.” És ha egyszer otthonotokból kétségbeesett sírással elmenekül a boldogság, akkor az oda teljességgel soha vissza nem tér.

Bízunk szerelmeitekben. Bízunk emberi komolyságotokban, de legfőképpen Istenben bízunk. Ő volt ennek a házasságnak a szerzője, s ő lesz majd veletek a hétköznapok és az ünnepnapok idején.

Így aztán nyugodtan idézhetjük az útravaló Ige örök szép szavait: „Erős a szeretet, mint a halál, kemény, mint a sír, a buzgó szerelem.” Ámen.

Temetési beszédek

Bustya Dezső

Istennek tetsző áldozat

Alapige: Miquéás 6,8

A halál komor fensége mindannyiunkat magunkba nézésre készíttet. Rátekintünk a koporsóra és elgondoljuk: egykor mi is ide kerülünk. Földi életünk végső akkordja gyászos hangzású, mert az a halált, az elmúlást zengi. Ha ez a vég vár mindannyiunkra, akkor mire való az élet? Mivégre vagyunk e világon? Mi célja van a 70–80 vagy mint jelen esetben a 85 esztendőszakadatlan harcnak, nehéz küzdelemnek, ha utunk végén ott leselkedik a könnyörtelen halál?

Emberi választ nem találunk ezekre a kérdésekre. Az élet végső kérdéseit egyedül Isten örök Igéje világítja meg. Ezért forduljunk most az örök élet beszédéhez és figyeljünk rá!

I. „Megjelentette néked, ó, ember...” A kezünkben lévő Szentírás azt mondja, hogy Isten kijelentette az ember életének a titkát. Ezt a titkot sűríti a Heidelbergi Káté kérdés-felelete, amikor arról szól, hogy Isten az embert azért teremtette, hogy az ő teremő Istenét igazán megismerje, szívből szeresse, örök üdvösségben vele éljen, őt dicsérje és magasztalja. Testvérek, íme, ezért vagyunk e világon, ezért kaptuk az életet! Istennel járnunk, lakozni, szent élettel illatozni, amint egyházi énekünk mondja. Isten megjelentette az életünk célját. Íme, halljuk az Igét: „Mi légyen a jó és mit kíván

az Úr tetőled?” Isten nem hagy bennünket tájékozatlanságban. Megmondja nekünk, mi a jó. A Szentírás egyértelműen tanítja, hogy ami hitből és szeretetből fakad, az a jó. Ami pedig nincs hitből, bűn az. Halljátok meg azt a három dolgot, amit felolvasott Igénk szerint teremtő és gondviselő Istenünk az embertől, mitőlünk kíván:

a) „Igazságot cselekedjél.” Erre hívott el, erre rendelt minket az Isten. Mi tudjuk, hogy az igazság nem fogalom, nem valami végső elv, hanem élő személy: Krisztus. Őt kell tehát követnünk, az ő nyomdokain kell járnunk.

b) „Szeressed az irgalmasságot.” Hogy ez a követelmény mit jelent, azt szívünkbe írja az irgalmas samaritánus példázata. Azért vagyunk Isten gyermekeiként e világon, hogy minden bajba jutott embertársunkon segítsünk lehetőségünk szerint. Cselekedjünk jót mindenkivel, kiváltképpen a mi hitünknek cselédeivel.

c) „Alázatosan járj a te Isteneddel.” Azt jelenti ez, hogy alázatosan elfogadjuk Isten vezetését, vele járunk, tőle indulunk el, rendelései szerint élünk és egykor hozzá érkezünk haza.

Istennek ezt a rendelkezését, annak megvalósulását szeretném számba venni elköltözött Szerettetek életében, és az Igében megszólaló isteni vigaszt szeretném tinétek átadni.

2. Drága Szerettetek 85 esztendő földi vándorlás után, íme, hazatért küldő Urához. Földi élete immár lezárult, a 85 esztendő minden öröme, könnye, kacaja, szenvedése, küzdelme és áldása ott van már az Örökkévaló előtt. Engedjük, hadd hulljon az Ige fénye e koporsóra és az emberi életútra, hogy egy már Isten előtt álló életen keresztül szóljon hozzánk a vigasztalás.

Isten Szerettetek számára is kijelentette Igéjében, hogy mi légyen a jó, és hogy mit kíván tőle. Ő pedig a meghallott Ige szerint élte az engedelmes hívő keresztyén ember életét.

Hallotta a szót: Igazságot cselekedjél! Igénk szerint ez a keresztyén ember küldetése a világban. Jelenti a magunk órhelyén való becsületes helytállást és a hűség kötelezettség teljesítését. Atyánkfia az igazság cselekvésének szeretetét bizonyára abban a népes családban tanulta, amelybe Búzásbocsárdon beleszületett. A gazdatiszt édesapa életreszólóan beleírta gyermekei szívébe az igazság szeretetét és a munkával való bizonyoságtévést. A keresztyén ember nem földi gazdának engedelmeskedik, hanem mennyei Urának. Lelkiismeretlenül nem lehet, mert ő mindent lát, mindent számba vesz és mindent megítél. Szerettetek életében a világháborúban töltött három esztendő is az igazság cselekvését bizonyította. Megállta helyét mind a nehéz sodrásban, mind a szenvedésben. Szép hosszú életében megtanulta, hogy Isten és az emberek előtt csak az engedelmes szolgálat nyer dicséretet. Harminchét évig műszeresként hű odaadással munkálkodott a vasútnál. Találmánya is volt, kitüntetést is kapott érte, bár kevesen tudtak róla. A keresztyén ember életében a jelszó ez: lenni és nem látszani. Az igazságnak ebben a naponkénti cselekvésében lehetünk Krisztus Urunknak, a testté lett Igazságnak tanítványai, hűséges követői.

Szeressed az irgalmasságot, mondja tovább Isten parancsa. Hallottuk, hogy ez azt jelenti: a körülöttünk élő emberek, szeretteink, felebarátaink szükségében segítséget kell nyújtanunk, egymás terhére kell hordoznunk. Szeretettel kell szolgálnunk a reánk bízottaknak. Az irgalmasság szeretetéről Atyánkfia életének kapcsán ti szerettei tudnátok igazán beszélni. Ötvennyolc esztendő tanúsága szerint beszélhetnétek a hűséges férj gondviselő szeretetéről. E hosszú esztendők során hitvesének szerető, gondviselő társa volt. Beszélhetnétek az édesapa gondoskodó szeretetéről, melyben három gyermeke után azok is részesültek, akik gyermekei által gyermekeivé lettek. Szólhatnátok nagyapai gyöngédségéről, unokáit sokszor megörvendezettő jóságáról. Adjátok érette most hálát Istennek. Isten szeretete ajándékozott meg titeket ezzel a jóságos, szerető szívvel, ezzel az étellel, amely az irgalmasság útján, a Krisztus szeretetének az útján járt.

Alázatosan járj a te Isteneddel — hallottuk az Ige szavát. Szerettetek megtanulta az Istennel való járást. Aki ugyanis Istennel jár, annak arca felvidul, az erőt nyer a bajok, a nyomorúságok elhordozására, sőt, másoknak is erőforrása és segítsége lehet.

Atyánkfia, amíg egészséges volt, alázatosan járt Isten előtt. Az Úr Igéjének hallgatása öröm és vigasz forrása volt számára. Alázatosan járt akkor is, amikor betegséggel próbálta meg őt az Úr: 20 esztendeig hordozta türelemmel megpróbáltatásait. Isten adott hozzá erőt és kegyelmet. Alázatosan járt Istennel a közösségi szolgálatban is. Református egyházunkban presbiteri tisztet, majd az önállósuló új egyházközségben 4 éven át, betegségéig gondnoki tisztet is viselt. Szolgálatában mindig megbecsülés vette körül, betegségében pedig hű társa részéről gyengéd ápolásban volt része...

3. Élete Istennek tetsző áldozat volt. Halála csöndes átmenetel a mulandóságból az örökkévalóságba.

Gyászoló Szerettei: hitvestársa, fiai, leánya, menyei, veje, unokái, dédunokája, nővére és minden rokonai, abban találjatok fájdalmas veszteségekben vigasztalást, aki a feltámadás és az élet. Mi pedig, akik még e földi létben vagyunk, hűséges szolgálatban tekintünk arra a napra, melyen a mi Urunk ígérete szerint megjelenik, hogy életre költse azokat, akiket mi halottaknak nevezünk, de akik valójában Istennél és Istenben élnek. Hisszük és egyben reménykedve várjuk, hogy földi utunk végén Urunkhoz érkezünk meg és az élők boldog közösségében hazatért Atyánkfiát is az ő színe előtt találjuk meg. Amen.

Martin Hubacher

Ne félj, csak higgy!

Alapige: Márk 5,36

Miután a koporsóban pihenő testvérünk megérezte szívében a halál közeledtét, szerettei számára elmondta, hogy utolsó lélegzetvételéig megszokott lakásának falai között, kisebb-nagyobb személyes használati tárgyai között, családja körében kíván maradni. Nehéz haláltusa után csendesesen elaludt, békésen megnyugodott.

Testvérünk koporsója mellett most a köszönet, a hála és a reménység jegyében istentiszteletet tartunk. A keresztyén gyülekezet minden egyes istentisztelete lényege szerint tulajdonképpen feltámadási ünnep, annak az Úrnak a dicsérete, aki a testté létel csodájában azért jelent meg e földön, hogy bűneink büntetését elhordozza és a halált megsemmisítse. Ez a győzedelmes Jézus mondta egykor alapigénk szavait egy olyan embernek, aki nagy nyomorúságában és nehéz szorongások között élt: „Ne félj, csak higgy!” Így szólt egykor Jézus Jairushoz, a zsinagóga vezetőjéhez, abban a rendkívül súlyos pillanatban, amikor hírül hozták számára leánya halálának hírért.

„Ne félj!” Ó, ha ez olyan könnyű lenne! Mi mindnyájan félünk. Pár perc alatt mindnyájan elkészíthetnénk félelmeink listáját. Félünk az emberektől, a körülményektől, az eseményektől, és féltjük az embereket, szeretteinket, javainkat, értékeinket. Mindkét félelem veszélyes számunkra.

Megboldogult testvérünk egy orvos leánya. Édesanyja körültekintő gondossággal nevelte, mely a férj és édesapa korai halála után tovább mélyült és erősödött. Édesanyja messzemenően gondoskodott leányairól. Talán egy kicsit gátolta ezzel gyermekei önállóságának kialakulását. Megboldogult testvérünk lekipásztorhoz ment feleségül, és 34 éven keresztül tevékenykedett papné minőségében. Édesanyjától örökölt nagyfokú felelősségtudattal végezte szolgálatát családjá és gyülekezete körében. Mindig félelmek közepette élt. Félt attól, hogy hivatását nem tudja kellőképpen betölteni; félt attól, hogy hite talán nem elég erős arra, hogy a legmagasabb szinten tudja szolgálatát elvégezni; félt attól, hogy nem rendelkezik azokkal a találmányokkal, melyeket elvárnak tőle. Mi valamennyien tudjuk, hogy ezek a félelmei a lelkiismeret félelmei voltak. Mi tudjuk, hogy ezek a félelmei alaptalanok voltak.

Főleg nagyobbik leányát féltette, akinek férje súlyos szívbetegsége következtében korán nyugalomba kellett hogy vonuljon.

Megboldogult testvérünk félelmek közepette élt, de a félelmek nem vettek erőt rajta és nem uralkodtak el felette. Napjai nem a félelem komor felhőjének árnyékában

teltek. Hála Istennek, nagyon szép napjai is voltak, örömei is bőségesen adódtak, sőt ismerte a beteljesedést is. Lánya, veje és unokái körében, kedves családi házukban megelégedés, hálaadás és béke lakozott.

Mint lelkipásztor hitvestársa, ahogy mondani szokás, a színpalak mögül vett részt férje szolgálatában. Számos menekültet szállásolt el, a helyi háborúk miatt elárvult gyermekeket fogadott magához és viselt gondot rájuk. Férje védelmet és biztonságot, vidámságot és hivatástudatot jelentett számára.

A koporsóban pihenő testvérünk élete folyamán szüntelen hallotta az Úr Jézus biztatását: csak higgy! Ez a hit számára életet és boldogságot jelentett.

De a keresztyén hit nem azonos a személyes erőforrásainkból származó önerejű hinni tudásunkkal. Ilyen önerejű hinni tudás, amikor a filozófus azt gondolja, hogy megtalálta azt a fogalmat, amely „a világot összetartja”. Ilyen önerejű hinni tudás a természettudós vélekedése, aki azt képzei, hogy a világban végbement események és folyamatok úgy történtek, miként ő azokat kísérletei alapján elképzelte és leírta. Hasonlóképpen önerejű hinni tudásuk csalóka reménységében élnek azok is, akik szerencsecsillagjukban reménykednek és a nagy sikerben hisznek.

A keresztyén hit, amelyre Jézus Jairust felszólítja, egészen más. A keresztyén hit biztos ismeret és szívbeli bizodalom. Ez a keresztyén hit tudja, hogy Isten teljes kegyelemmel és irgalommal fordul felénk abban a Jézus Krisztusban, aki így szól ma is hozzánk: Csak higgy! Ez a hit tudja, hogy Isten az a mennyei Atyánk, aki elfogad bennünket életünk minden napján, aki örömben és gyászban, egészségben és betegségben egyaránt szeret bennünket. Ez a hit tudja, hogy Isten szerelmes Fiában szereti a világot, szerelmes Fiában, aki testté lett, aki bűneink büntetését a kereszten elhordozta, aki megváltott hiábavaló és céltalan életünkből. Ez a keresztyén hit tiszta szívbeli bizodalom Isten iránt, aki a sötétségben világosságot támasztott és támaszt szakadatlanul. A hit mint bizalom bátran támaszkodik annak a kegyelmes Atyának a szeretetére, aki megváltó és gyógyító szeretetét azért ajándékozza nekünk, hogy a halál jelenlétében is teljes bizalmunk legyen benne, az örök életet ajándékozó mennyei Atyában. A keresztyén hit mint biztos ismeret és szívbeli bizodalom meg van győződve afelől, hogy halálunk nem más, mint átmenetel az örök életbe, ahol nincs félelem, fájdalom és kiáltás, ahol a mennyei Atya teljes szeretetében van együtt a Krisztus vére által megváltott embergyermekével.

A keresztyén hit bizonyosság. Bizonyosság Isten kiapadhatatlan szeretetéről; bizonyosság Jézus Krisztus halál fölötti győzelméről. A keresztyén hitnek erről a bizonyosságról írta nem sokkal kivégzése előtt Dietrich Bonhoeffer mártír lelkipásztor a következő sorokat: „Bizonyos az, hogy szabad nekünk mindig Isten közelében és jelenlétében élnünk, és hogy ez az élet számunkra egészen új élet. Bizonyos, hogy számunkra nincs többé lehetetlen, mivel Isten számára nincs lehetetlen. Bizonyos az, hogy egyetlen földi hatalom sem érinthet meg minket Isten akarata nélkül, bizonyos az, hogy a veszély és a nyomorúság egyre közelebb vezet Istenhez. Bizonyos az, hogy mi semmit sem igényelhetünk a magunk számára, de mégis mindent szabad kérnünk. Bizonyos, hogy a szenvedéseinkben örömeink, halálunkban az örök életünk van elrejtve.” Hadd folytassuk ezt a vallomást korunk egyik legkiválóbb matematikusának (Andreas Speiser) bizonyoságtételével: „A hit legnagyobb bizonyossága az, hogy Isten minden esetben maga a biztonság és a bizonyosság.”

Erről a biztonságról és bizonyosságról beszélt Jézus egykor Jairusnak, és erről a biztonságról és bizonyosságról beszél itt és most az Úr Jézus Krisztus nektek, gyászoló testvéreim, gyászoló gyülekezet, amikor így szól: Ne félj, csak higgy! Ámen.

Fordította: Nagy József

Hazát kereső vándor

Alapige: Zsidókhoz 11,13-14

Élete java korában elhalálozott szeretettek koporsója mellett Isten szent Igéje az őszövetség idejének atyáira, a hit győztes hőseire irányítja könnyes szemetek és a súlyos lelki próba fájdalmában vergődő hitetek tekintetét. Nemcsak mi, akik most testvéri érzésekkel álljuk körül e szomorú koporsót, hanem a hitves és az édesapa elvesztése miatti fájdalmatokban az élet győztes Ura, az Igéjében megszólaló megváltó Isten is osztozik gyászatokban. Szent Igéjében most ő ölel át benneteket és ő tölti a vigasztalás gileádi balzsamát a halál törétől megsebzett szívetekbe. Fájdalmatokban megcsendesedve hallgassátok a hit győztes hőseiről és a hit győztes hősein keresztül hangzó gyógyító és felemelő üzenetét.

I.

Szent Igénk a hit hőseiről azt mondja először, hogy idegenek és vándorok voltak e földön. Íme, sorban megjelennek és elvonulnak lelki szemeink előtt a hit kimagasló hősei, akik egész életüket szakadatlan vándorlásban töltötték. Ábel és Énók, Noé és Ábrahám, Izsák és Jákób mind-mind idegenek voltak ezek a földön, mind-mind az örökös vándorok szomorú kenyerét ették életük során. Idegenek voltak és idegenek maradtak szülőföldjük ismerős tájain. Idegenek voltak és idegenek maradtak kortársaik között. Noé a tengerré vált világ toronymagas hullámai fölött emberi reménység nélkül vándorolt törekény bárkájával; Ábrahám, Izsák és Jákób kiégett pusztaságokon vándorolt tikkasztó hőségben, kortynyi ivóvíz után epekedő családjával és a szomjúságtól szenvedő nyájaival.

Nemcsak a régmúlt, nemcsak a tegnap, de a ma embere is idegen és vándor ezen a földön.

Gondoljatok most elismeréssel és Isten iránti hálaadással a koporsóban pihenő hitvesre és édesapára, aki hosszú évtizedeken keresztül minden áldott nap örökösen vándorolt az édes otthon és a minden energiáját igénybe vevő munkahely között. Szakadatlan vándorlása idején fájdalmasan idegen maradt abban a városban, ahol számotokra a mindennapi kenyeret kereste, de melynek szellemiségével, léha életmódjával szent hitében egy pillanatig sem tudott egyetérteni, ahonnan minden estére úgy tért vissza édes otthonába, hitvese, gyermekei boldog és boldogító körébe, gondosan nevelt háziállatai és például gondozott növényei közé, miként kedvenc vándormadaraink, a fecske és a golya térnek vissza itthoni fészükre, ha újul a tavasz.

E szomorú koporsóban pihenő hitves, édesapa és egyházunk presbitere szent hitében biztosan tudta és következetesen vallotta, hogy a keresztyén ember örökös vándor ezen a földön. Szent hitében biztosan tudta és következetesen vallotta, hogy a keresztyén embernek, Jézus megváltott örökostársának egész földi vándorlása során idegennek kell lennie és maradnia a bűn által megrontott földi élet tikkasztó nyomorúsága közepette a bűnnel szemben. Olyan idegennek, aki képtelen megbarátkozni a bűnnel; olyan idegennek, aki nem tud beleolvadni a tivornyázó csoportokba; olyan idegennek, aki nem találja helyét a tücsök módjára élők sokasága között.

II.

Szent Igénk a hit hőseiről azt mondja másodszer, hogy hazát keresnek.

A bűn által megrontott világ nem az ember igazi hazája. Aki vándor és idegen ezen a földön, az egyben hazátlan is. A keresztyén ember, miközben a szeretet ezer szálával kapcsolódik szülőföldjéhez, miközben élő reménységgel munkálkodik otthona felvirágoztatásán, a hit erejében ezerszer meg kell hogy vallja azt az ellentmondásosan hangzó meggyőződését, hogy ez a földi haza nem az igazi hazája. A bűn a haza fogalmát is megrontotta. Ezért a keresztyén ember, e földi hazájában örökös vándorként és idegenként élve, szüntelen keresi igazi hazáját. Isten gyermekeinek nem ez a föld az

igazi hazája. Isten gyermekeinek nem a földi haza az igazi hazája. A keresztyén ember igazi hazája Isten mennyei országa, ahol Jézus Krisztus az Atya jobbján ül és országol dicsőségesen. A keresztyén ember fő feladata az, hogy szent hitében a földi hazában keresse mennyei hazáját, hogy e földi haza otthontalanságában szüntelen keresse a mennyei haza eljövendő boldogságát és békességét. A keresztyén ember teljes szívével és teljes lelkével a mennyek országának polgára. E földi haza otthontalanságából Jézus Krisztus vezeti haza megváltottait a mennyek országa dicsőségébe és örömébe, békességébe és boldogságába. Ő az igazság, az út és az élet.

Nemcsak a régmúlt, nemcsak a tegnap, de a ma embere is hazátlan földi hazájában.

Isten iránti hálaadással és boldog emlékezéssel gondolatok most e koporsóban pihenő hitvesre és édesapára, aki szent hitében türelmesen és biztos reménységgel kereste mennyei hazáját, Isten dicsőséges országát. S miközben minden áldott reggel és este odaadón így imádkozott mennyei édes Atyánkhoz: „jőjjön el a te országod”, szent hitében tudta és vallotta, hogy Isten mennyei országa a mi Urunk Jézus Krisztusban közel jött hozzánk és mindenütt jelen van közöttünk, ahol az Úr nevét segítségül hívják, és ahol megszólal Isten életadó szent Igéje. Azért látogatta ernyedetlen szorgalommal Isten szent templomát, mert tudta és vallotta, hogy a templom „Istennek háza és az égnek kapuja” (1Móz 29,17). Szent hitében tudta és vallotta, hogy a templom e földi idegenségben és hazátlanságban Isten népének az a lelki otthona, ahol vasárnapról vasárnapra boldogan találkozhatnak és találkozik a mennyei örök hazát kereső lélek a mennyek országának dicsőséges, hazát ajándékozó mennyei Urával. E földi hazában mennyei hazáját kitartóan kereső édesapátok ezért tudott olyan meleg és gazdag otthont biztosítani számotokra, ahol örökös „vendég” volt az a Jézus Krisztus, aki megáldotta és megszentelte otthonotokat e földi hazátlanság bűne és nyomorúsága közepette.

III.

Szent Igénk a hit hőseiről harmadszor azt mondja, hogy hitben haltak meg.

Jó a hitben élni és jó a hitben meghalni. Az élő hit teszi az őtestamentumi ősatyákat azokká a hősöké, akik a bűn idegensége és hazátlansága ellenére, a legnehezebb vándorlások közepette is mindig célhoz érkeznek és mindig otthon vannak, mert Istennel járnak, mert Istennel és Istenben élnek, miként Énók (1Móz 5,24). Akár haragos hullámok hátán hanyódnak, akár pusztaságokon vándorolnak, mindig célba érnek és mindig otthon vannak, mivel maga Isten a cél, mivel maga Isten az otthon. Ezért ujjong a 90. zsoltár hitvallása: „Uram, te voltál nekünk hajlékunk nemzedékről nemzedékre.”

Ezért a hitben Istennel járó ember halála nem a megsemmisülés, nem a lét nélküliség hullámaiba való elmerülés, hanem „átmenetel az örök életbe” (HK). Ezért az Úr Jézus megváltottainak halála lényegében nem más, mint kilépés a bűn okozta idegenségből, vándorlásból és hazátlanságból és belépés Isten örökkévaló mennyei otthonába, annak békességébe, boldogságába és dicsőségébe.

Nemcsak a régmúlt, nemcsak a tegnap, de a ma embere is hitben halhat meg.

Isten iránti hálaadással és boldog emlékezéssel gondolatok most e koporsóban pihenő hitvesre és édesapára, aki mindvégig kitartott a hitben, s aki az igaz hitben halt meg. Ismeritek élete utolsó napjainak és óráinak szenvedéseit! Mellette álltatok. Gyöngéd szeretettel vettétek körül. Így láthatátok, hogy a hazaérkezők nyugalmával halt meg. Így láthatátok, hogy a bűn fölött győztesek békességével halt meg. Igen, mert e koporsóban pihenő testvérünk ismerte a „boldog meghalás művészetét”. A „boldog meghalás művészetének” titka a Krisztusban való hit általi élet. Felbecsülhetetlen értékű örökségként vegyék át tőle a Krisztus Jézusban való hívő élet és boldog meghalás tudományát. Kövessétek élete példáját. Szívetek utolsó dobbanásáig őrizzétek emlékét. Így vigasztalódjatok!

Örökkévaló Istenünk legyen számotokra is hajlék nemzedékről nemzedékre. Övé a dicsőség és a dicséret mindörökké. Ámen.

Mert ők...

Alapige: Máté 5,8

Nemo ante mortem beatus — halála előtt senki sem boldog — hangzik minden haláleset alkalmával újból és újból az a régi római szállóige, mely sok évszázados körforgása során mindig megtalálja a fájdalmait és csalódásait közepette vergődő ember borulátásra könnyen hajlamos lelkét. Bánatunk és csüggedésünk, fájdalomunk és gyászunk terhe alatt mi magunk is hajlamosak és hajlandók vagyunk igazat adni e megejtő szállóigének. Valóban életünk nehéz útjaiban, az élet malomkövei között őrlődve naponként eszünkbe jut Ady Endre hatalmas költői víziója, mely arról szól, hogy a halál az emberi csontokból hatalmas palotát épít. Ezért kétségbeesésünk ólomlábakon járó óráiban mindenből kiábrándultan szomorú lemondással nyugszunk meg a régi római szállóige keserű bölcsességében: bizony halála előtt senki sem boldog; bizony a boldogság gyorsan tovatűnő délibáb, bizony por és hamu vagyunk. Ennyi az egész! Ennyi az egész!

De e koporsó és éppen e koporsó mellett határozottan meg kell cáfolnunk e régi római szállóige borulátásra készítő bölcsességét. Határozottan meg kell cáfolnunk ezt a kétségbeesésből született és sötét kétségbeesést szülő féligazságot. De lássuk, miért kell tiltakoznunk e közgondolkodásunkat olyannyira foglalkoztató tétel ellen?

Itt és most azért kell tiltakoznunk e féligazság ellen, mert e koporsóban egy boldog ember pihen. Igen, egy boldog ember! Igen, egy boldog keresztyén ember! A lehető legnagyobb pontossággal fogalmazva azt kell mondanunk: a sok-sok boldog keresztyén ember egyike nyugszik e koporsóban. Igen, a te férjed, bánatos özvegy; igen, a ti édesapátok, erős gondviselő nélkül maradt gyermekek és unokák, valóban boldog ember volt. A hálaadásnak és a búcsúzásnak e megrendítő órájában e gyászoló gyülekezettől körülveve, valljátok meg bátran még akkor is, ha sok ember számára hihetetlenül hangzik: hitvesem, édesapánk, nagyapánk valóban boldog ember volt.

A borulátó kételkedés azonban azt kérdezi: vajon miért lett volna boldog, amikor őt is keményen sújtotta a nehéz gazdasági helyzet, amikor őt is szinte naponként emésztette családja fenntartásának százféle baja.

Bizony ez mind igaz! Bizony őt is körülvette a súlyos erkölcsi és gazdasági válsággal küszködő korunk fojtogató polipkarja, de mindezek ellenére és mindezeket túl mégis boldog ember volt, mert e koporsóban pihenő testvérünk újjászületett szíve tisztaságában volt boldog. Az Úr Jézus Krisztus örökbecsű Hegyi beszédében a tiszta szívűeket boldogoknak nevezi. Nekünk valamennyiünknek igazat kell adnunk édes Megváltónknak, aki a betegség és a halál, a gazdasági válság és az erkölcsi csőd korában boldognak mondja a tiszta szívűeket, mivel a szív tisztasága az emberi boldogság igazi és egyetlen forrása. Bizony, egyetlen pillanatig sem lehet boldog az az ember, aki sötét szívvel örökösen mások rontására, mások elgáncsolására törekszik. Szívünk tisztasága az az egyetlen kincsünk, melynek megoltalmazása legnehezebb és legszebb keresztyéni feladatunk és kötelességünk.

Ti, e koporsóban pihenő testvérünk szerettei, barátai és tisztelői, a hálaadásnak és a búcsúzásnak e megrendítő órájában tegyetek bátran bizonyosságot arról, hogy hazaköltözött testvérünk olyan tiszta szívű ember volt, aki földi javakért és hatalomért soha senkit meg nem bántott, aki soha senkit meg nem károsított, aki soha senkit meg nem sértett, hanem minden emberben Isten gyermekét tisztelte, s aki, miként megváltó Urától tanulta, minden betegnek és szenvedőnek, minden bajba és nyomorúságba esettnek irgalmas samaritanusa volt.

Jézus a tisztaszívűek boldogságát Isten személyes meglátásában ígéri. Isten meglátása a teljes és az igazi boldogság. Nem a földi vagyon és a hatalom. Isten meglátása az a boldogság, melyet szem nem látott, sem emberi szív meg sem gondolt, melyet Isten maga készít az őt szeretőknek. Isten meglátása a tisztaszívűek boldogsága. Örök boldogsága. Ámen.